EBEVEYN TUTUMLARI İLE 48-60 AYLIK ÇOCUKLARIN HAREKET BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sezin TAŞKIRAN
231197101

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Zeynep KILIÇ

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Ağustos, 2025

EBEVEYN TUTUMLARI İLE 48-60 AYLIK ÇOCUKLARIN HAREKET BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sezin TAŞKIRAN
231197101
ORCID:0009-0004-7422-3589

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Zeynep KILIÇ

İstanbul
İstanbul T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Ağustos, 2025

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

SEZİN TAŞKIRAN'ın "Ebeveyn Tutumları ile 48-60 Aylık Çocukların Hareket Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı tezi 20.08.2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi oy birliğiyle/oy çokluğuyla, başarılı/başarısız olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı. Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Doç. Dr. Zeynep KILIÇ Maltepe Üniversitesi	.....
Üye	Prof. Dr. Gülden UYANIK Marmara Üniversitesi	.....
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Gözdenur IŞIKÇI BAŞKAYA Maltepe Üniversitesi	.....

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında bilgisi, akademik donanımı, titizliği, yol göstericiliği ve yapıcı geri bildirimleriyle bana rehberlik eden; araştırma sürecim boyunca yalnızca bir danışman değil, aynı zamanda ilham verici bir akademisyen olarak yoluma ışık tutan değerli hocam Doç. Dr. Zeynep KILIÇ'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Motor gelişim alanında çalışmak, sürecimin en öğretici ve geliştirici yönlerinden biri oldu. Bu süreçte Doç. Dr. Zeynep Kılıç'ın alana dair sahip olduğu bilgi, donanım ve deneyimi benimle sistematik ve anlaşılır bir biçimde paylaşması, konuları derinlemesine kavramama önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Hareket becerilerini uygulamalı olarak göstermesi, bilgilerin somut örneklerle pekiştirilmesi ve her aşamanın dikkatle açıklanması sayesinde, alanla ilgili hem teorik hem de pratik anlamda donanım kazanma fırsatı bulmuş bulunmaktayım. Kendisi, güler yüzü, içten yaklaşımı ve her daim teşvik edici tutumuyla bu süreci benim için daha anlamlı kılmıştır. Her soruma sabırla yanıt veren, benim için unutulmaz geri bildirimlerde bulunan, zorlandığım anlarda destekleyici tavrıyla beni cesaretlendiren ve akademik gelişimime katkı sunan hocam Doç. Dr. Zeynep KILIÇ'a gönülden minnettarım. Onun rehberliğinde ilerlemek, sadece bir tez yazma süreci değil, aynı zamanda kişisel ve mesleki gelişimime ışık tutan kıymetli bir deneyim olmuştur.

Tez savunmam sürecinde değerli zamanlarını ayırarak jüri üyem olan Sayın Prof. Dr. Gülden UYANIK'a ve Dr. Öğr. Üyesi Gözdenur IŞIKÇI BAŞKAYA'ya yapıcı değerlendirmeleri, kıymetli katkıları ve nazik yaklaşımları için içtenlikle teşekkür ederim. Yönlendirmeleri ve akademik bakış açılarıyla çalışmama anlamlı katkılar sunmuşlardır.

Maltepe Üniversitesi'nde öğrenimim süresince ders alma ayrıcalığını yaşadığım, bilgi ve deneyimlerinden faydalanma fırsatı bulduğum kıymetli hocalarım Prof. Dr. Rengin Zembat ve Dr. Öğr. Üyesi Handan Doğan'a katkıları ve destekleri için teşekkür ederim.

Veri toplama sürecimde bana her konuda destek olan, sürecin sağlıklı ve verimli şekilde ilerlemesine katkı sunan kıymetli okul idarecilerine gösterdikleri anlayış ve yardımlar için teşekkür ederim.

Tez sürecimin her aşamasında yanımda olan, özverisi, desteği ve yapıcı fikirleriyle bana yol arkadaşlığı yaparak veri toplama sürecimde bana yardımcı olan, içten dostluğuyla bu süreci benim için daha anlamlı kılan değerli çalışma arkadaşım Büşra AKÇAY'a gönülden teşekkür ederim.

Sürecimin her anında yanımda olan, kimi zaman birlikte ölçek sayarak, kimi zaman sayfaları hazırlayarak, kimi zaman ise düşüncelerini paylaşarak varlığını hep hissettiren; zorlandığım anlarda sakinliği ve anlayışıyla beni güçlendiren ve bana yanımda olduğunu hep hissettiren sevgili dostum ve çalışma arkadaşım Sena BENLİ'ye içten teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca bana koşulsuz sevgi sunan, beni yetiştirirken kendi gücümü keşfetmeme olanak tanıyan ve bunu her daim hissetmemi sağlayan kıymetli aileme; Bugünlerin hayalini çocuk yaşta kurduran, sevgisi ve emeğiyle varlığı bana güç veren canım annem Zuhal KAZAN'a ve yaşamım boyunca sevgisiyle, yol göstericiliği ve çok sevdiğim sohbeti ile yanımda olan, canım babam Sinan KAZAN'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ve sevgili eşim Emrah TAŞKIRAN.

Hayatıma girdiği ilk günden bu yana varlığıyla her an "iyi ki" dedirten; her yolculuğumda yanımda olan, sevgisiyle yolumu aydınlatan, tez sürecimin de her anında sabrıyla beni cesaretlendiren, zorlarımı kolaylaştıran; hayattaki duruşuyla, bakış açısıyla ve kalbiyle yoluma ışık olan ve bana ilham veren sevgili eşim Emrah Taşkıran'a kalpten teşekkür ederim. Yıllar önce bir havaalanı bekleme salonunda hayalini kurduğumuz hayatı, bugün yan yana yürüyerek yaşıyoruz. Kurduğumuz hayalleri gerçekleştirmekle kalmadık; hayalini bile kurmadığımız ihtimalleri birlikte güzelleştirdik. Bu süreçte o yollardan sadece biriydi. Varlığın yalnızca bir destek değil, bu sürecin en güçlü ve sevgi dolu yanı olmuştur. Söylemeden anlayan, beklemeden el uzatan, zorlarımı kolaylaştıran eşime minnettarım.

Sezin TAŞKIRAN

Ağustos, 2025

ÖZET

EBEVEYN TUTUMLARI İLE 48-60 AYLIK ÇOCUKLARIN HAREKET BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sezin Taşkıran
Yüksek Lisans Tezi
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Zeynep Kılıç
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2025

Bu araştırmanın temel amacı, ebeveyn tutumları ile 48-60 aylık çocukların hareket becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu kapsamda ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor, manipülatif ve genel motor becerileri arasındaki ilişkiler; ebeveynlerin eğitim ve gelir düzeyleri ile çocukların motor becerileri arasındaki farklılıklar; ayrıca kardeş sayısı ve ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeylerinin çocukların motor becerileri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırma karma desende tasarlanmış olup, araştırmanın nicel boyutunda nicel araştırma yöntemi modellerinden olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise fenomenolojik çalışma deseni tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Kartal ilçesinde 2024-2025 eğitim-öğretim yılında bağımsız anaokullarına devam eden 48-60 aylık 106 çocuk ve onların ebeveynleri oluşturmuştur.

Araştırma bulgularına göre ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor, manipülatif becerileri ve genel motor beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Benzer şekilde, ebeveynlerin eğitim ve gelir düzeylerinin; kardeş sayısı ve ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeylerinin çocukların hareket becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir.Bu doğrultuda, ebeveynlerin çocuklarının motor gelişimini destekleyecek nitelikli etkileşim ve fiziksel ortamlar sunmalarının, tutumsal farklılıklardan daha etkili olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn tutumu, hareket becerileri, motor gelişim, erken çocukluk, okul öncesi eğitim.

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTAL ATTITUDES AND THE MOTOR SKILLS OF CHILDREN AGED 48-60 MONTHS

Sezin Taşkıran
Master's Thesis
Department of Basic Education
Preschool Education Master's Program with Thesis
Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Zeynep Kılıç
Maltepe University Graduate School of Education, 2025

The main purpose of this study is to examine the relationship between parental attitudes and the motor skills of children aged 48–60 months. Within this scope, the relationships between parental attitudes and children's locomotor, manipulative, and overall motor skills; the differences between parents' education and income levels and children's motor skills; as well as the effects of the number of siblings and parents' physical activity levels on children's motor skills were investigated. The study was designed in a mixed-methods pattern. In the quantitative dimension, the correlational survey model, one of the quantitative research methods, was employed, while in the qualitative dimension, a phenomenological design was preferred. The study group consisted of 106 children aged 48–60 months attending independent preschools in the Kartal district of Istanbul during the 2024–2025 academic year, and their parents.

According to the research findings, no statistically significant relationship was found between parental attitudes and children's locomotor, manipulative, or overall motor skill levels. Similarly, parents' education and income levels, the number of siblings, and parents' physical activity levels did not cause significant differences in children's motor skills. In this regard, it is suggested that providing children with high-quality interactions and physical environments that support motor development may be more effective than differences in parental attitudes.

Keywords: Parental attitude, motor skills, motor development, early childhood, preschool education.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii

TEŞEKKÜR iv

ÖZET vi

ABSTRACT vii

İÇİNDEKİLER viii

1.GİRİŞ 1

1.1 Problem 1

1.2 Amaç 5

1.3 Önem 6

1.4 Varsayımlar 9

1.5 Sınırlıklar 9

1.6 Tanımlar 10

2. GENEL BİLGİLER 11

2.1 Ebeveyn Tutumları 11

2.1.1 Demokratik tutum 12

2.1.2 Otoriter tutum 13

2.1.3 Aşırı koruyucu tutum 13

2.1.4 İlgisiz tutum 14

2.2 Gelişim Alanları 15
2.2.1 Bilişsel gelişim 15
2.2.2 Dil gelişimi 15
2.2.3 Sosyal-duygusal gelişim 16
2.2.4 Motor gelişim 17
2.3 Motor Gelişim Evreleri 18
2.3.1 Refleksif hareketler dönemi 19
2.3.2 İlkel hareketler dönemi 19
2.3.3 Temel hareketler dönemi 20
2.3.4 Özelleşmiş hareketler dönemi 21
2.4 Motor Gelişim Alanları ve Alana Özgü Hareket Becerileri 21
2.4.1 Kaba motor gelişim 21
2.4.1.1 Denge 22
2.4.1.2 Lokomotor beceriler 22
2.4.1.3 Lokomotor olmayan beceriler 24
2.4.2 İnce motor gelişim 25
2.4.2.1 Manipülatif beceriler 25
2.5 Literatür Araştırması 26
3.YÖNTEM 30
3.1 Araştırma Modeli 30
3.2 Çalışma Grubu 30

3.3 Verilerin Toplanması 33

3.3.2 Veri toplama süreci 35

3.4 Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 36

4.BULGULAR 38

4.1.Bulgular 38

4.1.1 Tanımlayıcı istatistikler 38

4.1.2 Ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analiz sonuçları 39

4.1.3 Ebeveyn tutumları ile çocukların manipülatif becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analiz sonuçları 41

4.1.4 Ebeveyn tutumları ile çocukların genel hareket becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analiz sonuçları 42

4.1.5. Ebeveyn eğitim durumu ile çocukların genel hareket becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları 43

4.1.6. Ebeveyn gelir durumu ile çocukların hareket becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları 44

4.1.7 Kardeş sayısı ile çocukların hareket becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları 45

4.1.8 Ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeyi ile çocukların motor becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları 46

4.1.9 Ebeveynlerle yapılan ankete yönelik içerik analizi 47

5.TARTIŞMA 61

5.1 Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Lokomotor Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma 61

5.2 Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Manipülatif Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma 64

5.3 Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Hareket Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma 67

5.4 Ebeveyn Eğitim ve Gelir Durumuna Göre Çocukların Hareket Becerilerindeki Farklılıklara Yönelik Tartışma 72

5.5 Kardeş Sayısına Göre Çocukların Hareket Becerilerindeki Farklılıklara Yönelik Tartışma 76

6.SONUÇ ve ÖNERİLER 78

KAYNAKÇA 81

EKLER 98

Ek-1: Etik Kurul İzni 98

Ek-2 MEB İzni 99

Ek-3 CHAMPS Motor Beceriler Ölçeği (Örnek maddeler) 100

Ek-4 Ebeveyn Tutum Ölçeği (Örnek maddeler) 101

Ek-5 Anket Soruları 102

Ek-5 Ölçek İzinleri 103

ÖZGEÇMİŞ 104

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları 31

Tablo 2. CMBP Alt Boyutlarına Ait Cronbach's Alpha Sonuçları 34

Tablo 3. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) Alt Boyutlarına Ait Cronbach's Alpha Sonuçları 34

Tablo 4. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler 38

Tablo 5. ETÖ Değişkeni Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları 39

Tablo 6. CMBP Değişkeni Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları 39

Tablo 7. Ebeveyn Tutumu ile Lokomotor Beceriler Arasındaki İlişkinin Analizi 39

Tablo 8. Tüm Boyutlarıyla Ebeveyn Tutumları ile Lokomotor Beceriler Arasındaki Korelasyon Analizi 40

Tablo 9. ETÖ Alt Boyutları ile Manipülatif Beceriler Arasındaki İlişki Analizi 41

Tablo 10. Ebeveyn Tutumu İle Genel Hareket Becerileri Arasındaki Korelasyon Analizi 42

Tablo 11. Anne Ve Baba Eğitim Düzeyine Göre Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması 43

Tablo 12. Anne ve Baba Eğitim Düzeyine Göre Motor Beceri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması 44

Tablo 13. Gelir Düzeyine Göre Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması. 44

Tablo 14. Gelir Düzeyine Göre Motor Beceriler Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması. 45

Tablo 15. Kardeş Sayısına Göre Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması 45

Tablo 16. Kardeş Sayısına Göre Motor Beceri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması 46

Tablo 17. Fiziksel Aktivite Düzeyine Göre Anova Sonuçları 46

Tablo 18. Ebeveynlerin Fiziksel Aktivite Tanımına Yönelik İçerik Analizi 47

Tablo 19. Ebeveynlerin Fiziksel Aktivitenin Önemine Yönelik Görüşlerinin İçerik Analizi 49

Tablo 20. Ebeveynlerin Fiziksel Aktivite Düzeyine Yönelik İçerik Analizi 51

Tablo 21. Ebeveynlerin Haftalık Fiziksel Aktivite Düzeyine Yönelik İçerik Analizi ... 52

Tablo 22. Ebeveynlerin Yetişkinlik Dönemi Düzenli Fiziksel Aktivite Düzeyine Yönelik İçerik Analizi 52

Tablo 23. Ebeveynlerin Çocukluk/Ergenlik Yıllarında Düzenli Fiziksel Aktivite Yapma Durumuna Yönelik Analizi 53

Tablo 24. Ebeveynin Fiziksel Aktivite Yapma İsteğine Yönelik İçerik Analizi 54

Tablo 25. Çocuğun Düzenli Bir Fiziksel Aktivite Yapmasına Yönelik İçerik Analizi.. 56

Tablo 26. Çocuğun Düzenli Egzersiz/Spor Yapmasına Yönelik Ebeveyn Görüşleri 57

Tablo 27. Ebeveynlerin Çocuklarının Fiziksel Aktiviteye Katılımını İsteme Gerekçeleri 58

KISALTMALAR

CMSP : CHAMPS Motor Beceriler Protokolü

ETÖ : Ebeveyn Tutum Ölçeği

YÖKTEZ : Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi

WOS : Web of Science Master Journal List

APA : American Psychological Association

PUB MED : National Institutes of Health

PSYCNET : APA PsycNe Advanced Seacrh

1.GİRİŞ

1.1 Problem

Erken çocukluk dönemi, doğumdan sekiz yaşına kadar süren (Aral vd., 2011, aktaran; Korkmaz ve Kandır, 2025), fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimin temelini oluşturan kritik bir dönemdir (Tunçeli ve Zembat, 2017). Bu dönemde çocuklar, tüm gelişim alanlarında hızlı bir ilerleme kaydetmektedir (Taştepe, 2018). Bu ilerlemenin temel taşlarından biri de harekettir (Gallahue, Ozmun ve Goodway, 2020) çünkü bebek, yatay bir hayat deneyiminden dikey bir hayat deneyimine geçtiğinde; yani sürekli yatmaktan ve yalnızca yetişkin desteğiyle hareket edebilmekten, emekleme ve yürümeye başladığı bağımsız hareket etme sürecine ulaştığında, dünyayı keşfetme ve çevresine uyum sağlama süreci çok daha hızlı bir şekilde ilerlemektedir. (Kılıç, 2020,). Bu keşif ve uyum süreci çocuğun tüm gelişim alanlarını aktif olarak kullanmasını sağlar (Taştepe, 2018). Bu nedenle Gallahue ve arkadaşlarının da (2020) belirttiği üzere hareket aslında hayattır. Hareket becerilerini edinerek hayata karışmak da çocuğun deneyim kazanarak dünyayı anlamlandırmasını kolaylaştırır (Kılıç, 2020). Hareket becerilerinin gelişimini de kapsayan motor gelişim kavramı (Metin, 2019) çocuğun gelecek yaşantıları, genel sağlığı ve diğer gelişim alanları üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir (Gallahue vd., 2020). Çocuk yaşamının ilk anlarından itibaren çevresiyle etkileşim kurmak amacıyla çeşitli motor davranışlar sergilemektedir (Hestbaek vd., 2017). Bu hareketler, yalnızca fiziksel bir gereksinimin karşılanması değil, aynı zamanda bireyin kendisini çevresinde konumlandırma, tanıma ve ifade etme biçimi olarak da işlev görür. Hareket yoluyla çocuk hem bedenini hem de dış dünyayı keşfederek gelişim sürecinde anlamlı bir ilerleme kaydetmektedir (Temel ve Temel, 2016). Bu bağlamda, motor gelişim bireyin yaşadığı dönemde ve gelecek yaşantısında akademik başarısından bütüncül sağlığına kadar geniş bir yelpazede önemli role sahiptir (Kılıç, 2022).

Bu dönemde gelişim alanlarının desteklenmesinde çevresel faktörlerden ebeveynlerin rolü büyüktür (Gökçay, 2011). Ebeveynlerin birey üzerindeki etkisi, doğum öncesi dönemde başlayarak yaşam boyu devam etmektedir (Afat, 2013). Ebeveynler çocuğun

gelişimsel seyrini doğrudan etkileyebilmekte; çocuklarına karşı sergiledikleri yaklaşımlar, çocukların kişilik kazanımı, toplumsal uyumu ve gelişim alanları üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır (Koçak, Sak ve Nas, 2025). Çocuk, içinde bulunduğu çevrenin bir ürünüdür (Özdemir ve Aksoy, 2025). Gelişiminin temelleri erken çocukluk döneminde atılmakta olup, bu süreçte ebeveynler çocuğun ilk ve en etkili rol modelleridir. Çocuk, en yakınındaki bu figürlerle özdeşim kurarak çevresini anlamlandırmaya ve kendi kişilik yapısını oluşturmaya başlamaktadır (Balat, 2007). Bu gelişim döneminde çocuk, anne ve babasını model alarak onlarla özdeşim kurar; dolayısıyla ebeveynlerin tutumları, çocuk tarafından benimsenerek kişilik gelişimini etkiler. (Gander ve Gardiner, 2001; Potts ve Mandleco, 2002; akt; Şanlı ve Öztürk, 2012). Ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşim şekilleri ve ebeveynlik tutumları, çocukların motor gelişimi üzerinde de belirleyici bir rol oynayabilir (Baumrind, 1991). Farklı ebeveyn tutumları, çocuklara sunulan fiziksel aktiviteler, oyun olanakları ve motor becerileri destekleyen ortamlar açısından çeşitlilik gösterebilir (Darling ve Steinberg, 1993). Çocukların motor gelişimlerinin ilerlemesinde ve fiziksel aktiviteye karşı olumlu bir tutum oluşturmalarında içinde bulundukları ortamların da etkisi olduğu bilinmektedir (Kılıç, 2018). Destekleyici ve teşvik edici ebeveyn tutumları, çocukların motor becerilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunabilirken, aşırı koruyucu veya ilgisiz tutumlar bu gelişimi olumsuz etkileyebilmektedir (Yavuzer, 2019). Ebeveynin destekleyici tutuma sahip olması, çocuğun öğrenme, keşfetme, deneyim kazanması anlamında önem kazanmaktadır (Çoknaz, 2017, akt. Kılıç, 2021).

Gallahue ve arkadaşları (2020), ebeveynlerin çocuklarına sunduğu fiziksel aktivitelerin ve motor becerileri geliştiren oyunların, çocukların motor gelişimini etkilediğini, temel hareket becerilerinin ebeveynin sunduğu çevre ve imkanlar ile hızlanabileceğini vurgulamaktadır. Piek, Dawson, Smith ve Gasson (2008) erken çocukluk dönemindeki motor gelişimin, ilerleyen yıllarda hem motor hem de bilişsel becerilerin temelini oluşturduğunu belirtmişlerdir. Huver, Otten, Vries ve Engels (2010) ebeveynin kişiliğinin ve ebeveynlik stillerinin, çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmasında ebeveynlerin açık ve destekleyici tutumlarının, çocukların motor gelişimini de kapsayan bütün gelişim alanlarında olumlu etkiler yarattığını belirtmiştir. Bream, Barnes, Copeland ve Landry (2007), çocuk gelişiminde erken ebeveynliğin ve motor becerilerin rolünü

inceledikleri çalışmalarında 165 çocuk üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda, destekleyici ebeveynlik sergileyen bireylerin çocuklarında motor gelişim düzeyinin daha yüksek olduğunu; destekleyici olmayan ebeveyn tutumlarında ise bu düzeyin daha düşük olduğunu belirlemişlerdir.

Tamis-Lemonda, Shannon, Cabrera ve Lamb (2004), ebeveynlerin oyun sırasında çocuklarına nasıl rehberlik ettiklerinin, çocukların gelişim alanları üzerinde önemli etkiler yarattığını ortaya koymuşlardır. Ebeveynlerin etkileşim şekilleri, çocukların motor gelişimini üzerinde de destekleyici bir etki oluşturabilmektedir (Senemoğlu, 2018). Yapılan araştırmalar, ebeveynlerin destekleyici ve teşvik edici tutumlarının, çocukların merak duygusunu ve öğrenme motivasyonunu artırarak, onların bağımsız hareket etme becerilerini ve fiziksel aktivitelere katılma eğilimlerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Göksuçukur, 2023). Fiziksel aktivitelere katılan çocuk ise hareket becerilerini keşfedip, tekrar tekrar deneyimleyerek becerilerini geliştirmekte ve çeşitlendirmektedir (Erbaş, Güçlü ve Zorba, 2013). Erken çocukluk döneminde hareket becerilerinin gelişimi için ebeveynlerin spora ve çocuğun gelişimine yaklaşımı önemli bir unsurdur. Hong Kong Üniversitesinin spor bölümü tarafından 5-9 yaş arası çocuklar için beden eğitimi etkinliklerine katılım üzerinde ailenin etkisini belirlemek için bir araştırma yapılmış ve araştırma sonucunda; çocukların %57'sinden fazlası aile üyeleriyle, %14'ü karşılıklı olarak arkadaşlarıyla, %20'si sınıf arkadaşlarıyla ve %5'i de kendi başlarına sportif aktiviteler içinde bulunduğu belirtilmiştir (İnce, Çelik ve Cavlı, 2021).

Solmaz, Öğütveren, Çıngıloğlu ve Özer (2022) tarafından yapılan çalışmada çocukların motor performansları üzerinde ebeveyn etkilerini incelediği çalışmada, ebeveyn tutumlarının çocukların motor performanslarını etkilediği; fırlatma performansının hoşgörülü tutum ile, atlama becerisinin disiplinli tutum, koşma becerisinin otoriter tutum ile ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Almaz'ın (2023), ebeveyn tutumları ile çocukların oyun becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, demokratik tutuma sahip olan ebeveynlerin çocuklarının, fiziksel oyun alanında daha yüksek puan aldığı ve bu çocukların motor gelişiminin olumlu yönde desteklendiği ifade edilmiştir. Dereobalı ve Çandır'ın (2021) motor gelişim ve riskli oyun ilişkisini incelediği çalışmada ise, erken çocukluk dönemindeki riskli oyunların çocukların motor gelişimini desteklemek için önemli bir rol oynadığını vurgulamakta ve bu durum da koruyucu ebeveynlik tutumu ile

ters düşmektedir. Günalp'in (2007) ebeveyn tutumlarının çocukların özgüvenlerine etkisini incelediği çalışmada demokratik tutum ile çocukların özgüvenlerinin gelişimi arasında pozitif ve yüksek bir korelasyon tespit edilmiş, demokratik tutumun gelişim alanlarını olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kalaylı, Gültekin-Akduman ve Özyürek (2023) yaptığı çalışmada ise ebeveyn tutumlarının birçok sosyal alan ile bağlantısının çalışıldığını ancak diğer gelişim alanları ile bağlantılı çalışmaların az olduğunu belirtmiştir. Mevcut literatürde, ebeveyn tutumlarının çocukların dil, özbakım ve sosyal-duygusal gelişimi üzerindeki etkileri geniş çapta incelenmiş olmasına rağmen, motor gelişim üzerindeki etkilerine yönelik araştırmaların sınırlı olduğu görülmüştür (Kıvanç, 2020). Ulusal alan yazında ebeveyn tutumlarının çocukların motor gelişimine olan etkisi incelenmemiş olup, ebeveyn tutumlarının farklı gelişim alanları ile bağlantıları daha sık araştırma konusu olmuştur (Başmanav, 2024).

Ulusal alan yazında motor gelişim üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, daha çok kaba motor hareket becerilerinin araştırma konusu olduğu belirtilmiştir (Kılıç, 2018). Özellikle erken çocukluk döneminde motor becerileri içeren çalışmaların büyük çoğunluğu becerilerin fonksiyon yönünden sınıflandırılmasına yönelik yapılmıştır (Ballı ve Altınsöz, 2021). Bu çalışmaların çok sınırlı sayıda olduğu ve alanın farklı çalışmalara ihtiyacı olduğu söylenebilir (Kılıç, 2020). Bu durum, erken çocukluk döneminde motor gelişimin önemini göz önünde bulundurduğumuzda, önemli bir araştırma konusunu ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerin ve benimsedikleri ebeveynlik tutumlarının, çocukların hareket becerilerinin gelişimi üzerindeki etkilerini anlamak, çocukların motor gelişim ve hareket becerilerinin gelişiminde ebeveyn etkisini anlamak ve yorumlayabilmek adına önem arz edecektir.

Hareketin erken çocukluk dönemindeki yeri; fiziksel, psiko-sosyal, gelecekteki yaşam kalitesi ve alışkanlıklar açısından son derece önemlidir. Farklı araştırmacılar, ebeveyn tutumlarının çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimi gibi alanlar üzerindeki etkilerini kapsamlı biçimde ele almış olsa da bu tutumların hareket gelişimine olan etkisini inceleyen çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu durum, ebeveyn tutumları ile motor gelişim arasındaki etkileşimi araştıran çalışmalara olan ihtiyacı açıkça ortaya

koymaktadır. Çocuğun tüm gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediği bilinen motor gelişim ve motor gelişime bağlı olarak ortaya çıkan hareket becerilerinin ebeveyn tutumlarından ne ölçüde etkilendiği sorusu, bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Böylece, çocukların hem motor gelişimini hem de hareket becerilerinin gelişimini desteklemek için etkili stratejiler oluşturulabilir ve alan yazında konuyla ilgili çalışmalara öncülük edilebilir.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, ebeveynlik tutumları ile okul öncesi dönemdeki çocukların hareket becerilerine olan etkisini incelemek olarak belirlenmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

-Ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

-Ebeveyn tutumları ile çocukların manipülatif becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

-Ebeveyn tutumları ile çocukların genel motor beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

-Ebeveynlerin eğitim durumuna göre çocukların motor becerileri anlamlı farklılık göstermekte midir?

-Ebeveynlerin gelir durumuna göre çocukların motor becerileri anlamlı farklılık göstermekte midir?

-Çocukların kardeş sayısına göre motor becerilerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

-Ebeveynler fiziksel aktiviteyi nasıl tanımlamaktadır?

-Ebeveynlerin düzenli fiziksel aktivitenin önemi hakkındaki görüşleri nedir?

-Ebeveynler kendi güncel fiziksel aktivite düzeylerini nasıl değerlendirmektedir?

-Ebeveynlerin düzenli olarak yaptıkları fiziksel aktivite var mıdır? Varsa nedir?

-Ebeveynler çocukluk ve ergenlik yıllarında düzenli olarak fiziksel aktivite yapma deneyimleri nelerdir?

-Ebeveynler, imkân sağlandığında düzenli fiziksel aktivite yapmaya ilişkin nasıl bir bakış açısına sahiptir?

-Araştırmanın çalışma grubundaki çocukların düzenli fiziksel aktivite yapma durumları ve tercih ettikleri fiziksel aktivite türleri nelerdir?

-Ebeveynler, çocuklarının düzenli fiziksel aktivite yapma olanakları olduğunda bu sürece ilişkin nasıl bir tutum sergilemektedir?

1.3 Önem

İnsan hayatının en değerli yılları olan erken çocukluk dönemi (Cengiz, 2023), farklı becerilerin hızla kazanıldığı, birbiriyle bağlantılı gelişimsel süreçlerin kaydedildiği bir dönemdir. Birey bu dönemde büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkisiyle ilerleme kaydeden bir değişim yaşamaktadır (Kurtulan, 2015). Çocuğun öğrenme süreci, dünyaya gelişiyle birlikte başlamakta ve yaşam boyu sürecek davranışların temeli, özellikle erken çocukluk yıllarında atılmaktadır (Balat, Bilgin ve Ünsal, 2017). Bu dönemde öğrenilen beceriler, gelişim alanlarını etkileyerek, yetişkinlik becerilerinin de temelini oluşturmaktadır.

Çocuğun dünyayı keşfederek anlamlandırmasını sağlayan hareket becerileri, başta motor gelişim olmak üzere diğer tüm gelişim alanlarını etkilemekte, fiziksel ve zihinsel sağlığı destekleyerek, özgüvenin oluşumuna katkı sağlamaktadır (Ulutaş, Demir ve Yayan, 2017).

Hareket becerilerinin yeterince gelişmemiş olması, çocuklarda özgüven eksikliği, sosyal uyum sorunları ve akademik performans düşüklüğü gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir (Yıldız ve Çetin, 2018). Yapılan araştırmalarda, motor becerilerin ve motor gelişimin desteklenmesi için yapılan çalışmaların diğer gelişim alanlarını da etkilediği ortaya konulmuştur (Piek ve ark., 2012, aktaran; Kılıç, 2021). Bu nedenle, çocukların hareket becerilerinin gelişimi, tüm gelişim alanlarına katkısı nedeniyle önem

taşımaktadır. Gelişim psikolojisi alanında yapılmış olan çalışmalar, sağlıklı bir gelişim süreci için fiziksel ve sosyal çevrenin önemini vurgulamaktadır (Çukur, 2011).

Erken çocukluk döneminde çocuğun ilk sosyal çevresi olan aile, çocuğa ilk fiziksel çevreyi de sunmaktadır. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı temelinde düşünüldüğünde, çocuk için hareket alışkanlıklarının kazandırılması noktasında mikrosistemde yer alan ve çocuğun hayatını doğrudan etkileyen ailenin önemi daha belirgin hale gelir (Kılıç, 2020). Ebeveynlerin sorumlulukları arasında çocukları için güvenli, destekleyici ve sağlıklı ortamlar yaratmak da bulunmaktadır. Çocuklara sunulan çevre, bu çevreyi keşfetme fırsatları ve çocuğun teşvik edilmesi, ebeveynlerin çocuklarına karşı olan tutum ve davranışları ile doğru orantılı olduğu ve ebeveynlerin sahip olduğu olumlu tutum çocukların tüm gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Arslan, 2022).

Çocukların yaşamında önemli bir yere sahip olan ebeveynlerin tutum ve davranışlarının, çocukların gelişimleri, dünyayı anlamlandırma biçimleri, düşünce sistemleri, alışkanlıkları, özgüvenleri ve gelecek yaşantıları üzerinde kritik bir etkisi bulunmaktadır (Özel ve Zelyurt, 2016). Çünkü yapılan birçok davranış, çevreyi gözlemleyerek elde edilir (Ateş ve Çalışkan, 2023) ve çocuğun gözlemlediği ilk çevresi ailesidir. Bu durum, Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı ile de ilişkilendirilebilir. Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre, çocuklar gözlem ve modelleme yoluyla öğrenirler (Gönül, 2023). Bu kurama ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerinden bakacak olursak, ebeveynler çocuklar için birer model teşkil etmekte ve çocuklar bu davranışları gözlemleyerek kendi davranışlarını şekillendirmektedir. Ebeveynin çocuğa karşı geliştirdiği tutum ve davranışlar, gelişmekte olan çocuk için model oluşturur, çocuğun karakterini ve alışkanlıklarını etkiler. Çocuk ebeveynleri ile özdeşim kurar, öğrendiklerini ise benzer tutumlar sergileyerek gösterir (Yavuzer, 2019).

Ebeveynlerin tutumları ve çocuğa karşı sergiledikleri davranışlar ve davranışlar hareket becerilerinin gelişimini de doğrudan etkileyebilmektedir (Venetsanou ve Kambas, 2009). Aşırı koruyucu ya da otoriter tutuma sahip aileler, çocuğun hareketliliğini kısıtlayarak itaatkâr olmalarına yol açabilmektedir (Sak ve ark., 2015). Böyle bir ortamda yetişen çocuk hareket becerilerini geliştirmekte zorlanabilmekte; bu durum da çocuğun motor

becerilerinin gelişiminde geri kalmasına yol açabilmektedir. Ebeveynlerin kontrolcü ve aşırı kontrolcü ve kuralcı tutumları, çocuğun keşfetme süreçlerini engelleyerek motor becerilerin yeterince gelişmemesine neden olabilmektedir (Özer ve Özer, 2021).

Bu bağlamda, ebeveyn tutum ve yaklaşımlarının çocuk gelişiminde oynadığı kritik rol, birçok araştırmacı tarafından ortaya konulmuştur. Özellikle erken çocukluk dönemi, çocukların motor becerilerinin hızla geliştiği ve şekillendiği bir dönemdir (Trawick-Smith, 2018). Erken çocukluk döneminde motor gelişime bağlı olarak ortaya çıkan hareket becerilerinin ve hareket becerilerine bağlı olarak da motor gelişimin ilerleme sağlayabilmesi için önemli bir çevresel faktör olan ebeveynlerin (Özmert, 2006) çocuğa karşı geliştirdiği tutum ve davranışlar önem taşımaktadır. Erken çocukluk döneminin bireyin hayatında destek, yönlendirme ve öğrenme açısından etkiye en açık olduğu dönem olduğu da düşünüldüğünde ebeveynlerin çocuğa karşı olan tutum ve davranışlarının, çocuğun hayata karşı bakış açısını ve alışkanlıklarını oluşturduğunu söyleyebilmek mümkündür. Aile içinde sağlıklı bir ortam ve destekleyici tutumlar ile yetişebilmenin, insanın bedensel, zihinsel ve ruhsal açıdan sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için etkin bir faktör olduğu (Yıldız, 2006) sağlıklı bireylerin ise daha sağlıklı bir toplumun oluşmasına sebep olduğu unutulmamalıdır (Balat, 2016).

Çocukların hareket becerilerinin düzeyi çocukluk döneminde ne kadar yoğun fiziksel aktivite gerçekleştirdiklerine bağlıdır. Yani bir çocuk ne kadar aktif ve hareketli oyunlar oynarsa o hareket becerilerini deneyimleme durumu o ölçüde artış gösterecek ve bu durum da çocuğun hareket becerilerinin gelişimini olumlu yönde destekleyecektir (Kalburan, 2014). Çocuğun ne kadar fiziksel aktivite boyutunda ne kadar hareketli bir çocukluk yaşayacağı ise içinde bulunduğu çevre ve ailesinden etkilenmektedir (Turgut ve Koca, 2019).

Bu araştırma ile ailelerin çocuklarına yansıttıkları ebeveynlik tutumlarının çocukların hareket becerileri üzerindeki etkisi inceleneceğinden çocukların hareket becerilerini farklı bir boyutta daha yorumlayabilme şansı yakalanacaktır. Ebeveyn tutumlarının çocukların motor gelişimi ve hareket becerileri üzerindeki etkisine yönelik çalışmaların azlığı göz önünde bulundurulduğunda

Bu araştırma, ebeveynlerin benimsediği tutumların 4-5 yaş çocuklarının hareket becerileri üzerindeki etkisini inceleyerek, erken çocukluk döneminde motor gelişimin ebeveynlik tutumlarıyla nasıl şekillendiğine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmayı ve çocukların hareket becerilerini farklı bir boyutta değerlendirme imkânı sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, ebeveyn tutumlarının çocukların hareket becerileri üzerindeki etkisini çok boyutlu olarak inceleyerek, erken çocukluk dönemine ilişkin çocukların hareket becerilerini farklı bir boyutta daha yorumlayabilme şansı yakalanacaktır. Araştırmada ebeveynlik tutumları ile çocukların genel hareket becerileri arasındaki ilişki değerlendirilmenin yanı sıra, bu beceriler lokomotor ve manipülatif beceriler özelinde de ele alınmaktadır. Ayrıca ebeveynin eğitim ve gelir durumu ile çocukların hareket becerileri ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi, sosyoekonomik değişkenlerin hareket gelişimi üzerindeki etkilerine dair bir bakış açısı sunacaktır. Bununla birlikte kardeş sayısı gibi aile içi yapısal değişkenlerin de çocukların motor gelişimleriyle olan ilişkisi araştırılarak, ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumlarının hangi koşullarda nasıl şekillendiği konusunda literatüre katkı sağlanacaktır.

Yukarıda bahsedildiği üzere, alan yazında, ebeveyn tutumlarının çocukların motor gelişimleriyle ilişkisine dair çalışmalar sınırlı sayıda olduğundan, bu çalışma ile farklı bir bakış açısı ortaya konularak yeni araştırmalara öncülük edebileceği düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Araştırmaya katılan ebeveynlerin ölçekleri cevaplarken gerçek tutumlarını ifade ettikleri varsayılmıştır.

1.5 Sınırlıklar

Bu araştırma, 2024-2025 yılı İstanbul ili Kartal ilçesindeki elverişli fiziksel ortamı bulunan bağımsız anaokullarına devam eden 48-60 ay çocukları ve bu çocukların velileri ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Erken Çocukluk Dönemi: Bireyin doğduğu andan itibaren 8 yaşına kadar olan süreyi kapsayan, yaşama ait temellerin atıldığı ve gelişimde kritik dönemleri içinde barındıran sürece erken çocukluk dönemi denilmektedir (Alıcı, 2018; Arat, 2008; Sezer, 2022).

Hareket: Bedenin herhangi bir bölümünün gözlenebilir pozisyon değişikliğidir (Gallahue ve ark., 2020).

Hareket Becerisi: Öğrenme ve deneyimin oluşturduğu etki ile yapılan vücut parçalarının istemli ya da istemsiz hareketidir (Pişkin, Şengür ve Aktuğ, 2020).

Motor Gelişim: Motor gelişim, hareket becerisindeki performansın giderek artmasını sağlayan sinir ve kas mekanizmasının olgunlaşma biçimi olarak ifade edilmektedir (Gallahue, 1982, akt; Kılıç, 2022).

Aile: ‘*’Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik; ev, familya’’* (TDK).

Ebeveyn Tutumu: Ailelerin çocuklarına karşı yaklaşım şeklidir (Eroğlu ve Parlar, 2018).

Lokomotor Beceri: Kişinin bedenini bir yerden başka bir yere hareket ettirmesine olanak sağlayan temel fiziksel hareketlerdir. Bu hareketler arasında yürüme, koşma, zıplama, sıçrama, sekme gibi eylemler bulunmaktadır (Yamaner ve Çalbıyık, 2021).

Manipülatif Beceri: Manipülatif beceriler, kişinin el ve parmaklarını kullanarak nesneleri tutma, hareket ettirme, yönlendirme ve kontrol etmesini sağlayan fiziksel hareketlerdir. Bu beceriler, nesneler üzerinde amaçlı hareketler yapmayı sağlamaktadır (Çelebi, 2010).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Ebeveyn Tutumları

Ebeveyn tutumu; anne ve babaların çocuklarına karşı geliştirdikleri tutum, davranış biçimleri ve beklentilerin oluşturduğu genel yaklaşımlar bütünüdür (Darling, 1993; akt; Güller vd., 2020). Anne-baba tutumlarını belirleyen iki temel unsur olduğu vurgulanmıştır. Bunlardan ilki, anne-babanın çocuğun ihtiyaçlarına cevap verme derecesi, ikincisi ise anne-babaların çocuklardan beklentileri, kontrol düzeyleri ve istekleridir (Maccoby ve Martin, 1983, akt; Sak vd., 2015). Ebeveynin çocuk yetiştirmek için kullandığı farklı yollar, çeşitli çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına zemin hazırlamaktadır (Mussen, 1984; Demir, 2007). Diana Baumrind, çocuk yetiştirme yaklaşımlarını temel alarak ebeveynlik tutumlarını dört temel kategoriye ayırmıştır. Bunlar; demokratik tutum, otoriter tutum, aşırı hoşgörülü tutum ve aşırı serbest/ilgisiz tutumdur (Trawick-Smith, 2018). Ailenin çocuğa karşı oluşturduğu demokratik, otoriter, aşırı hoşgörülü ya da ilgisiz tutum çocuğun gelişimini etkileyebilmektedir. Erken çocukluk dönemi, insan hayatı için destek, yönlendirme ve öğrenmeye en açık olduğu dönemdir. Ebeveynlerin çocuğa karşı olan tutumu, çocuğun hayata karşı bakış açısını ve alışkanlıklarını oluşturmaktadır. Çocuk bu noktada hem ebeveynlerini taklit ederek hem de ebeveynleri sayesinde bir bakış açısı oluşturarak gelecek yaşamını şekillendirebilmektedir (Cizrelioğulları ve Kilili, 2021). Erken çocukluk dönemi başkalarını taklit eğiliminin en yüksek olduğu evredir (Yavuzer, 2019) ve çocuklar sosyal hayata uyum sağlayacak davranışları erken yaşlarda öğrenirler ve bu öğrenmeler, zamanla bireyin kişiliğinin derin katmanlarına yerleşir. Günlük yaşamda huy olarak adlandırılan pek çok kişilik özelliğinin temeli, çocukluk döneminde ve büyük ölçüde aile ortamı aracılığıyla şekillenmektedir (Şahin ve Şahin, 2020).

Ebeveyn tutumlarıyla şekillenen aile ortamını daha net anlayabilmek için, bu tutumların tanımları ve her bir tutuma özgü davranış kalıplarının derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, yukarıda bahsi geçen ebeveyn tutumları metin içerisinde sırasıyla açıklanmıştır.

2.1.1 Demokratik tutum

Çocuğa koşulsuz sevgi gösterilen, gelişim sürecinin dikkate alındığı ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinde dengenin ön planda olduğu bir yaklaşımdır. Bu tutumu benimseyen ebeveynler, çocuklarının bağımsız bireyler olarak gelişimini desteklemekte; duygu, düşünce ve isteklerine değer vermekte, karar alma süreçlerine katılım göstermelerine olanak tanımaktadırlar (Kulaksızoğlu, 1988; Göksuçukur, 2023). Demokratik tutum, ebeveynlerin yalnızca kendi ihtiyaçlarını ön planda tutmak yerine, çocuğun da işlevsel bir birey olabileceğini kabul ederek ve gerçek hayatın gerekliliklerini dikkate alarak karşılıklı bilgi alışverişinde bulundukları bir ebeveynlik yaklaşımını ifade etmektedir (Maccoby ve Martin, 1983; Demir, 2007). Demokratik ebeveyn tutumunda ebeveynler, çocuklarının bağımsızlık geliştirmesini teşvik ederken, aynı zamanda uygun düzeyde denetim ve rehberlik sağlamaktadırlar (Uygun ve Kozikoğlu, 2020). Bu tutumu benimseyen ebeveynler, çocuklarının bireysel farklılıklarına saygı göstererek, bağımsızlıklarını desteklerken aynı zamanda sınırlar koyarak rehberlik etmektedirler (Baumrind, 1991). Demokratik ebeveyn tutumunda, kabul edilen ve edilmeyen davranış sınırları belirlenmektedir. Bu sınırlar çerçevesinde çocuk, özgürce hareket edebilmekte, saygı görmekte ve söz hakkına sahip olmaktadır. Çocuğa değer verilen ve fikirlerinin dikkate alındığı böyle bir ortamda, çocuk kendini rahatça ifade etme fırsatı bulmakta ve karşılaştığı sorunlara yönelik çözüm üretme becerileri zamanla gelişmektedir (Nas, 2023).

Demokratik ebeveynler, sevgi ve teşvikle, çocuğun görüşlerine değer vermekte; ceza yerine etkili iletişim ve açıklama yöntemlerini tercih etmektedirler. Bu bağlamda demokratik yaklaşım, sevgi ve disiplini dengeli biçimde bir arada sunmaktadır (Yavuzer, 2019).

Demoktarik tutum sergileyen ebeveynler, çocuklarının ihtiyaçlarına duyarlıdır, iletişim kurma ve sorun çözme becerilerini teşvik eder, otoriteyi baskı aracı olarak değil rehberlik amacıyla kullanmaktadırlar (Maccoby ve Martin, 1983). Demokratik bir aile ortamında büyüyen çocukların, sosyal-duygusal gelişimlerinin daha sağlıklı olduğu, öz denetim becerilerinin geliştiği ve ebeveynlerinin değerlerini daha kolay içselleştirdikleri gözlemlenmektedir (Yavuzer, 2019). Bu bağlamda demokratik ebeveynlik, çocukların

hem bireysel hem de toplumsal uyumlarını güçlendiren olumlu bir yaklaşımdır denilebilinir.

2.1.2 Otoriter tutum

Otoriter ebeveyn tutumu, çocuk üzerinde yüksek düzeyde denetim ve katı disiplinin hâkim olduğu, ebeveyn-çocuk ayrışması noktalarında sıkı bir kontrolün uygulandığı, çocuğun bireysel ihtiyaç ve görüşlerine ise sınırlı alan tanınan bir yaklaşımdır (Altıntaş, 2019). Bu tutumda ebeveynler, itaat ve kurallara uyumu ön planda tutar; çocukla kurulan iletişim çoğunlukla tek yönlüdür ve açıklayıcı olmaktan uzaktır (Baumrind, 1966). Bu tutumu sergileyen ebeveynler, kurdukları baskı sonucunda mutlak itaat beklemektedirler (Nas, 2023). Bu davranışı ile çocuğun özerkliğini zedeleyen ebeveynler, karar verme becerilerinde zayıflık yaşayabilecek bireyler yetiştirme eğilimindedir (Leslie ve Cook, 2005). Ebeveyn ile çocuk arasında mesafeli ve resmî bir ilişki söz konusudur. Bu yaklaşımda duygusal yakınlık sınırlı düzeyde kalmakta, çocuklarla sıcak ve destekleyici bir iletişim gelişememektedir (Koçak vd., 2025). Çocuğun gelişiminde belirleyici bir rol oynayan ebeveyn tutumlarından otoriter yaklaşım, çocukta belirli davranışsal ve duygusal sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Otoriter ebeveyn tutumuyla büyüyen çocuklarda, bu tutumun yansıması olarak çeşitli gelişimsel özelliklerin ortaya çıktığı görülmektedir. Otoriter ebeveyn tutumunun baskın olduğu bir aile ortamında büyüyen çocuklar dışarıdan bakıldığında; sakin, uyumlu, saygılı bireyler olarak algılanabilirler ancak bu çocuklar, içsel olarak kırılgan, özgüveni düşük, sosyal ortamlarda çekingen, başkalarının etkisine açık ve duygusal olarak hassas bir yapıya sahip olabilmektedirler (Günalp, 2007). Otorite kabul ettikleri kişiye karşı sessiz ve kurallara uygun tavırlar sergilerken, otorite kabul etmedikleri kişiye karşı aykırı hatta saldırgan davranışlar gösterebilmektedirler (Afat, 2013).

2.1.3 Aşırı koruyucu tutum

Aşırı koruyucu tutuma sahip ebeveynler, çocuğun karşılaşabileceği her türlü zorluktan uzak tutulması amacıyla, ebeveynin yoğun bir gözetim ve müdahale tutumu sergilemesiyle karakterize edilmektedirler (Roggman, Boyce, ve Innocenti, 2020). Bu tutuma sahip ebeveynler çocuklarına yoğun ilgi göstererek onları dış çevreden

gelebilecek her türlü riske karşı korumaya çalışırlar ve bu süreçte kontrolcü bir yaklaşım sergileyebilmektedirler (Yavuzer, 2019). Bu tutumu benimseyen ebeveynler, çocuğun yaşına uygun sorumlulukları üstlenmesine fırsat tanımadan, karar alma süreçlerini çocuk yerine yürütürler. Böylece çocuk, günlük yaşamla ilgili deneyim kazanmakta zorlanarak, gelişimine katkı sağlayacak becerileri yeterince geliştiremez (Alabay, 2017). Aşırı koruyucu tutum, iyi niyetli bir sevgi göstergesi gibi görünse de çocuğun bağımsızlık kazanmasını, kendi kararlarını verebilme becerisini olumsuz etkileyebilmektedir. Bu tür bir yaklaşım, çocuğun kendi başına çözüm üretme yetisini zayıflatırken, desteğe olan ihtiyacını daha çok dışsal kaynaklara yönlendirmesine neden olabilmektedir (Dağlı ve Beyazsaçlı, 2010). Bu ebeveynlik tutumunda anne ve babanın gösterdiği özveri ve koruyucu davranışlar, belirli bir sınır gözetilmeksizin sürdürüldüğünde, çocuğun bireysel sınırları ve özerklik gelişimi baskılanabilir. Bu durum, çocukların ilerleyen yaşlarda özgüven eksikliği, sosyal ortamlarda çekingenlik ve problem çözme becerilerinde yetersizlik gibi gelişimsel zorluklar yaşamalarına neden olabilmektedir (Göksuçukur, 2023).

2.1.4 İlgisiz tutum

Baumrind'e göre bu ebeveynlik tutumu, anne ve babanın çocuklarına yeterli sıcaklık ve iletişim sunmadığı, aynı zamanda sağlıklı sınırlar oluşturmadan onları kendi haline bıraktığı bir tutumdur (Trawick-Smith, 2018). Çocuğun temel fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının yeterince karşılanmadığı, ebeveynin çocukla etkileşim kurma düzeyinin oldukça sınırlı kaldığı, çocuğa yapılandırılmış bir ortam sunulmayan, denetim ve desteğin eksik olduğu bir tutumdur (Durmuşoğlu, İlhan-İyi, Yıldız-Taşdemir, 2024). Bu tutumu benimseyen anne ve babalar, genellikle çocuklarının gelişim süreçlerine kayıtsız kalmakta; rehberlik, denetim ve duygusal destek sağlama konusunda yetersiz davranmaktadır (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Aile içi bağların zayıf olduğu bu ortamda yetişen çocuklar, kendilerini değersiz hissedebilir, sosyal ilişkilerde yetersizlik yaşayabilir ve davranışsal uyum problemleri gösterebilirler. Bu durum, bireyin öz düzenleme becerilerinin gelişmesini engelleyebileceği gibi, ilerleyen yaşlarda düşük benlik saygısı ve güvensizlik gibi psikolojik sorunlara da zemin hazırlayabilir (Yavuzer, 2019).

Aşağıda ebeveyn tutumlarının gelişim alanları üzerindeki etkilerini daha iyi kavrayabilmek adına, bu gelişim alanları ve her birinin özgün nitelikleri detaylı biçimde açıklanacaktır.

2.2 Gelişim Alanları

Bu bölümde tüm gelişim alanları ayrı başlıklar halinde kısaca tanıtılmıştır. Araştırmanın motor gelişim ve hareket becerileri üzerine odaklanması nedeniyle, bu alana ilişkin açıklamalara daha ayrıntılı şekilde yer verilmiştir.

2.2.1 Bilişsel gelişim

Bilişsel gelişim, bireyin öğrenme, anlama ve çevresiyle etkileşim kurma süreçlerini içeren zihinsel işlevlerle ilişkilidir (Zembat, Tunçeli ve Yavuz, 2019). Bu gelişim alanı, doğumdan itibaren başlayarak bireyin bilgiyi edinme, işleme, saklama ve yorumlama yollarını kapsayan kapsamlı bir zihinsel süreci ifade eder (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021, s. 9). Bilişsel gelişim süreci, bireyin bebeklikten yetişkinliğe kadar olan dönemde çevreyi anlama, düşünce üretme ve problem çözme becerilerinin giderek daha karmaşık ve etkili hale gelmesini içerir (Sönmez, 2000; aktaran, Kol, 2011). Bilişsel süreçler sayesinde çocuklar, çevreleriyle etkileşime geçerek dünyayı tanımayı ve öğrenmeyi deneyimlemektedir. Jean Piaget'nin kuramına göre, bilişsel gelişim; çocuğun yaşına uygun düşünme biçimlerinin belirli evreler içinde oluştuğu bir süreçtir (Senemoğlu, 2018). Bu gelişim, çocuğun deneyimleriyle şekillenir ve bireyin öğrenme kapasitesini doğrudan etkiler (Yavuzer, 2019). Bu nedenle, çocukların çevresel uyaranlarla zenginleştirilmiş bir ortamda yetişmesi, bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır.

2.2.2 Dil gelişimi

Bir diğer gelişim alanı ise, dil gelişimidir. Dil gelişimi, bireyin sesleri, sözcükleri, sembolleri ve sayıları öğrenmesi, belleğinde tutması ve bunları dilin kurallarına uygun biçimde kullanabilme yetisini kazanması sürecidir (MEGEP, 2013). Dil gelişimi doğal bir süreç gibi görünse de aslında oldukça karmaşık zihinsel işlevlerin bir ürünü olup bilişsel gelişimin önemli bir yansımasıdır (Metin, 2019). Erken çocukluk dönemi, dil

gelişiminin en hızlı ve önemli olduğu dönemlerden biridir (Yaşa, 2024). Bu dönemde çocuklar, çevrelerinden aldıkları dilsel uyaranlarla dil becerilerini hızla geliştirirler. Çocuğun dil becerilerinin temelini atmak, sadece kelimeleri öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda dilin yapısal kurallarını anlamasını ve iletişimsel becerilerini de kapsar (Muslugüme, 2016). Dil gelişimi, çocuğun çevresindeki bireylerle kurduğu etkileşimler ve dilsel uyarılarla doğrudan ilişkilidir. Bu süreç, çocuğun bilişsel gelişimiyle paralel olarak ilerler ve dil becerilerinin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Temizyürek, 2007). Çocuklarda dil gelişimi süreci genellikle kavramların anlaşılmasıyla başlar. Sözcüklerin anlamlarını kavramadan önce, çocuklar çevreden gelen dilsel uyarıları algılamaya başlar ve bu da onların alıcı dil becerilerinin, ifade edici dile kıyasla daha erken ve hızlı geliştiğini göstermektedir. Bu nedenle, çocuklar sözcük üretmeden önce söylenenleri anlama yetisi kazanır ve bu durum dil gelişiminin doğal bir aşaması olarak kabul edilir (Zembat vd., 2019). Dil bilimciler, erken çocukluk döneminin dil gelişimi açısından kritik bir dönem olduğunu ve bu süreçte yaşanabilecek herhangi bir aksaklığın bireyin ileriki yaşamında kalıcı etkiler bırakabileceğini vurgulamaktadırlar (Aydoğan ve Koçak, 2003). Erken yaşlarda yaşanan dilsel eksiklikler ya da gecikmeler, ilerleyen yaşlarda sosyal, duygusal ve bilişsel gelişim üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Yavuzer, 2019).

2.2.3 Sosyal-duygusal gelişim

Sosyal-duygusal gelişim; çocuğun kendi duygularını tanıyabilmesi, ifade edebilmesi ve bu duyguları uygun biçimde yönetebilmesiyle birlikte, kendisiyle barışık ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurabilme becerisini içermektedir (Saarni, 2001, aktaran; Kandır ve Alpan, 2008). Çocukların içinde bulundukları topluma uyum sağlayabilmeleri ve sağlıklı bir sosyalleşme süreci geçirebilmeleri için; başkalarıyla etkili iletişim kurabilmeleri, duygularını uygun biçimde ifade edebilmeleri, empati yapabilmeleri, olumlu bir benlik algısı geliştirebilmeleri ve iş birliği gibi temel sosyal-duygusal becerilere sahip olmaları gerekmektedir (Arslan-Çiftçi ve Uyanık-Balat, 2018). Erken çocukluk döneminde sosyal duygusal gelişim süreci, çocuğun kendi duygularını tanıması ve ifade etmesi, başkalarının duygularını anlaması, empati kurması, ilişkiler geliştirmesi açısından önemli bir süreçtir. Bu dönemde çocuk, benlik algısını oluşturur, başkalarıyla olan ilişkilerinde güven geliştirmeye başlar ve sosyal kuralları içselleştirir (Dokuz-Sayıner, 2024). Güvenli

bağlanma, olumlu ebeveyn tutumları ve yapılandırılmış sosyal etkileşimler, bu dönemde sosyal-duygusal gelişimi destekleyen önemli faktörler arasındadır (Ketenci, 2024). Özellikle 3-6 yaş aralığındaki çocuklar, oyun aracılığıyla duygularını ifade eder, başkalarının bakış açılarını anlamaya başlar ve grup içi dinamiklere uyum sağlama becerileri geliştirir (Katz ve McClellan, 1997). Çocuk, sosyal etkileşimleri yoluyla paylaşma, empati kurma, duygularını düzenleme, iş birliği yapma gibi sosyal becerileri öğrenir. Çocuğun sosyal-duygusal gelişimi; bireysel özellikleri (kişilik yapısı, cinsiyet, zekâ düzeyi, yaş ve olgunluk seviyesi) ile, çevresel koşullarından da etkilenmektedir. Aile yapısı, kardeş sayısı ve doğum sırası gibi faktörlerin yanı sıra, sosyo-ekonomik ve kültürel çevre, dilsel uyaranlar, sosyal etkinliklere katılım düzeyi, arkadaş ilişkileri ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri bu gelişim alanında belirleyici rol oynamaktadır (Durualp, 2014). Özellikle ilk yıllarda aile ortamı, sosyal çevre, ebeveyn tutumları ve okul öncesi eğitim gibi çevresel etmenler sosyal-duygusal gelişim üzerinde doğrudan etkili olmaktadır (Roggman vd.,2020). Sosyal-duygusal iyi oluş, yalnızca çocukların sosyal ve duygusal yeterliliklerini değil, aynı zamanda bilişsel gelişim, dil yeterliliği ve fiziksel beceriler gibi diğer gelişim alanlarını da olumlu yönde destekleyen bütüncül bir kavramdır. Bu yönüyle sosyal-duygusal gelişim, çocukların okul başarısından sosyal ilişkilerine kadar birçok alanda belirleyici rol oynar (Ogelman ve Kahveci, 2013).

2.2.4 Motor gelişim

Motor gelişim, bireyin hareket etme yeteneğini kazanma süreciyle birlikte, motor davranışlarda zaman içinde gözlenen sürekli değişim ve gelişimi ifade etmektedir (Gallahue vd., 2014; aktaran, Taştepe ve Akyol, 2019). Alan yazında motor gelişim kavramına dair çeşitli tanımlar bulunmakla birlikte, bu tanımlar genel olarak birbirini destekler niteliktedir. Bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, motor gelişimin temelinde organizmanın hareketi ve bu hareketin gelişim süreci olduğu ortak payda olarak ortaya çıkmaktadır (Kılıç, 2024). Motor gelişim süreci, tüm çocuklarda belirli bir sıra izleyerek gerçekleşir. Bu süreçte gelişim genellikle baştan ayağa ve merkezden dışa doğru ilerlemektedir. Başka bir deyişle, önce baş ve boyun kasları gelişirken, kontrol zamanla gövdeye ve ardından kol-bacak uçlarına yayılır. Bu gelişimsel düzen sayesinde çocuklar önce başlarını dik tutmayı, sonra oturmayı ve en sonunda yürümeyi başarmaktadırlar (Kılıç, 2020). Çocuklarda ilk olarak kaba motor beceriler kazanılmakta,

ardından ince motor beceriler gelişmeye başlamaktadır (Duman, 2019). Çocuğun motor gelişimi, doğum öncesi dönemde başlamakta (Ulutaş vd., 2017) doğumdan itibaren ise gözlemlenebilen refleksif hareketlerle devam etmektedir. Bu hareketler, zamanla yerini istemli ve daha koordineli ilkel hareketlere bırakır. Ardından temel motor becerilerin kazanılmasıyla birlikte çocuk; yürüme, koşma, atlama gibi hareketler sergilemeye başlar. Bu süreç, daha karmaşık ve özel hareketlerin öğrenilmesiyle devam etmektedir (Kanbir, Akkoç, Kırlangıç ve Erkut, 2021). Yaşamın ilk dönemlerinde, beslenme gibi refleksif hareketler hayatta kalmayı sağlayan temel davranışlardır. Zamanla, bu refleksif hareketler yerini emekleme, oturma ve nesne yakalama gibi ilkel hareketlere bırakır. Bu gelişimsel aşamalar, bebeğin hem kendisini hem de çevresini tanımasına olanak tanıyarak, dünyayı keşfetme ve öğrenme sürecini desteklemektedir (Boz, 2011). Temel hareketler dönemi, ilkel hareketler dönemini takip eden ve daha gelişmiş motor becerilerin kazanıldığı bir aşamadır. Bu süreçte çocuklar, bedenlerinin hareket potansiyelini aktif şekilde deneyimleyip keşfederler. Denge sağlama, yer değiştirme ve nesne manipülasyonu gibi çeşitli hareketleri önce tek başlarına, ardından bu hareketleri birbirine bağlayarak öğrenmektedirler (Gallahue ve ark., 2020). Motor gelişimin, çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini desteklemesinin yanı sıra psikolojik sağlığı üzerinde de olumlu etkilerinin olduğu çeşitli çalışmalarla ortaya konmuştur (Kılıç, 2022).

2.3 Motor Gelişim Evreleri

Gallahue, ‘’*Understanding Motor Development in Children’’* adlı eserinde, motor gelişimi çocukluk dönemiyle sınırlayarak, bu dönemdeki hareket gelişimini sistemli bir yapı içinde değerlendirmiştir. Bu bağlamda, gelişimi katmanlı bir süreç olarak tanımlamış ve süreci "piramit modeli" ile açıklamıştır (Özer ve Özer, 2021). Bu modele göre motor gelişim, birbirini izleyen dört temel katmandan oluşmakta ve her aşama, bir önceki üzerine inşa edilmektedir. Piramidin en alt basamağında refleksif hareketler dönemi yer almakta; bunu sırasıyla ilkel hareketler dönemi, temel hareketler dönemi ve özelleşmiş hareketler dönemi takip etmektedir (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021). Bu katmanlar, çocuğun motor becerilerinin basitten karmaşığa doğru sistemli bir şekilde geliştiğini ortaya koymaktadır (Kılıç, 2021).

Gallahue, daha sonra Ozmun ile geliştirdiği çalışmasında motor gelişim kuramını yeniden yapılandırarak kum saati modelini ortaya koymuştur. Bu modelde, önceki piramit yapı korunmuş; refleksif hareketler, ilkel hareketler ve temel hareketler dönemleri aynı kalmıştır. Ancak piramit modelinde yer alan spor hareketleri dönemi, kum saati modelinde daha ayrıntılı şekilde ele alınmış ve bu dönemdeki evreler yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, özel, genel ve uzmanlık evrelerinin yerini; spor becerilerine geçiş evresi, spor becerilerini uygulama evresi ve yaşam boyu spor aktivitelerine katılım evresi almıştır. Böylece motor gelişim süreci, yaşam boyu devam eden bir yapı olarak ele alınmıştır (İnce vd., 2021).

Aşağıda bu dönemlere ilişkin kısa açıklamalara yer verilmiştir.

2.3.1 Refleksif hareketler dönemi

Refleksif hareketler dönemi, doğumdan önce başlayarak yaklaşık bir yaşına kadar olan süreci kapsamaktadır (Kılıç, 2024). Bu dönem, ilk olarak refleks hareketlerini, ardından ise istemli hareketleri kapsamaktadır (Yıldız ve Çetin, 2018). Refleksif hareketler, vücudun dışsal uyaranlara karşı verdiği istemsiz tepkilerdir. Bu reflekslerin büyük bir kısmı, nefes alma gibi temel yaşam fonksiyonlarını yöneten alt beyin bölgeleri tarafından kontrol edildiğinden, alt beyinle doğrudan ilişkilidir. İlkel reflekslerin başlıca iki temel işlevi, beslenmeyi ve korunmayı sağlamaktır (Gallahue vd., 2020).

2.3.2 İlkel hareketler dönemi

Refleks hareketler döneminin ardından gelen ve 0-24 ay arasını kapsayan dönem, ilkel hareketler dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde gerçekleşen hareketler, manipülatif ve lokomotor hareketlerdir (Bektaş, 2024). İlkel hareketler, istemli hareketlerin ilk biçimini temsil etmektedir (Gallahue ve ark., 2020). Bu hareketler, yaşamın ilk yılında kemik, kas ve sinir sistemindeki gelişimle birlikte, bebeğe sunulan alıştırma fırsatlarının etkisiyle ortaya çıkmaktadır (Yıldız ve Çetin, 2018). İlkel hareketlerin gelişimi olgunlaşmaya bağlıdır ve genellikle önceden tahmin edilebilen bir sıra izlemektedir (Gökşin ve Kırandı, 2024). Bu sıralama çoğunlukla benzer olmakla birlikte, hareketlerin ortaya çıkış zamanları kalıtsal ve çevresel etkenlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilir (Yamaner ve Çalbıyık, 2021).

2.3.3 Temel hareketler dönemi

İlkel hareketlerle bağımsız hareket etmeyi keşfeden bebeğin, bedeninin hareket kapasitesini öğrenmek, çeşitli hareketleri deneyimleyerek hareket repertuarını genişletmek ve temel hareket becerilerini kazanmak için yoğun çaba gösterdiği dönem, motor gelişimin üçüncü aşaması olan temel hareketler dönemidir (Kılıç, 2021). İki yaşından yedi yaşına kadar süren bu süreç yaşam boyu kullanılacak temel hareket becerilerin kazanıldığı dönemdir (Korkmaz ve Erol, 2010). Çocuk, temel hareketler döneminde koşma, atlama, hoplama, fırlatma, yakalama ve topa ayakla vurma gibi motor becerilerini geliştirmeye başlamaktadır (Yıldız ve Çetin, 2018). Temel hareketler dönemine ilişkin yaygın bir yanlış kanı, bu becerilerin yalnızca olgunlaşma süreciyle şekillendiği ve çevresel faktörlerin etkisinin çok az olduğu yönündedir. Ancak, motor gelişimde olgunlaşma önemli bir rol oynasa da hareket becerilerinin gelişiminde tek belirleyici faktör değildir. Bu noktada filogenetik ve ontogenetik bakış açıları süreci anlamada yol göstericidir. Filogenetik beceriler, tüm çocuklarda genetik temelli olarak kendiliğinden ortaya çıkan, çevresel faktörlerden görece bağımsız olan yürüme, koşma gibi hareketlerdir. Buna karşın, ontogenetik beceriler, bireysel farklılıklar gösteren ve çevresel olanaklarla öğrenilen, örneğin bisiklet sürme ya da yüzme gibi deneyim gerektiren becerilerdir. Dolayısıyla, her çocuk bu temel becerileri kazanma potansiyeline sahip olsa da bu becerilerde ustalaşma düzeyi çevresel faktörlere ve sunulan öğrenme fırsatlarına bağlı olarak değişebilmektedir (Kılıç, 2021). Çocuğun hareketle ilgili deyimlere ne sıklıkla maruz kaldığı, fiziksel olarak hareket etmeye elverişli ortamlarda bulunma durumu ve belirli bir hareketi yapmaya yönelik tekrar sayısı gibi unsurlar, bu süreçte belirleyici çevresel faktörler arasında yer almaktadır (Gallahue ve ark.,2020). Hareket davranışının doğal ve destekleyici ortamlarda tekrarlanması, çocuğun temel hareket becerilerini geliştirmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, çocuğun içinde bulunduğu çevre ve bu çevrenin sunduğu hareket fırsatları, motor gelişimi doğrudan etkileyebilmektedir (Kılıç, 2020). Bu bağlamda, çocuğun hareket becerilerini ne sıklıkla kullandığı, fiziksel olarak hareket etmeye uygun ve güvenli ortamlara erişimi, motor davranışları deneme fırsatlarının çokluğu ve yaptığı hareketlerin tekrar sayısı gibi etkenler motor gelişimi ve hareket gelişimini doğrudan etkileyen faktörler arasındadır (Kılıç, 2024). Hareket deneyimlerinin sıklığı, sinir-kas koordinasyonunun pekişmesine

katkı sağlarken; tekrar edilen motor aktiviteler ise becerilerin otomatikleşmesini ve daha akıcı hale gelmesini kolaylaştırır (Senemoğlu, 2023). Ayrıca çocuğun keşfetmesine imkân tanıyan destekleyici ortamlar, sadece fiziksel değil, aynı zamanda özgüven ve girişimcilik gibi sosyal-duygusal kazanımlar açısından da önem taşmaktadır (Özel ve Zelyurt, 2016).

2.3.4 Özelleşmiş hareketler dönemi

Sporla ilişkili hareketler dönemi, temel hareketler döneminin doğal bir devamıdır. Bu dönemde bireyler, yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerilerini en üst seviyeye çıkarmaktadır (Kılıç, 2021).

Bu dönemde hareket, çeşitli oyunlar, sporlar, danslar ve benzeri etkinliklerde kullanılabilen işlevsel araçlar haline gelmektedir (Mengütay, 1999; Aktaran, Çoknaz, 2016). Bu dönem genelde yedi yaş ve üzerini kapsamaktadır (Çoknaz, 2016). Bu evre, spor hareketleriyle gelişmektedir. Bu dönemde daha çok amaçlı ve bilinçli hareketler gerçekleştirilmektedir (Yıldız ve Çetin, 2018).

2.4 Motor Gelişim Alanları ve Alana Özgü Hareket Becerileri

Çocuğun hareket gelişimi iki ana başlıkta incelenmektedir: Kaba motor gelişimi ve ince motor gelişimi. Kaba motor gelişim, lokomotor hareketler (yürüme, koşma gibi yer değiştirme becerileri), lokomotor olmayan hareketler (denge sağlama, durma gibi yer değiştirmeden yapılan beceriler) ve denge olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır (Von-Hofsten, 2004). İnce motor gelişim ise, daha küçük kas gruplarını kullanarak yapılan hassas hareketleri ifade eder; bu becerilere yazı yazma, düğme ilikleme gibi ince ve detaylı hareketler örnek verilebilir. Hem kaba hem ince motor hareketleri kapsayan manipülatif hareketler ise nesneye karşı olan hareketleri içermektedir (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021).

2.4.1 Kaba motor gelişim

Vücudun büyük kas gruplarını kullanarak yapılan hareketleri ifade etmektedir. Bu beceriler genellikle çocukların genel hareketlilik yeteneklerini kapsar ve yürüyebilme, koşabilme, zıplayabilme, tırmanabilme, denge kurabilme gibi temel hareketleri

içermektedir (Metin, 2019). Kaba motor beceriler, çocukların çevreleriyle etkileşime geçmelerini sağlayarak, fiziksel aktivitelere katılmalarına olanak tanımakta ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır (Yavuzer, 2019).

2.4.1.1 Denge

Denge, çocuğun vücudunu sabit dururken ya da hareket hâlindeyken kontrollü bir şekilde yönlendirme ve konumlandırma becerisidir (Sert, 2016). Kaba motor beceriler arasında yer alan bu beceri, hem durağan (statik) hem de hareketli (dinamik) durumlarda vücut kontrolünü sağlamaktadır (Boz, 2011). Erken çocukluk döneminde gelişmeye başlayan denge becerisi, çocuğun yürüme, koşma, zıplama, merdiven inip çıkma gibi günlük motor etkinlikleri güvenli ve etkili bir biçimde gerçekleştirmesine olanak tanımaktadır (Dılımulatı, 2021).

Dengenin gelişimi, çocuğun yalnızca fiziksel hareketlerini değil; çevresiyle etkileşim kurma, özgüven kazanma ve oyunlara katılma düzeyini de olumlu yönde etkilemektedir (Kılıç, 2021). Bu nedenle, erken yaşlarda yapılan fiziksel etkinlikler ve uygun oyun ortamları, denge becerisinin desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

2.4.1.2 Lokomotor beceriler

Lokomotor beceriler emekleme, koşma, yürüme gibi vücudun yer değiştirmesini sağlayan hareketlerdir (İnce vd., 2021). Bu hareketler farklı şekillerde birleşerek yeni hareketlerin oluşmasında kullanılır ve bu sayede hareket modelleri oluşmaktadır (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021).

Emekleme: Emekleme, bebeğin hareket becerilerini geliştirmeye başladığı ilk aşamalardan biridir ve vücudun koordineli kullanımının temelini oluşturur (Gümüşdağ ve Yıldırım,2021). Bu beceri, kas gücünün yanı sıra denge, yönelme ve çevreyi keşfetme isteği ile ilişkilidir (Başmanav, 2024). Özellikle yaşamın ilk yıllarında gelişen emekleme davranışı, daha karmaşık lokomotor beceriler için bir altyapı görevi görmektedir.

Yürüme: Çocuğun yer değiştirme becerileri arasında temel lokomotor hareketlerden biridir. Genellikle bir yaş civarında kazanılan bu beceri, çocuğun çevresiyle etkileşim kurmasını ve keşfetme davranışlarını artırmasını sağlamaktadır (Turan ve Çamlıyer,

2018). Yürüme; denge kurma, ayakta durma, ileri doğru adım atma ve vücut ağırlığını kontrollü bir şekilde aktarma gibi çok sayıda kas ve sinir sisteminin koordineli çalışmasını gerektirmektedir (Bushnell ve Boudreau, 1993).

Koşma: Yürüme hareketine kıyasla daha fazla denge, hız ve koordinasyon gerektiren; vücudun büyük kas gruplarının eşgüdüm içerisinde çalışmasını sağlayan temel bir lokomotor beceridir (Gürleyen,2024). Bu hareket biçimi, çocuğun fiziksel kontrolünü artırmasının yanı sıra çevresini keşfetme ve sosyal etkinliklere katılım becerilerini de desteklemektedir (Kılıç, 2023). Yürümeden farklı olarak, koşma sırasında birey her iki ayağını da kısa bir süreliğine yerden keserek daha hızlı bir ilerleme sağlamaktadır (Özer ve Özer, 2021). Koşma becerisi, çocuklarda yürümeyi takip eden dönemde, genellikle 18. aydan itibaren gözlemlenmeye başlanır. Zamanla koordinasyon, denge ve hız gibi fiziksel özelliklerin gelişmeye başlamasıyla birlikte, çocuklar 2 ila 3 yaşları arasında daha belirgin ve işlevsel bir koşu hareketi sergileyebilir. 5 yaş civarında ise, temel koşu formuna oldukça yakın, dengeli ve ritmik bir koşu becerisi kazandıkları ifade edilmektedir (Sakaryalı ve Yıldırım, 2022).

Galop: Çocuğun bir ayağını önde tutarak her adımda bu ayağın liderlik ettiği, arka ayağın ise kısa bir sıçrama ile onu takip ettiği bir hareket düzenidir. Galop, yürüyüş ve koşudan farklı olarak ritmik, yönlü ve sürekli bir tekrara dayanmaktadır (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021). Genellikle 4 ila 6 yaş arasında gelişmeye başlamakta ve bu dönemde denge, ritim duygusu ve kas koordinasyonundaki artışla desteklenmektedir (Gallahue ve Ozmun, 2006; aktaran;Haywood ve Getchell, 2018).

Kayma: Kayma adımı, çocuğun yerle temasını kesmeden gerçekleştirdiği; bir ayağın önde doğru liderlik etmesi, diğer ayağın da onu takip ederek yan tarafa kayması şeklinde gerçekleşen ritmik bir lokomotor beceridir (Gürsel ve Yıldız, 2008). Koordinasyon, denge ve ritim duygusu açısından önemli bir hareket olan kayma adımı, genellikle 4-5 yaş civarında kazanılmaktadır (Gallahue ve ark., 2020). Hareket sırasında her iki ayağın da yerle temasını kaybetmemesi, bu beceriyi sıçramadan ayıran temel özelliktir.

Durarak Uzun Atlama: Durarak uzun atlama**,** çocuğun sabit bir pozisyondan başlayarak, yerden kuvvet alıp kollarını geriden öne doğru sallayarak gerçekleştirdiği, ileriye doğru yapılan kontrollü bir sıçrama hareketidir (Çelebi, 2010). Bu beceri, alt ekstremite

kaslarının gücünü, koordinasyonunu ve dengeli iniş kontrolünü geliştiren temel lokomotor hareketler arasında yer almaktadır (Haywood ve Getchell, 2018). Çocuklar genellikle 4-6 yaş arasında bu beceriyi kazanmaya başlar ve zamanla sıçrama uzaklıkları ile iniş kontrol becerileri gelişmektedir.

Sıçrama: Çocuğun her iki ayağını aynı anda yerden keserek havaya yükseldiği ve tek ayakla yere indiği temel lokomotor hareketlerden biridir. Bu beceri; kuvvet, denge, koordinasyon ve vücut kontrolü gerektiren karmaşık bir motor etkinliktir (Çelebi, 2010).

Sekme: Çocuğun aynı ayak üzerinde art arda yerden kuvvet alarak zıplamasını gerektiren ritmik bir lokomotor beceridir. Bu beceri sırasında çocuk, bir ayakla yere temas ederken diğer ayağını havada tutar ve ardından aynı ayakla tekrar sıçrayarak hareketine devam etmektedir (Özer ve Özer, 2021). Sekme; denge, ritim, koordinasyon ve kas gücünün bütüncül kullanımını gerektirmektedir (Gallahue ve ark., 2020).

2.4.1.3 Lokomotor olmayan beceriler

Lokomotor olmayan (non-lokomotor) beceriler, bireyin bulunduğu sabit bir noktada gerçekleştirdiği, yer değiştirme içermeyen temel hareket biçimleridir (Koçak, 2019).

Bu beceriler; denge kurma, dönme, esneme, eğilme, uzanma, bükülme, sallanma ve vücut ağırlığını bir ayaktan diğerine aktarma gibi hareketleri içermektedir (Akagündüz, 2018). Bu hareketler, çocukların postüral stabilite, kas esnekliği, kas kontrolü ve hareket farkındalığı geliştirmesi için oldukça önemlidir (Gallahue ve ark.,2020). Özellikle erken çocukluk döneminde bu becerilerin kazanılması hem lokomotor hem de manipülatif becerilerin sağlıklı gelişimini desteklemektedir.

Dönme: Çocuğun vücudunu sabit bir nokta üzerinde kendi ekseni etrafında çevirmesiyle gerçekleştirilen bir harekettir. Bu beceri, denge, koordinasyon ve kas kontrolü açısından önemli bir gelişimsel basamaktır (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021). Dönme hareketi sırasında ayaklar yerle temasını sürdürür; vücudun üst kısmı bir yön değişikliği yapmaktadır bu da çocukların kas-iskelet sistemlerini, özellikle karın kaslarını ve omurga çevresindeki stabilizatörleri etkin kullanmalarını sağlamaktadır (Gallahue vd., 2020).

Bükülme: Bükülme, genellikle vücudun alt kısmı sabitken, üst gövdenin öne, geriye ya da yanlara doğru kontrollü biçimde çevrilmesiyle gerçekleşen bir lokomotor olmayan hareket becerisidir. Bu hareket sırasında eklemler, omurga, bel ve karın bölgesi aktif olarak çalışmaktadır (Turan ve Çamlıyer, 2016).

2.4.2 İnce motor gelişim

İnce motor becerileri, küçük kas gruplarının koordineli ve kontrollü hareketlerini ifade etmektedir (Durualp ve Aral, 2018). Bu beceriler, nesnelerin kavranması ve ince detayların işlenmesi gibi hassas motor aktiviteleri kapsamaktadır. Çocuklarda motor beceriler gelişim sürecinde önce büyük kas gruplarını kullanan kaba motor beceriler olgunlaşırken, ardından daha hassas ve koordinasyon gerektiren ince motor beceriler gelişim göstermektedir (Duman, 2019).

Bu becerilerin gelişimi, çocuğun sinir sistemi olgunlaşması ve deneyim yoluyla edinilen motor öğrenme süreçlerinin etkileşimiyle şekillenmektedir (Taştepe, 2018). İnce motor beceriler, yalnızca kas kuvvetini değil, aynı zamanda kaslar arası koordinasyonu, el-göz koordinasyonunu ve duyusal algıyı da içerir. Örneğin, kalem tutma, makas kullanma, boncuk dizme ve düğme ilikleme gibi aktiviteler, çocukların ince motor becerilerindeki gelişimi gösteren temel göstergelerdir (İnce ve ark., 2021).

2.4.2.1 Manipülatif beceriler

Manipülatif beceriler, bireyin elleri ve parmakları kullanarak nesneleri kavrama, tutma, yönlendirme ve şekillendirme gibi kontrollü ve amaçlı hareketler yapabilme yeteneğini kapsamaktadır (Kılıç, 2024). Manipülatif beceriler, kasların hassas kontrolü, el-göz koordinasyonu ve duyusal-motor entegrasyonun uyumlu çalışması sonucunda ortaya çıkmaktadır Manipülatif beceriler arasında atma, yakalama ve ayakla topa vurma gibi motor hareketler yer almaktadır (Gençtürk, 2022).

Baş üstü atış: Baş üstü atış, topun baş seviyesinin üzerinde konumlandırılarak yukarıdan kontrollü ve kuvvetli bir biçimde fırlatılmasıdır. Bu teknik, el-göz koordinasyonu ile üst ekstremite kaslarının uyumlu çalışmasını gerektirir ve genellikle atışın isabet ve gücünü artırmak amacıyla kullanılmaktadır (Gallahue ve ark., 2020).

Ayakla vurma: Ayakla vurma becerisi, alt ekstremite kaslarının koordineli hareketiyle topa kontrollü bir şekilde kuvvet uygulama yeteneğidir. İlk ayakla vurma hareketleri, çocuğun koşma becerisini kazanmaya başlamasının ardından, genellikle iki yaş civarında ortaya çıkmaktadır (Özer ve Özer, 2021).

Yakalama: Yakalama, çocuğun hareket eden bir nesneyi elleriyle kontrol altına almasını gerektiren temel bir motor beceridir. Bu beceri, hem el-göz koordinasyonunu hem de zamanlama, dikkat ve kas kontrolünü içermektedir (Özer ve Özer, 2021).

Sabit duran topa sopayla vurma: Sabit duran topa sopayla vurma, çocuğun elinde tuttuğu bir sopayla hareketsiz halde duran bir topa kontrollü ve güçlü bir şekilde vurarak topu hareket ettirme amacı taşıyan bir manipülatif beceridir (Gümüşdağ ve Yıldırım,2021).

Aşağıdan Yuvarlama: Aşağıdan yuvarlama, çocuğun bir nesneyi (genellikle topu), elinden yere yakın bir düzlemde serbest bırakarak veya kontrollü bir biçimde öne doğru iterek hareket ettirmesiyle gerçekleşen bir manipülatif beceridir (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021).

Top Sektirme: Top sektirme, çocuğun topu yere vurarak kontrol altında tutma çabasıdır ve sürekli geri bildirim gerektiren, daha karmaşık bir nesne kontrol becerisidir. Bu beceride çocuk, elini kullanarak topa kuvvet uygular, topun zeminden geri sekmesini izler ve tekrar temas ederek kontrolünü sürdürmeye çalışmaktadır (Gallahue vd., 2020).

2.5 Literatür Araştırması

Ebeveyn tutumları, çocukların pek çok gelişim alanını yakından etkileyen önemli çevresel faktörler arasında yer almaktadır. Son yıllarda bu konu, çocukların sosyal-duygusal, bilişsel, akademik ve motor gelişimiyle olan ilişkisinin ortaya konulması amacıyla pek çok araştırmanın konusu olmuştur.

Yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar, ebeveyn tutumları ile çocukların motor gelişimi arasında bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte, 48–60 aylık çocuklar özelinde ebeveyn tutumları ile motor beceri ilişkisinin detaylı ve kapsamlı bir şekilde ele alındığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu durum, söz konusu yaş grubunda ebeveyn tutumlarının motor gelişim üzerinde oluşturabileceği etkileri daha net ortaya

çıkarmak amacıyla yeni araştırmaların önemini ortaya koymaktadır. Ebeveyn tutumlarının çocukların hareket becerileri ile olan ilişkisini inceleyen çalışmalar "ebeveyn tutumları, ebeveynlik stilleri, motor gelişim, hareket gelişimi, hareket becerileri, temel hareket becerileri" Anahtar kelimeleriyle Google Scholarda, Yöktezde, Wos, Proquest Thesis, APA PsycNet, Pub Med, web siteleri üzerinden araştırılmıştır. Bu yapılan araştırma sonucunda bulunan çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

Yapılan araştırmalar yurt dışında ve Türkiye'de yapılan araştırmalar olarak kronolojik sırada verilmiştir.

Yurt dışında konuya ilişkin yapılan araştırmalar:

Williams ve Scott (1953) tarafından yapılan çalışmada, farklı sosyoekonomik düzeylerden gelen 104 bebeğin motor gelişimleri ile çocuk yetiştirme yaklaşımları arasındaki ilişki incelenmiştir Araştırmanın amacı farklı sosyoekonomik düzeylere sahip ailelerden gelen bebeklerin motor gelişimleri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir Araştırmada gözlem ve nitel değerlendirme yöntemleri kullanılmıştır. Bebeklerin ev ortamları, ebeveyn-çocuk etkileşimleri ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları gözlemlenmiş; motor gelişim düzeyleri yaşa uygun beceriler üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmada, motor gelişimin yalnızca biyolojik değil; ebeveyn tutumları ve ev içinde yaşanan etkileşimle doğrudan ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Daha esnek, destekleyici ve özgürlük tanıyan ev ortamlarında büyüyen çocukların motor becerilerinin daha erken ve sağlıklı geliştiği belirlenmiştir.

Schnabl-Dickey (1977), ebeveynin çocuk yetiştirme tutumları ile okul öncesi çocukların top atma ve sıçrama becerileri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmada 3-5 yaş arası 58 çocuk ile çalışılmıştır. Çalışmanın amacı farklı ebeveyn tutumlarının çocukların belirli motor becerilerine (top atma ve sıçrama) etkisini ortaya koymaktır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış; ebeveyn tutumları, standartlaştırılmış bir ebeveyn tutum ölçeği aracılığıyla değerlendirilmiş, çocukların motor becerileri ise gözleme dayalı performans testleri ile ölçülmüştür. Sonuçlar, düşük disiplinli, hoşgörülü ve koruyucu tutumların hâkim olduğu ortamların çocukların top atma performansını olumlu etkilediğini; buna karşılık, yüksek disiplin içeren tutumların ise sıçrama gibi motor becerilerde daha iyi sonuçlar doğurduğunu göstermiştir.

Hu ve arkadaşları (2023) tarafından Çin'in Jinhua kentindeki anaokullarına devam eden 4–6 yaş aralığındaki 1326 çocuğun temel hareket becerileri ile bakım veren kişilerin bakım tarzları ile çocukların yaşı ve cinsiyet etkileri karşılaştırılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çocukların temel hareket becerileri standartlaştırılmış performans testleriyle değerlendirilmiş, ebeveynlik tarzları ise anket ve ölçekler aracılığıyla ölçülmüştür. Veriler yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, bakım tarzının okul öncesi çocukların temel motor becerileri üzerinde etkili olduğunu ve bu etkinin çocuğun ve cinsiyetine bağlı olarak değiştiğini göstermiştir. Özellikle, ebeveyn bakım tarzının 6 yaşındaki erkek çocukların temel motor becerilerini anlamlı şekilde iyileştirdiği görülürken, kız çocukların temel motor becerilerinde ebeveyn bakım tarzları arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Çalışmanın sonuçları, demokratik ebeveynlik türünün okul öncesi dönemde çeşitli motor becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynayabileceğini ortaya koymaktadır. Ancak, ebeveynin cinsiyetinin etkisi ile diğer ebeveynlik stillerinin çocukların temel hareket becerileri üzerindeki rolü henüz tam olarak açıklığa kavuşmamıştır.

Türkiye'de konu ile ilgili yapılan bağlantılı çalışmalar incelendiğinde,

Erbaş, Güçlü ve Zorba (2012), 229 ilköğretim öğrencisiyle yaptıkları araştırmada, otoriter aile tutumunun çocukların psikomotor performansını özellikle reaksiyon zamanı açısından olumsuz etkilediğini saptamışlardır. Araştırmada nicel yöntem kullanılmış; çocukların psikomotor becerileri (özellikle reaksiyon zamanı) çeşitli ölçme araçlarıyla değerlendirilmiş, aile tutumları ise anket yoluyla belirlenmiştir. Bulgular, otoriter aile tutumunun çocukların psikomotor performansını özellikle reaksiyon süresi açısından olumsuz etkilediğini göstermiştir. Hoşgörülü tutumların etkisine dolaylı olarak değinilmiş olsa da otoriter yaklaşıma bağlı olarak geciken tepki süresinin çocukların hem hareket kabiliyetini hem de özgüvenini olumsuz yönde etkileyebileceği vurgulanmıştır.

Kıvanç (2020) tarafından yapılan yüksek lisans araştırmasında, 24–36 aylık 200 çocuğun ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve ebeveynlik özyeterlik algılarının çocuklarının motor gelişimi ile olan ilişkisi incelenmiş; çocuk yetiştirme tutumlarının çocukların motor gelişimi ile yakından ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırma kapsamında birden fazla değişken arasındaki ilişki incelendiği için ilişkisel tarama modeli

kullanılmıştır Destekleyici ve ilgili tutumlara sahip annelerin çocukları daha yüksek motor beceri performansı gösterirken, aşırı kontrolcü ya da ilgisiz tutumlar motor gelişimi olumsuz yönde etkilemiştir.

Solmaz ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan araştırmada, 5–6 yaş çocuklarda ebeveyn tutumları, beden kütle indeksi ve cinsiyetin motor performansları üzerinde etkili olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla 54 çocuk ve ebeveynleri üzerinde inceleme yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularında, otoriter ebeveyn tutumuyla çocukların koşu performansı arasında negatif yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Sonuçlar, ebeveyn tutumları ve bazı bireysel özelliklerin çocukların motor beceri performansını etkileyebileceğini ortaya koymaktadır.

3.YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Araştırma, nitel ve nicel verilerin bir arada kullanılacağı karma desen (Alkan, Şimşek ve Armağan-Erbil, 2019) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemi modellerinden olan ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığını veya boyutunu belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2023). Bu araştırmada ebeveynlik tutumları ve çocukların hareket becerileri arasındaki ilişki inceleneceği için ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda ise fenomenolojik çalışma deseni tercih edilmiştir. Fenomenolojik desen, insanların gündelik hayatta karşılaştıkları belli bir fenomen, kavramla ya da olayla ilgili yaşadıkları deneyimleri (Creswell, 2018), algılarını (Fraenkel vd., 2012) ve nasıl tanımladıklarını (Tezcan, 2013) derinlemesine araştırmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırma kapsamında, ebeveynlerin fiziksel aktivite konusundaki çeşitli düşünce ve görüşlerinin derinlemesine incelenmek istendiği için fenomenolojik desen tercih edilmiştir.

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili Kartal ilçesinde yer alan resmi bağımsız anaokullarındaki 48-60 ay arası çocuklar ile bu çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında toplam 106 çocuğa ve onların ebeveynlerine ulaşılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesi için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem kapsamında öncelikle İstanbul ilinin Kartal ilçesinde bulunan ve araştırmanın sağlıklı ilerleyebilmesi için belirlenen kriterler kapsamında yer alan bağımsız anaokulları belirlenmiştir. Araştırmacının zaman, maliyet ve emek kaybını en aza indirmek için araştırma kapsamına alınacak okulların yakınlığı, kurumdaki şube sayısı ve çalışılacak yaş grubundaki çocuk sayısının fazlalığı göz önünde bulundurulmakla birlikte araştırmada çocukların hareket becerileri değerlendirildiği için okulların fiziksel ortamı önemli birer belirleyici kriter olmuştur. Bu kapsamda, geniş ve

boş oyun salonlarına, spor salonlarına veya temel hareket becerilerinin uygulanmasına olanak sağlayan fiziksel alanlara sahip okullar listelenmiştir. Araştırmanın yapılabileceği okullar listelendikten sonra her okulun idarecisi ile görüşülmüş, araştırma anlatılmış ve okullarında bu araştırmanın yapılabilmesi için onay alınmıştır. Araştırmanın yapılmasının onaylandığı okullar için İstanbul İl Milli eğitim Müdürlüğü'nden izin (ek-2) alınmıştır. Gerekli izinlerin alınmasının ardından velilere onam formları dağıtılarak araştırmada yer alacak çocukların belirlenmesi aşamasına geçilmiştir. Tüm bu aşamaların ardından araştırmanın çalışma grubu 106 ebeveyn ve bu ebeveynlerin çocuklarından oluşmuştur. Aşağıdaki tabloda çalışma grubuna ilişkin ayrıntılı demografik bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişken	**Kategori**	**Sayı (n)**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Kız	59	55.7
	Erkek	47	44.3
Yaş	48-60 ay	102	96,2
	Eksik veri	4	3.8
Eğitim Süresi	1 yıldan az	24	25.3
	1-2 yıl arası	35	36.8
	3 yıl ve fazlası	36	37.9
	Eksik veri	11	10.4
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	2	1.9
	Ortaokul	3	2.9
	Lise	9	8.7
	Önlisans	20	19.2
	Lisans	60	57.7
	Yüksek lisans	9	8.7

	Diğer	1	1.0
	Eksik veri	2	1.9
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	2	1.9
	Lise	22	21.2
	Önlisans	9	8.7
	Lisans	60	57.7
	Yüksek lisans	9	8.7
	Doktora	1	1.0
	Diğer	1	1.0
	Eksik veri	2	1.9
Kardeş Sayısı	Tek çocuk	38	38.0
	1 kardeş	50	50.0
	2 kardeş	12	12.0
	Eksik veri	6	5.7
Gelir Seviyesi	Düşük	2	1.9
	Orta	88	84.6
	Yüksek	14	13.5
	Eksik veri	2	1.9

Tablo 1 incelendiğinde, araştırma grubundaki çocukların %30,4'ünün 48–60 ay aralığında, %69,6'sının ise 60–72 ay aralığında olduğu görülmektedir. Verilerin %3,8'inde yaş bilgisi eksiktir. Bu bulgu, araştırmaya katılan çocukların büyük çoğunluğunun 5 yaş ve üzeri olduğunu göstermektedir. %55,7'sinin kız, %44,3'ünün erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim süresine bakıldığında, %37,9'unun 3 yıl ve üzeri eğitim aldığı, %36,8'inin 1–2 yıl arası ve %25,3'ünün 1 yıldan az eğitim aldığı belirlenmiştir.

Anne eğitim düzeyinde en yüksek oran %57,7 ile lisans mezunlarına aittir; bunu %19,2 ile ön lisans, %8,7 ile lise ve yüksek lisans mezunları izlemektedir. Baba eğitim düzeyi de benzer şekilde en yüksek oranda (%57,7) lisans düzeyindedir. Onu %21,2 ile lise, %8,7 ile ön lisans ve yüksek lisans düzeyleri takip etmektedir.
Katılımcıların %50'sinin bir kardeşi olduğu, %38'inin tek çocuk olduğu ve %12'sinin iki kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Gelir seviyesi bakımından ise katılımcıların büyük çoğunluğu (%84,6) orta gelir düzeyinde yer almakta; %13,5'i yüksek, %1,9'u ise düşük gelir grubundadır.

3.3 Verilerin Toplanması

Bu başlık altında öncelikle veri toplama araçları tanıtılmış ardından veri toplama sürecinin ayrıntıları verilmiştir.

3.3.1 Veri toplama araçları

Araştırmanın nicel boyutu kapsamında 48-60 aylık 106 çocuğun ebeveynleri tarafından doldurulan Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) ve CHAMPS Motor Beceriler Protokolü (CMBP) kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin güvenirlik düzeyleri aşağıda tablolar halinde sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Nitel boyut kapsamında ise araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarına ilişkin bilgilere metnin devamında yer verilmiştir. Karma desenin nicel boyutunda 'CHAMPS Motor Beceriler Ölçeği'' ve ''Ebeveyn Tutum Ölçeği'', nitel boyutunda ise anket kullanılmıştır.

CHAMPS Motor Beceriler Protokolü: Araştırma da çocukların hareket becerilerini ölçmek için, Kılıç'ın (2018) Türkçeye uyarladığı CHAMPS Motor Beceriler ölçeği kullanılmıştır. CHAMPS Motor Beceriler Protokolü (CHAMPS Motor Skills Protocol – CMSP) 2009 yılında, South Carolina Üniversitesi'nden Harriet G. Williams, Karin A. Pfeiffer, Marsha Dowda, Chevy Jeter, Shaverra Jones ve Russel R. Pate'in, alana motor becerileri ölçme aracı katmak amacıyla yaptıkları çalışmanın ürünüdür (Williams ve ark., 2009). CMBP motor beceriler toplam puanı üzerinden yapılan test tekrar test güvenirlik çalışması korelasyon sonuçları test ve tekrar test ölçümleri arasında 94 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir etki olduğunu göstermektedir. İç tutarlık çalışması kapsamında genel

iç tutarlılık değeri 77 olarak hesaplanmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda CHAMPS Motor Beceriler Protokolü'nün Türk çocuklarının hareket becerilerini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. CMBP Alt Boyutlarına Ait Cronbach's Alpha Sonuçları

Alt Boyutlar	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Lokomotor Beceriler	0.599	6
Manipülatif Beceriler	0.433	6

Lokomotor beceriler alt boyutu, 0.599 Cronbach's Alpha değeri ile orta düzeyde güvenilir bulunmuştur. Manipülatif beceriler alt boyutunda ise bu değer 0.433 olarak hesaplanmış ve yine orta düzeyde güvenilirlik göstermiştir.

Ebeveyn Tutum Ölçeği: Ebeveyn Tutumlarının tespit edilebilmesi için Demir ve Şendil (2008) tarafından geliştirilen Ebeveyn Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ebeveyn Tutum Ölçeği 46 maddelik 4 ebeveyn tutumunun tespiti için kullanılan bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach alfa değerleri "demokratik" boyut için .83, "otoriter" boyut için .76, "aşırı koruyucu" boyut için .75 ve "izin verici" boyut için ise 74 olarak bulunmuştur. Geçerlik ve güvenirlik analizleri sonuçları, bu çalışma ile oluşturulan Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin (ETÖ), yeterli düzeyde psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermiştir.

Tablo 3. Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ) Alt Boyutlarına Ait Cronbach's Alpha Sonuçları

Alt Boyut	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Demokratik Tutum	0.829	17
Otoriter Tutum	0.768	11
Aşırı Koruyucu Tutum	0.630	9
İlgisiz Tutum	0.684	9

Demokratik tutum alt boyutunun Cronbach's Alpha değeri 0.829 olup yüksek derecede güvenilir olarak değerlendirilmiştir. Otoriter tutum için bu değer 0.768 olup güvenilir düzeydedir. Aşırı koruyucu ($\alpha = 0.630$) ve ilgisiz ($\alpha = 0.684$) tutum alt boyutları da güvenilir aralık içinde yer almaktadır.

Güvenirlik, ölçeklerin ölçmek istedikleri yapıyı ne derece tutarlı biçimde ölçtüğünü belirlemek amacıyla değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık düzeyleri Cronbach's Alpha katsayısı ile hesaplanmıştır. Büyüköztürk (2012, s.171) tarafından yapılan sınıflamaya göre;

- $0{,}00 \leq \alpha < 0.20$: Güvenir değil
- $0{,}20 \leq \alpha < 0.40$: Az güvenir
- $0{,}40 \leq \alpha < 0.60$: Orta derecede güvenir
- $0{,}60 \leq \alpha < 0.80$: Güvenilir
- $0{,}80 \leq \alpha < 1.00$: Yüksek derecede güvenilir olarak kabul edilmektedir.

Anket: Bu çalışma kapsamında geliştirilen anket araştırmanın nitel yönünü desteklemek ve ebeveynlerin fiziksel aktiviteye bakış açılarını anlamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Form 9 adet soru içermekte olup, katılımcıların görüşlerini kendi ifadeleriyle aktarabilmelerine olanak tanımaktadır. Anket maddeleri, uzman görüşü alınarak içerik geçerliği açısından desteklenmiştir.

Ankette yer alan sorular; ebeveynlerin kendi fiziksel aktivite düzeyleri, çocukluk ve yetişkinlik dönemlerindeki spor geçmişleri, çocuğun fiziksel aktiviteye katılım durumu ve ebeveynlerin bu konudaki düşüncelerini kapsamaktadır. Bu yönüyle anket, ebeveynlerin düşüncelerinin çocukların hareket becerilerinin gelişimi ile olan ilişkisini anlamaya yönelik bir veri kaynağıdır.

3.3.2 Veri toplama süreci

Araştırmanın verilerinin toplanabilmesi için 2024 yılı Ağustos ayında etik kurul onayı (ek-1) alınmıştır. Etik kurul onayına başvurulan süreçte, Kartal ilçesindeki bağımsız anaokulları listelenmiştir. Bu okulların fiziksel ortamları CHAMPS Motor Beceriler Protokolü'nün uygulanmasına uygun boş ve geniş alan sağlama noktasında değerlendirilmiştir ve fiziksel ortamı uygun olan okullar belirlenmiştir. Fiziksel ortamı uygun olan okulların idarecileri ile görüşülüp kurumlarında veri toplamaya yönelik sözel onay alındıktan sonra İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne araştırma izni için başvuruda

bulunulmuştur. 2024 yılı Kasım ayında İl Milli Eğitim Müdürlüğünden de gerekli iznin alınmasının ardından 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde veri toplama işlemleri gerçekleştirilmiştir.

2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde aralık ayında öncelikle araştırmaya dahil olmak isteyen ebeveyn ve çocukların belirlenmesi için onam formları dağıtılmıştır. Gönüllülük esasına bağlı olarak araştırmaya katılmayı onaylayan ailelerin formları toplandıktan sonra araştırmanın çalışma grubu belirlenmiş olup ölçek uygulamaları başlamıştır.

CHAMPS Motor Beceriler Protokolü kapsamındaki veri toplama süreci Ocak-Şubat ayları arasında 7 hafta sürmüştür. Veri toplama esnasında çocukların birbirlerinin hareketlerini görüp etkilenmemesi ve birbirlerinin hareketlerini kopyalamamaları için her bir çocukla bireysel olarak çalışılmıştır ve ölçme aracının uygulanması her çocuk için ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

Ebeveyn Tutum Ölçeği ve anket aralık ayında ailelere ulaştırılmış, iki hafta sonra ara hatırlatmalar da yapılarak geri toplanmıştır.

Güz döneminde veri toplama işlemleri tamamlanmasının ardından bahar döneminde toplanan verilerin analizleri yapılmış ve araştırmanın raporu yazılmıştır.

3.4 Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Elde edilen veriler IBM SPSS 27 (Statistical Package for Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Ölçeklerin güvenirliği Cronbach's Alpha katsayısı ile değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri frekans ve yüzde dağılımlarıyla özetlenmiştir. Araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Kruskal–Wallis Testi, Post Hoc (Tukey HSD) ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) kullanılmıştır.

Elde edilen veriler IBM SPSS 27 (Statistical Package for the Social Sciences) programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Veri toplama araçlarının güvenirliğini belirlemek amacıyla

Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanmış ve ölçeklerin iç tutarlılığı değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğunu test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri frekans ve yüzde dağılımlarıyla özetlenmiştir.

Araştırma kapsamında ileri bölümlerde belirtilen hipotezleri test etmek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Kruskal-Wallis Testi, Post Hoc (Tukey HSD) ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Araştırmada, ebeveynlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin çözümlenmesinde nitel veri analiz tekniklerinden betimleyici analiz ve içerik analizi yöntemlerine başvurulmuştur. Betimleyici analiz, elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda düzenlenerek sistematik ve anlaşılır bir biçimde sunulmasını amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yöntemde, verilerin derinlemesine yorumlanmasından ziyade, açık ve bütünlüklü bir biçimde aktarılması hedeflenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

İçerik analizi ise yazılı veya sözlü verilerde sıkça yinelenen kavram, tema ve örüntülerin belirlenmesine yönelik, daha ayrıntılı bir inceleme sürecini kapsar. Bu analiz türü, verinin kodlanarak temalar arasında anlamlı ilişkilerin kurulmasına olanak tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu doğrultuda, içerik analizine dayalı olarak anketteki 1. ve 2. sorular için temalar ve kodlar oluşturulmuştur. 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. sorulara verilen yanıtlar ise hem yüzde hem de frekans değerleri ile desteklenerek betimleyici olarak sunulmuştur. Ayrıca, 5, 6, 7, 8 ve 9. sorularda spor dallarına ilişkin verilen yanıtlardan elde edilen ek bilgiler hem kodlama yöntemiyle hem de frekans ve yüzde verileriyle ayrıntılandırılmıştır.

4.BULGULAR

Bu başlık altında öncelikle bulgulara ardından tartışma kısmına yer verilmiştir. Bulgular, araştırma soruları bağlamında sunulmuştur.

4.1.Bulgular

4.1.1 Tanımlayıcı istatistikler

Tablo 4. Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma
ETÖ	106	3.54	4.63	4.11	0.23
CMBP	106	4.08	10.67	8	1.28

Tablo 4'e göre ETÖ ($\bar{X}$ = 4.11, SS = 0.23) değişkenine ilişkin standart sapma düşük olduğu için puanlar ortalama etrafında yoğunlaşmıştır. Bu durum, katılımcıların ebeveyn tutumu düzeylerine ilişkin yanıtlarının homojen bir dağılım sergilediğini göstermektedir. CMBP ($\bar{X}$ = 8, SS = 1.28) değişkeninde daha yüksek standart sapma değeri ise bu alanda daha geniş bir varyansın bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Normallik Analizi:

Verilere uygulanacak istatistiksel yöntemlerin seçiminde, değişkenlerin dağılım özellikleri belirleyici olmuştur. Bu amaçla, örneklem büyüklüğü 50'nin üzerinde olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır.

Normallik testinde kullanılan istatistiksel hipotezler şu şekilde tanımlanmıştır.

H_0: Veriler normal dağılıma uygundur.

H_1: Veriler normal dağılıma uygun değildir.

Elde edilen anlamlılık düzeyi (p), %5 anlamlılık düzeyiyle karşılaştırılmıştır. $p < 0.05$ ise H_0 reddedilir, $p \geq 0.05$ ise H_0 reddedilemez ve verilerin normal dağıldığı kabul edilir.

Tablo 5. ETÖ Değişkeni Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

Değişken	n	D	p
ETÖ	106	0.057	0.859

ETÖ değişkenine ilişkin test sonucunda D (106) = 0.057 ve p = 0.859 olarak bulunmuştur. Elde edilen p değeri, 0,05'ten büyük olduğundan, verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Tablo 6. CMBP Değişkeni Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

Değişken	n	D	p
CMBP	106	0.084	0.096

Benzer şekilde, CMBP değişkeni için D (106) = 0.084 ve p = 0.096 olarak hesaplanmıştır. p> 0.05 olduğu için bu değişkenin de normal dağılıma uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Normallik testi sonuçlarına göre her iki değişkenin de dağılımı normaldir. Bu nedenle analizlerde parametrik testler (Pearson korelasyon, ANOVA, MANOVA) kullanılmıştır.

4.1.2 Ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analiz sonuçları

Ebeveyn tutum puanları ile çocukların lokomotor beceri puanları arasındaki ilişki, verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testlerden Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 7. Ebeveyn Tutumu ile Lokomotor Beceriler Arasındaki İlişkinin Analizi

Değişkenler	Ebeveyn Tutumu	Lokomotor Beceriler
Ebeveyn Tutumu	-	-.096 (.329)
Lokomotor Beceriler	-.096 (.329)	-

Not: n=106, p>0,05

Ebeveyn tutum puanları ile lokomotor beceri puanları arasında negatif yönlü ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor beceriler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Ebeveyn tutum alt boyut puanları ile çocukların lokomotor beceri puanları arasındaki ilişki, verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testlerden Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 8. Tüm Boyutlarıyla Ebeveyn Tutumları ile Lokomotor Beceriler Arasındaki Korelasyon Analizi

Değişken	Demokratik Tutum	Otoriter Tutum	Aşırı Koruyucu Tutum	İlgisiz Tutum	Lokomotor Beceriler
Demokratik Tutum	—				
Otoriter Tutum	.304** (.002)	—			
Aşırı Koruyucu Tutum	.170 (.082)	.002 (.984)	—		
İlgisiz Tutum	-.050 (.611)	.121 (.217)	-.229* (.018)	—	
Lokomotor Beceriler	.036 (.713)	-.067 (.494)	.064 (.518)	-.152 (.119)	—

*p< .05, **p< .01 düzeyinde anlamlı korelasyon,

Analiz sonuçlarına göre, ebeveyn tutumlarının alt boyutlarının hiçbirinde, çocukların lokomotor beceri düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Demokratik tutum ile lokomotor beceriler arasında pozitif yönde ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki gözlenmiştir. Otoriter tutum ile lokomotor beceriler arasındaki ilişki oldukça zayıf olup, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Aşırı koruyucu tutum ile lokomotor beceriler arasındaki ilişki de zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı değildir. İlgisiz tutum ile lokomotor beceriler arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki vardır ancak bu da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgular, ebeveyn tutumlarının alt boyutları

ile çocukların lokomotor becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir.

4.1.3 Ebeveyn tutumları ile çocukların manipülatif becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analiz sonuçları

Ebeveyn tutum puanları ile çocukların manipülatif beceri puanları arasındaki ilişki, verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testlerden Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 9. ETÖ Alt Boyutları ile Manipülatif Beceriler Arasındaki İlişki Analizi

Değişken	Demokratik Tutum	Otoriter Tutum	Aşırı Koruyucu Tutum	İlgisiz Tutum	Manipülatif Beceriler
Demokratik Tutum	—				
Otoriter Tutum	.304** (.002)	—			
Aşırı Koruyucu Tutum	.170 (.082)	.002 (.984)	—		
İlgisiz Tutum	–.050 (.611)	.121 (.217)	.229* (.018)	—	
Manipülatif Beceriler	.013 (.897)	.027 (.785)	–.092 (.347)	.101 (.302)	—

*p< .05, **p<.01 düzeyinde anlamlı korelasyon,

Yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçlarına göre, ebeveyn tutumu alt boyutlarının çocukların manipülatif beceriler ile olan ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir. Demokratik tutum ile manipülatif beceriler arasında pozitif yönde, ancak oldukça zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur. Otoriter tutum ile manipülatif beceriler arasında ilişki yok denecek kadar düşük olup, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Aşırı koruyucu tutum ile manipülatif beceriler arasında negatif yönlü

zayıf bir ilişki gözlenmiş, ancak bu ilişki de istatistiksel olarak anlamlı değildir. İlgisiz tutum ile manipülatif beceriler arasında da pozitif yönde, ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, ebeveyn tutumu alt boyutları ile çocukların manipülatif becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki oluşturmadığını göstermektedir.

4.1.4 Ebeveyn tutumları ile çocukların genel hareket becerileri arasındaki ilişkiye yönelik analiz sonuçları

Ebeveyn tutum alt boyut puanları ile çocukların genel hareket beceri puanları arasındaki ilişki, verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testlerden Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 10. Ebeveyn Tutumu ile Genel Hareket Becerileri Arasındaki Korelasyon Analizi

Değişken	Ebeveyn Tutumu	Motor Beceriler
Ebeveyn Tutumu	-	.021 (.831)
Motor Beceriler	.021 (.831)	-

Not: n=106, p>0,05

Tablo 10'da ebeveyn tutumları ile çocukların motor becerileri arasında çok zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.5. Ebeveyn eğitim durumu ile çocukların genel hareket becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları

Tablo 11. Anne ve Baba Eğitim Düzeyine Göre Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ebeveyn	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	SS	t	sd	p	Cohen's d
Anne	Düşük	34	4.11	.23				
	Yüksek	70	4.11	.24	0.039	102	.969	0.008
Baba	Düşük	33	4.12	.22				
	Yüksek	71	4.11	.24	0.370	102	.712	0.078

Anne eğitim düzeyine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, düşük ve yüksek eğitim düzeyine sahip annelerin ebeveyn tutum ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Etki büyüklüğü Cohen's d = 0.008 olup, bu değer ihmal edilebilir düzeyde bir etkiye işaret etmektedir. Benzer şekilde, baba eğitim düzeyine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda da düşük ve yüksek eğitim düzeyine sahip babaların ebeveyn tutum ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Etki büyüklüğü Cohen's d = 0.078 olup, bu değer de ihmal edilebilir düzeyde bir etkiye işaret etmektedir. Bu sonuçlar gerek annelerin gerekse babaların eğitim düzeyine göre ebeveyn tutum ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 12. Anne ve Baba Eğitim Düzeyine Göre Motor Beceri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ebeveyn	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	SS	t	sd	p	Cohen's d
Anne	Düşük	34	7.87	1.29				
Anne	Yüksek	70	8.06	1.28	-0.722	102	.472	-0.151
Baba	Düşük	33	7.80	1.44				
Baba	Yüksek	71	8.09	1.20	-1.058	102	.292	-0.223

Anne eğitim düzeyine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, lise ve altı eğitim düzeyine sahip anneler ile önlisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip annelerin motor beceri ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde, baba eğitim düzeyine göre yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda da lise ve altı eğitim düzeyine sahip babalar ile önlisans ve üzeri eğitim düzeyine sahip babaların motor beceri ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Her iki analizde de etki büyüklüğü küçük düzeydedir. Dolayısıyla, ebeveynlerin eğitim düzeyinin (lise ve altı – düşük, önlisans ve üzeri – yüksek) çocukların motor becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.6. Ebeveyn gelir durumu ile çocukların hareket becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları

Tablo 13. Gelir Düzeyine Göre Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	SS	t	sd	p	Cohen's d
Düşük-Orta	90	4.11	.22				
Yüksek	14	4.12	.31	-.220	102	.826	-.063

Not. SS = Standart Sapma, sd = Serbestlik derecesi.

Ebeveyn tutum ölçeği puanlarının gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Analiz öncesinde yapılan

Levene testi sonucunda varyansların homojen olduğu görülmüş ve equal variances assumed satırına göre yorumlama yapılmıştır. Tablo incelendiğinde, düşük-orta gelir grubundaki ebeveynlerin tutum ölçeği puanı ile yüksek gelir grubundaki ebeveynlerin puanı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu bulgular, gelir düzeyinin ebeveyn tutumları üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir.

Tablo 14. Gelir Düzeyine Göre Motor Beceriler Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	SS	t	sd	p	Cohen's d
Düşük-Orta	90	7.95	1.32				
Yüksek	14	8.28	0.96	-.895	102	.373	-.257

Motor beceri ölçeği puanlarının gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Levene testi sonucunda varyansların homojen olduğu görülmüş ve analiz equal variances assumed satırına göre yorumlanmıştır. Tablo incelendiğinde, düşük-orta gelir grubundaki çocukların motor beceri puanları ile yüksek gelir grubundaki çocukların puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu bulgular, gelir düzeyinin çocukların motor becerileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir.

4.1.7 Kardeş sayısı ile çocukların hareket becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları

Tablo 15. Kardeş Sayısına Göre Ebeveyn Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Kardeş Sayısı	N	Ortalama	SS	t	sd	p	Cohen’s d
Tek çocuk	38	4.12	.22				
Kardeşi olan	62	4.12	.25	0.067	98	.946	0.014

Kardeş sayısına göre ebeveyn tutum ölçeği puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Levene testi sonucunda varyansların homojen olduğu görülmüş ve analiz equal variances assumed satırına göre

yorumlanmıştır. Tablo incelendiğinde, tek çocuk olanların ebeveyn tutum ölçeği puanı ($\bar{X}$ = 4.12; SS = .22) ile kardeşi olan çocukların puanı ($\bar{X}$ = 4.12; SS = .25) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (t(98) = 0.067, p = .946). Bu sonuçlar, kardeş sayısının ebeveyn tutumları üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermektedir.

Tablo 16. Kardeş Sayısına Göre Motor Beceri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Kardeş Sayısı	N	Ortalama	SS	t	sd	p	Cohen's d
Tek çocuk	38	8.24	1.10				
Kardeşi olan	62	7.85	1.37	1.453	98	.149	0.299

Kardeş sayısına göre motor beceri ölçeği puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Tablo incelendiğinde, tek çocuk olanların motor beceri ölçeği puanı ile kardeşi olan çocukların puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu bulgular, kardeş sayısının motor beceriler üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkisi olmadığını, ancak küçük düzeyde bir farklılık yarattığını göstermektedir.

4.1.8 Ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeyi ile çocukların motor becerileri arasındaki farklılıklara yönelik analiz sonuçları

Bu analiz kapsamında, ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeylerinin (düşük, orta, yüksek) çocukların motor beceri düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla ANOVA uygulanmıştır.

Tablo 17. Fiziksel Aktivite Düzeyine Göre Anova Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Ort. Kare	F	p
Gruplar Arası	0.717	2	0.358	0.211	0.810
Hata (İç Grup)	171.636	102	1.699		
Toplam	172.353	104			

Elde edilen sonuçlara göre, ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeylerine göre çocukların motor beceriler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F(2,101) = 0.211$, $p = 0.810$).

4.1.9 Ebeveynlerle yapılan ankete yönelik içerik analizi

Bu başlık altında ankette yer alan tüm sorular ve sorulara yönelik içerik analizi tek tek verilmiştir.

Ebeveynlere sorulan "*1. Sizce fiziksel aktivite nedir?"* sorusuna yönelik içerik analizi sonuçları temalar, kodlar ve örnek cümlelerden oluşan şekilde tablo 18'de görülmektedir.

Tablo 18. Ebeveynlerin Fiziksel Aktivite Tanımına Yönelik İçerik Analizi

TEMA	KOD	ÖRNEK CÜMLELER
Fiziksel Aktivitenin Tanımı ve Bileşenleri	Vücut hareketi, kasların kullanımı	K1:*''Vücudun hareket etmesidir.''* K2:*''Kas gücüyle yapılan, bedensel hareketler ile netice alınan aktivitedir.''* K3:*''Vücuttaki kasların çalışmasıdır.''*
	Enerji harcama	K4: ''*Enerjiyi harcayarak vücudun hareket etmesidir.''* K5:*''Vücuttaki enerjiyi harcayarak harekete dönüştürmektir.''* K6:*''Enerji harcamak için vücudun hareket etmesidir.''*
Fiziksel Aktivite Türleri	Spor, egzersiz	K7: *''Spor ve egzersiz hareketleri yapmak olabilir.''* K8: *''Egzersiz, yürüyüş spor vs.''* K9: ''*Düzenli spor yapmak yürüyüş yapmak''*.
	Günlük yaşam hareketleri	K10: *''Günlük yaşam içerisinde bireyin spor yoluyla atmış olduğu enerjidir.''* K11:*''Günlük yaşamda yapılan işlerde fiziksel aktiviteye girer.*'' K12:*''Gün içinde yaptığımız rutin hareketler dışında bizzat vakit ayırarak düzenli spor yapmaktır.''*

Fiziksel Aktivitenin Ruhsal ve Sosyal Yönü	Ruhsal destek, özgüven	K13: *‘’Bedenin ve ruhun tamamlanmasıdır.’’* K14: *‘’Kişiye hem fiziksel hem ruhsal açıdan enerji arttıran, özgüven sağlayan hareketler bütünü olarak tanımlanabilir.’’* K15: *‘’Zamanı olan insanların kendi bedensel ruhsal ve fiziksel yaşamına destek katmasıdır.’’*
	Birliktelik, oyun	K16:*’’Çocuğumla saklambaç veya körebe oynamak. Ormanda hayal gücümüz ile vakit geçirmektir.’’* K17: *‘’Birlikte oyun oynamaktır.’’* K18:*’’Çocuğumla birlikte oyun oynamaktır.’’*
Fiziksel Aktiviteyi Belirleyen Özellikler	Düzenlilik, süreklilik	K19: *‘’Haftanın en az 3 günü normal zamandan farklı olarak yapılan hareketlerdir.’’* K20: *‘’Her hafta düzenli bir şekilde spor yapmak, yürüyüş ve koşudur.’’* K21:*’’Düzenli olarak bedensel hareketler yapmaktır.’’*

Ebeveynlerin %95,3’si (n: 101) yukarıda belirtilen görüşme sorusuna cevap vermiş %4,7’si (n: 5) ise cevap vermemiştir. 101 cevap üzerinden yapılan içerik analizi sonucunda Tablo 17’ye göre 5 tema ve bu temalar kapsamında yer alan 8 kod oluşmuştur. Bu temalar ve kodları şu şekildedir. Fiziksel aktivitenin tanımı ve bileşenleri teması altında vücut hareketi, kas kullanımı ve enerji harcama kodları belirlenmiştir. Fiziksel aktivite türleri teması altında spor, egzersiz ve günlük yaşamdaki hareketler kodlar olarak belirlenmiştir. Fiziksel aktivitenin ruhsal ve sosyal yönü teması kapsamındaki kodlar olarak ruhsal destek, birliktelik ve oyun belirlenmiştir. Son olarak fiziksel aktiviteyi belirleyen özellikler temasında ise düzenlilik ve süreklilik kodları belirlenmiştir.

Ebeveynlere sorulan “*2. Sizce düzenli fiziksel aktivite önemli midir? Neden?”* sorusuna yönelik içerik analizi tablo 19’de yer almaktadır.

Tablo 19. Ebeveynlerin Fiziksel Aktivitenin Önemine Yönelik Görüşlerinin İçerik Analizi

TEMA	KOD	ÖRNEK CÜMLELER
Sağlık ve Zindelik	Fiziksel sağlık	K22:*''Fiziksel sağlık açısından önemlidir.''* K23:*''Sağlıklı kas ve eklem yapısı üzerine olumlu etkileri vardır. Bu yüzden önemi fazladır.''* K24: *''Vücut sağlığı için gereklidir.''*
	Zihinsel sağlık, iyi olma hali	• K3:''*Ruh ve beden sağlığını destekler.*''' K4: *''Zihin ve beden sağlığı için önemlidir.''* K25: *''Psikolojik olarak da insana iyi geldiği için ruh sağlığı için de önemlidir.''*
Bütünsel Sağlık Yaklaşımı	Zihin-beden bütünlüğü, bütünsel iyi olma hali	K15: *''Beden ve ruh bir bütündür, fiziksel ve ruhsal olarak iyileştirir.''* K26*: ''Fiziken ve zihnen bedenimizin beslenme şeklidir.''* K27: *''Beden ve ruh sağlığımızı olumlu katkılar sağlar.''*
Yaşam Kalitesi ve Günlük Yaşam	Enerji atımı, stres yönetimi	K28: *''Negatif enerjimizi atmak ve pozitif yaşam sürmek adına önemlidir.''* K29: *''Stresle başa çıkabilmemizi sağlar.''* K30: *''Fiziksel etkinlik haftanın yorgunluğunu atmanıza yardımcı olur.''*
	Hayat düzeni, istikrar	K31: *''Düzenli şekilde yapıldığında hayatımız düzene girer.''*

		K32: ‘*’İstikrar sağlar, sağlık ve ruhsal iyileştirme sağlar.’’* K10: *‘’Kişinin hayatının düzene girmesi kendi sağlığı ve yaşam kalitesi için önemlidir.’’*
Toplumsal ve İlişkisel Boyutlar	Aile bağları, sosyal etkileşim	K33: *“Aile bağlarının kuvvetlenmesine katkıda bulunur.”* K34: *‘’İkili ilişki bağı açısından önemlidir.’’* K35*: ‘’Çocukla yapılan aktiviteler anı biriktirmeye yardımcı olur.’’*
Çocuk Gelişimi	Fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim	K18: *‘’Çocukların enerjilerini atmaları ve anı biriktirmeleri açısından önemlidir.’’* K36: ‘’*Çocuğun fiziksel gelişimi, kendine güveninin artması için önemlidir.*’’ K37: *‘’Çocuklarda enerjisini atmaya ve vücut gelişimine faydalıdır.’’*
Eğitimsel ve Bilişsel Katkılar	Odaklanma, dikkat ve disiplin gelişimi	K38: *‘’Dikkatini ve odaklanmasını kolaylaştırıyor.’’* K39: *‘’Disiplin sağlar, fiziksel olarak da daha düzgün oluruz.’’* K40: *‘’Bedenin doğal formu ve işlevinin sürdürülebilir olması için gereklidir.’’*

Ebeveynlerin %92,5’i (n = 98) görüşme sorusuna yanıt vermiş, %7,5’i (n = 8) ise yanıt vermemiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda Tablo 19’a göre 6 tema ve bu temalar kapsamında yer alan 8 kod oluşmuştur. Bu temalar ve kodları şu şekildedir; sağlık ve zindelik başlığı altında fiziksel sağlık ve zihinsel sağlık, iyi olma hali kodları belirlenmiştir. Bütünsel sağlık yaklaşımı başlığı altında zihin-beden bütünlüğü, bütünsel iyi olma hali kodları belirlenmiştir. Yaşam kalitesi ve günlük yaşam başlığı altında ise, enerji atımı, stres yönetimi ve hayat düzeni, istikrar başlığı belirlenmiştir. Toplumsal ve ilişkisel boyutlar başlığı altında aile bağları, sosyal etkileşim kodları belirlenmiştir. Çocuk

Gelişimi başlığı altında Fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim kodları belirlenmiştir. Son olarak eğitimsel ve bilişsel katkılar başlığı altında odaklanma, dikkat ve disiplin gelişimi kodları belirlenmiştir.

Ebeveynlere sorulan "*3. Kendi fiziksel aktivite düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?* sorusuna yönelik içerik analizi tablo 20'de görülmektedir.

Tablo 20. Ebeveynlerin Fiziksel Aktivite Düzeyine Yönelik İçerik Analizi

	Hiç yok		Orta Düzeyde		Aktif		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fiziksel Aktivite Düzeyi	11	10,7	78	75,7	14	13,6	103	100

Ebeveynlerin %97,2'si (n: 103) görüşme sorusuna cevap vermiş %2,8'i (n: 3) cevap vermemiştir. Ebeveynlerin %.10,7'si (n:11) ''Hiç yok'', %75,7'si (n:78) ''orta düzeyde'', %13,6 (n:14) ''aktif'' cevabı vermiştir. Tabloya göre araştırmanın çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin yarıdan fazlasının fiziksel aktivite yoğunluklarının orta düzeyde olduğu değerlendirilmiştir. Bu oran, fiziksel aktivitenin günlük yaşantıda yer bulduğunu ancak bunun düzenli ya da yüksek yoğunluklu bir düzeyde olmadığını göstermektedir. Buna karşılık, bazı katılımcılar fiziksel olarak aktif bir yaşam sürdüklerini ifade ederken, daha az sayıda ebeveyn ise hiçbir fiziksel aktivite yapmadığını belirtmiştir. Bu durum, ebeveynlerin fiziksel aktivite alışkanlıklarının değişkenlik gösterdiğini ve az sayıda ebeveynin ise hareketsiz bir yaşam biçimi benimsediğini göstermektedir

Ebeveynlere sorulan *"4. Haftanın kaç günü fiziksel aktivite yapıyorsunuz?''* sorusuna yönelik içerik analizi tablo 21'de görülmektedir.

Tablo 21. Ebeveynlerin Haftalık Fiziksel Aktivite Düzeyine Yönelik İçerik Analizi

	0		1-2 Gün		3-4 Gün		5-7 Gün		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Haftalık Fiziksel Aktivite Düzeyi	10	9,7	63	61,2	25	24,3	6	5,8	103	100

Ebeveynlerin %97,2'si (n=103) ilgili soruya yanıt verirken, %2,8'i (n=3) soruyu yanıtlamamıştır. Yanıt veren ebeveynlerin %9,7'si (n=10) "0 gün", %61,2'si (n=63) "1-2 gün", %24,3'ü (n=25) "3-4 gün" ve %5,8'i (n=6) "5-7 gün" cevabını vermiştir

Tablo 20, ebeveynlerin bir hafta içerisindeki fiziksel aktivite sıklıklarına ilişkin beyanlarını içermektedir. Katılımcıların çoğunluğu haftada 1-2 gün fiziksel aktivite yaptığını belirtmiş, bunu 3-4 gün aktif olan katılımcılar izlemiştir. Haftalık düzenli aktivite yapan ebeveyn sayısı sınırlı kalırken, hiç fiziksel aktivite yapmadığını ifade eden katılımcılar da dikkat çekici bir grubu oluşturmaktadır.

Ebeveynlere sorulan "*5. Bir yetişkin olarak düzenli olarak yaptığınız bir fiziksel aktivite/egzersiz/spor var mı*? *Varsa bu fiziksel aktivite/egzersiz/spor nedir?*'' sorusuna yönelik içerik analizi tablo 22'de yer almaktadır.

Tablo 22. Ebeveynlerin Yetişkinlik Dönemi Düzenli Fiziksel Aktivite Düzeyine Yönelik İçerik Analizi

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Yetişkinlik Dönemi Düzenli Fiziksel Aktivite	71	68	33	32	104	100

Ebeveynlerin %98,1'i (n=104) görüşme sorusuna cevap vermiş, %1,9'u (n=2) ise yanıtlamamıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı düzenli fiziksel aktivite yaptığını belirtmiştir.

Ebeveynlerin yaptığını belirttiği fiziksel aktiviteler çoktan aza doğru şu şekilde sıralanmaktadır: yürüyüş (n: 34), Pilates (n: 21), Fitness (n:15), Yüzme (n:6), futbol (n:5),

Voleybol (n: 3), Dans/zumba (n:3), Basketbol (n: 2), Bisiklet (n:1), Koşu (n:1), Yoga (n:1) şeklindedir.

Ebeveynlere sorulan "6. *Çocukluk ve ergenlik yıllarınızda düzenli olarak bir fiziksel aktivite/egzersiz/spor dalı ile ilgilendiniz mi*? *İlgilendiyseniz bu fiziksel aktivite/egzersiz/spor nedir?*'' sorusuna yönelik içerik analizi, tablo 22'de görülmektedir.

Tablo 23. Ebeveynlerin Çocukluk/Ergenlik Yıllarında Düzenli Fiziksel Aktivite Yapma Durumuna Yönelik İçerik Analizi

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Çocukluk/ergenlik dönemi düzenli fiziksel aktivite	48	46	56	54	104	100

Ebeveynlerin %98,1'i (n=104) görüşme sorusuna cevap vermiş, %1,9'u (n=2) ise yanıtlamamıştır. Ebeveynlerin %46,2'si (n=48) çocukluk/ergenlik döneminde düzenli fiziksel aktivite yaptığını belirtirken, %53,8'i (n=56) yapmadığını ifade etmiştir.

Ebeveynlerin çocukluk ve ergenlik döneminde yaptıkları fiziksel aktiviteler, çoktan aza doğru şu şekilde sıralanmaktadır: voleybol (n=25), futbol (n=12), basketbol (n=7), atletizm (n=6), yüzme (n=5), handbol (n=3), jimnastik (n=3), tekvando (n=2), dans (n=2), masa tenisi (n=1) ve badminton (n=1). Veriler, yaklaşık yarı yarıya bir dağılım olduğunu ortaya koymakla birlikte, özellikle voleybol, futbol ve basketbol gibi takım sporlarının ebeveynlerin çocukluk döneminde daha yaygın olduğunu göstermektedir.

Ebeveynlere sorulan "*7. Bir yetişkin olarak imkânınız olsa düzenli fiziksel aktivite/egzersiz/spor yapmak ister miydiniz? Neden?"* sorusuna yönelik içerik analizi tablo 24'te görülmektedir. Ebeveynlerden alınan cevaplara göre oluşturulan temalar, kodlar ve örnek cümleler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 24. Ebeveynin Fiziksel Aktivite Yapma İsteğine Yönelik İçerik Analizi

TEMA	KOD	ÖRNEK CÜMLE
Sağlık Odaklı Gerekçeler	Fiziksel sağlık	K41: *''Sağlıklı bir yaşam için fiziksel aktivite gereklidir.''*
	Zihinsel sağlık ve ruhsal rahatlama	K42*: ''Ruh sağlığının devamlı sürece stabil tutabilmek için gerekli.''*
	Kronik hastalıklardan korunma	K43: *''Kas ve kemik yapısı için önemli.''*
	Dolaşım, postür ve beden bütünlüğü	K44: *''Vücudumun esnemesi, postürün düzelmesi için.''*
Aile ve Çocuklarla İlişkili Nedenler	Çocuklara örnek olma	K45: *''Sağlıklı yaşam ve çocuklarıma örnek olabilmek.''*
	Ailece kaliteli zaman geçirme	K18:*''Çocuklarım ve ben yüzerken çok eğleniyoruz.''* K46*: ''Çocuklarım ile sağlıklı ve güzel vakit geçirebilmek için isterdim.''*
	Sağlıklı bir ebeveyn olma arzusu	K47: *''Sağlıklı bir aile babası olmak istiyorum.''*
Bireysel İyilik Hali ve Özbakım	Kendine zaman ayırma ihtiyacı	K48*: ''Kendime ait alanım olması için isterim.''* *K49: ''Fizik ve ruh sağlığı açısından kişinin kendine ayırdığı ve mutlu olduğu zaman olarak görüyorum.''*
	Özsaygı ve özdeğer	K31: *''Spor daha özgüvenli ve kendin için iyilik yapmak isteyen sağlıyor.''*
	Stres atma / Zihin boşaltma	K50: *''Günün yorgunluğunu üzerimden atıp zihnimi boşaltmak isterdim.''*
Zamansal ve Yaşamsal Engeller	Zaman yetersizliği / yoğunluk	K51:*''Aslında isterim ama ayıracak vaktim yok. 2*

		çocuk annesiyim, çalışıyorum.''
	İş – ev hayatı dengesi kuramama	K22: *''Şu an 2 çocuklu çalışan bir anneyim, çocuklar varken ve çalışıyorken çok zor oluyor.''*
	Ekonomik engeller	K39: *''Pilates ve tenise gitmek isterim çok seviyorum ama maddi ve zaman ayıramam.''*
Spora Yönelik Tutum ve Duygu	Spordan keyif alma	K52*: ''Spor yapmayı seviyorum.''*
	Alışkanlık ve geçmiş deneyimler	K53: *''Hayatımın büyük bir alanını kaplayan bir spor yaptım. Sporu özlememek mümkün değil.''*
	Sporun yaşam kalitesine katkısı	K54:*''Yaşam kalitemi artırarak enerjik ve sağlıklı bir yaşam sağlayacağını düşünüyorum.''*
Sporun Yaşamla Bütünlüğü	Sporun yaşam felsefesi olması	K55: *''Spor hayat ilişkisi ve hayata bakışla kişiye katacak en önemli aktivitedir.''*
	Zihin-beden-ruh bütünlüğü	K56: *''Bedenen zinde, zihnen özgür hissederim.''*

Ebeveynlerin %92,5'i (n=98) ilgili soruya yanıt vermiş, %7,5'i (n=8) ise soruyu yanıtlamamıştır. Soruyu yanıtlayan tüm ebeveynler (%100) "evet" cevabını vermiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda, katılımcı ifadeleri doğrultusunda 6 tema ve bu temalar altında çeşitli kodlar belirlenmiştir. Sağlık odaklı gerekçeler temasında; fiziksel ve zihinsel sağlığın korunması, kronik hastalıklardan uzak durma ve bedenin genel işleyişinin desteklenmesi gibi kodlar belirlenmiştir. Aile ve çocuklarla ilişkili nedenler temasında ise ebeveynlerin çocuklara örnek olma, onlarla kaliteli zaman geçirme ve sağlıklı bir ebeveyn olma kodları belirlenmiştir.

Bireysel iyilik hali ve özbakım teması, fiziksel aktivitenin kişisel alan yaratma, stres atma ve özsaygı kazandırma kodları belirlenmiştir. Zamansal ve yaşamsal engeller teması altında ise zaman yetersizliği, iş-ev dengesi kuramama ve ekonomik nedenler fiziksel aktiviteye katılımın önündeki başlıca engeller olarak ifade edilmiş ve bu kodlar oluşturulmuştur. Spora yönelik tutum ve duygu temasında spor yapmaktan keyif alma, geçmiş deneyimler ve yaşam kalitesine katkı kodları oluşturulmuş, sporun yaşamla bütünlüğü teması altında ise sporun bir yaşam felsefesi olarak görülmesi ve zihin-beden-ruh bütünlüğü kodları oluşturulmuştur.

Bu bulgular, ebeveynlerin fiziksel aktiviteyi çok yönlü bir olgu olarak değerlendirdiğini; sağlık, aile, psikolojik iyilik ve yaşam felsefesi gibi farklı boyutlarda anlamlandırdıklarını ortaya koymaktadır.

Ebeveynlere sorulan "*8. Çocuğunuz düzenli bir fiziksel aktivite/egzersiz/spor yapıyor mu? Yapıyorsa bu fiziksel aktivite/egzersiz/spor nedir?"* sorusuna yönelik içerik analizi tablo 25'te görülmektedir.

Tablo 25. Çocuğun Düzenli Bir Fiziksel Aktivite Yapmasına Yönelik İçerik Analizi

	Yapıyor		Yapmıyor		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Çocuk fiziksel aktivite durumu	30	33	62	67	92	100

Ebeveynlerin %86,8'i (n=92) bu soruya yanıt verirken, %13,2'si (n=14) soruyu yanıtlamamıştır. Yanıt veren ebeveynlerin %32,6'sı (n=30) çocuklarının düzenli olarak bir fiziksel aktivite yaptığını, %67,4'ü (n=62) ise çocuklarının herhangi bir düzenli fiziksel aktiviteye katılmadığını belirtmiştir.

Düzenli fiziksel aktivite yapan çocukların en çok tercih ettiği etkinlik jimnastik (n=15) olmuştur. Bunu yüzme (n=8), basketbol (n=3), futbol (n=3), bale (n=1), voleybol (n=1) ve karate (n=1) gibi spor dalları takip etmektedir

Tablo 25, çocukların düzenli fiziksel aktiviteye katılım durumlarına ilişkin analizi içermektedir. Veriler, çocukların önemli bir bölümünün düzenli bir fiziksel aktiviteye katılmadığını göstermektedir. Aktiviteye katılan çocuklar arasında en sık tercih edilen spor dalının jimnastik olduğu elde edilmiştir.

Bu bulgular, çocukların fiziksel aktiviteye katılımında çeşitli fırsat ve kısıtların etkili olduğunu ve ebeveynlerin bu konuda daha fazla destekleyici rol üstlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Ebeveynlere sorulan "*8 numaralı soruya cevabınız hayır ise; İmkânınız olsa çocuğunuzun düzenli bir fiziksel aktivite/egzersiz/spor yapmasını ister miydiniz?''* sorusuna yönelik içerik analizi tablo 26'da görülmektedir.

Tablo 26. Çocuğun Düzenli Egzersiz/Spor Yapmasına Yönelik Ebeveyn Görüşleri

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İmkânınız olsa çocuğunuzu spora gönderir miydiniz?	58	98	1	2	59	100

Ebeveynlerin %84,3'ü (n=59) bu soruya yanıt verirken, %15,7'si (n=11) soruyu yanıtsız bırakmıştır. Yanıt verenler arasında %98,3'ü (n=58) "evet", yalnızca %1,7'si (n=1) "hayır" cevabını vermiştir. "Evet" diyen ebeveynlerin %13,8'i (n=8), çocuklarının yapmasını istedikleri spor dalını belirtmemiştir.

Çocuklarının hangi sporu yapmasını istediklerini belirten ebeveynlerin yanıtları analiz edildiğinde en çok istenen aktiviteler sırasıyla jimnastik (n=24) ve yüzme (n=22) olmuştur. Bunları futbol (n=7), dans (n=6), voleybol (n=5), savunma sporları (n=4) ve basketbol (n=4) takip etmiştir. Bu soruya cevap olumlu veren 58 ebeveynden 11' ise çocuğunu neden düzenli fiziksel aktiviteye yönlendireceğine ilişkin bir açıklama yapmamıştır. 47 ebeveynin verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan tema ve kodlar tablo 26'da görülmektedir.

Tablo 27. Ebeveynlerin Çocuklarının Fiziksel Aktiviteye Katılımını İsteme Gerekçeleri

TEMA	KOD	ÖRNEK CÜMLELER
Fiziksel ve Zihinsel Gelişim	Sağlıklı büyüme ve bedensel gelişim	K57: *''Gelişim döneminde daha sağlıklı büyümesi için.''* K58: *''Bedensel gelişiminin güzel ve sağlıklı olması için.''* K59: *''Akciğer gelişimi ve kemik yapısının güçlenmesi için.''*
	Zihinsel dinçlik ve ruhsal destek	K16: *''Fiziksel aktivitenin çocuğuna hem fiziksel hem de ruhsal olarak daha iyi hissettireceğini düşünüyorum.''* K60: *''Daha dinç beyinlerin spor yapmayla çok bağlantılı olduğunu düşünüyorum.''* K22: *''Duygusal gelişimi için istiyorum.''*
Kişilik ve Sosyal Beceriler	Özgüven ve disiplin kazanımı	K61: *''Kendisi için disiplin olacağını ve enerjisini atacağını düşünüyorum.''* K62: *''Spor insana özgüven verir, yaşam kalitesini artırır.''* K53: *''Sağlam vücut sağlam kafada bulunur.''*
İlgi, Yetenek ve Tercihler	Çocuğun spora ilgisi ve isteği	K16: *''Jimnastik yapmayı seviyor ve mutlu oluyor.''* K63: *''Çocuğumun istekleri bunlar olurdu, keyif alırdı diye düşünüyorum.''* K64: ''Şu an ben istiyorum ancak oğlum istemiyor.''
Aile ve Sosyal Etkiler	Rol modeller ve aile etkisi	K65: *''Ablaları voleybola gitmekte olup kızımın yaşı*

		küçük olduğundan henüz gidemedi.'' K66: *''Ülkemiz şartları nedeniyle kendisini korumasını isterim.''* K67: *''Halk oyunlarının geleneğimizi yaşatmada önemli olduğunu düşündüğüm için.''*
Güvenlik ve Korunma	Zorbalıklara karşı savunma / kendini koruma	K36: ''Erkek çocuğu olarak dövüş sporlarına meyilli.'' K68: *''Bedenen ve zihnen çocuğumun dinç olması ve zorbalıklara karşı kendini savunması için.''* K69: ''Kendisini korumasını isterim.''
Zaman ve Erişim Engelleri	Zaman yetersizliği ve fırsat eksikliği	K70: *''Zamandan dolayı şu an fırsat bulmakta zorlanıyoruz.''* K71: *''Şu anda okulda tam günlere alışmasını bekledim, ikinci dönem göndermeyi düşünüyorum.''* K72: *''Ev-okul dışında kurslara gitmek istemiyor.''*

Yukarıdaki tabloda, ebeveynlerin çocuklarının fiziksel aktivite yapmasını isteme nedenlerine ilişkin görüşlerini yansıtmaktadır. Yapılan içerik analizi sonucunda 6 tema ve bu temalar altında 8 kod belirlenmiştir. Fiziksel ve zihinsel gelişim temasında çocukların sağlıklı büyümesi, bedensel gelişimi ve ruhsal açıdan desteklenmesi adında 3 kod oluşturulmuştur. Kişilik ve sosyal beceriler temasında özgüven kazanımı ve disiplin kodları, ilgi, yetenek ve tercihler temasında çocukların spora olan isteği ve eğilimi kodları oluşturulmuştur. Aile ve sosyal etkiler temasında kardeş etkisi, aile rol modelleri ve kültürel gerekçeler kodları oluşturulmuş, güvenlik ve korunma temasında çocukların kendini savunabilmesi kodu oluşturulmuştur. Son olarak zaman ve erişim engelleri temasında ise fırsat eksikliği ve zaman yetersizliği kodları oluşturulmuştur.

Tablo 27 ebeveynlerin çocuklarının fiziksel aktivite konusundaki gerekçelerinin oldukça çeşitli olduğunu göstermektedir. Fiziksel gelişimden ruhsal iyilik haline, sosyal etkilerden güvenlik kaygılarına kadar uzanan bu temalar, ebeveynlerin çocuklarına yönelik fiziksel aktivite görüşünün sadece sağlık temelli değil, çok boyutlu bir yaklaşımla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, ebeveynlerin spor ve fiziksel aktiviteyi çocuğun bütünsel gelişimine katkı sağlayan bir unsur olarak yaklaştıklarını düşündürmektedir.

5.TARTIŞMA

5.1 Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Lokomotor Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, ebeveyn tutumlarının alt boyutları ile çocukların lokomotor becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Demokratik tutum ile lokomotor beceriler arasında pozitif yönlü ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiş; benzer şekilde otoriter, aşırı koruyucu ve ilgisiz tutum ile de istatistiksel olarak anlamlı olmayan ilişkiler bulunmuştur. Bu durum, ebeveyn tutumlarının çocukların lokomotor becerileriyle ilişkili olmadığını göstermektedir.

Bu bulgu, literatürde yer alan bazı çalışmalarla örtüşmekte; bazı çalışmalarla ise örtüşmemektedir. Gallahue ve arkadaşları (2020), çocukların temel hareket becerilerinin gelişiminde çevresel faktörlerin etkili olduğunu belirtmiş, ancak bu çevresel etkilerin yalnızca ebeveyn tutumlarıyla sınırlı olmadığını; çocuğun oyun alanlarına erişimi, okul ortamı, arkadaş çevresi ve bireysel motivasyon gibi unsurların da önemli rol oynadığını ifade etmiştir. Benzer şekilde, Hu ve arkadaşları (2023) Çin'de yürüttükleri çalışmada, bakım veren kişilerin ebeveynlik tutumlarının çocukların temel motor becerileri üzerinde etkili olduğunu belirtmiş ancak bu etkinin çocuğun cinsiyeti ve yaşı gibi değişkenlere bağlı olarak farklılaştığını göstermiştir. Benzer şekilde, Solmaz ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan araştırmada, 5-6 yaş çocuklarda ebeveyn tutumları ile motor performans arasındaki ilişki incelenmiş, otoriter ebeveyn tutumu ile çocukların koşu performansı arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Kıvanç (2020) tarafından yapılan çalışmada, çocuk yetiştirme tutumları ile motor gelişim arasında anlamlı bir ilişki bulunmuşsa da bu araştırmada yaş aralığının daha küçük olması (24-36 ay) bulguların farklılaşmasına neden olabilmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar Bronfenbrenner'ın Ekolojik Sistemler Kuramı çerçevesinde de değerlendirilebilir. Çocuğun gelişimi sadece ebeveynlerin tutumları ile değil; çevresel koşullar, sosyal fırsatlar, okul ortamı, oyun alanlarının varlığı gibi daha geniş bir ekolojik sistem içinde şekillenmektedir (Trawick-Smith, 2019).

Ayrıca, literatürde bazı çalışmalar, ebeveynin çocukla kurduğu ilişkinin niteliğinden çok, çocuğa sunduğu fiziksel ve sosyal ortamın niteliğinin daha belirleyici olabileceğini ileri sürmektedir. Bu çalışmada anlamlı bir ilişki bulunmamış olması, ebeveynlerin çocuklarına yönelik olumlu ya da olumsuz tutumlarının, lokomotor beceriler gibi fiziksel performansa dayalı beceriler üzerinde dolaylı ve sınırlı etkiler yarattığını gösterebilir. Özellikle lokomotor becerilerin (koşma, zıplama, atlama vb.) gelişiminde çocuğun aktif katılımı ve hareketi deneyimleme sıklığı gibi değişkenler öne çıkmaktadır.

Ebeveyn tutumlarının çocukların motor becerileri üzerinde doğrudan etkili olmaması, pek çok çevresel, toplumsal ve bireysel etkenle birlikte değerlendirilebilinir. Kent yaşamının sunduğu sınırlı fiziksel alanlar, güvenli oyun parklarının yetersizliği, apartman yaşamının yaygınlaşması ve sokakta oyun oynama kültürünün giderek kaybolması çocukların doğal hareket fırsatlarını kısıtlamaktadır (Kavili-Arap, 2024). Özellikle pandemi süreciyle birlikte çocukların evde kalmaya alışması, ekran başında geçirilen sürenin artması ve hareket etme alışkanlıklarının zayıflaması bu durumu ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Aydın, 2021). Aynı zamanda ebeveynlerin yoğun iş temposu, zaman yönetimi güçlükleri ve ev içi sorumlulukların fazlalığı, çocuklarıyla fiziksel etkinlik temelli zaman geçirmelerini zorlaştırmaktadır (Akçinar ve Özbek, 2021). Öte yandan, okul öncesi kurumlarda hareket etkinliklerine yeterince zaman ayrılmaması ve okul bahçelerinin etkin kullanılmaması gibi yapısal faktörler de bu tabloyu pekiştirmektedir (Karadağ, Mutlu ve Sayın, 2021). Ayrıca, hareket etkinliklerinde kullanılan öğretim yöntemlerinin gelişimi desteklemeyecek derecede eksik olduğuna işaret eden bulgular da mevcuttur (Purtaş ve Duman, 2017). Tüm bu etkenler bir araya geldiğinde, ebeveynin tutumu ne kadar olumlu olursa olsun, çocuğun lokomotor ve genel hareket becerilerini geliştirmesi için gereken fırsat ortamlarının önemi ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda belirtilen araştırma bulguları, bu çalışmanın nitel verileriyle birlikte değerlendirildiğinde daha anlamlı bir bağlama kavuşmaktadır. Ebeveyn görüşlerine göre, fiziksel aktiviteye dair farkındalık oldukça yüksektir. Katılımcıların çoğu, fiziksel aktiviteyi sadece beden hareketiyle sınırlı görmeyip; sağlık, ruhsal iyilik, sosyal birliktelik ve çocuk gelişimi açısından çok boyutlu bir süreç olarak tanımlamıştır. Özellikle "*düzenlilik*", "*oyun*", "*birliktelik*" gibi kodlar, ebeveynlerin fiziksel aktivitenin gelişimsel katkılarının farkında olduklarını göstermektedir. Nitel içerik analizine göre

ebeveynler, fiziksel aktivitenin yalnızca fiziksel sağlıkla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda zihinsel iyilik hali, stres yönetimi, disiplin gelişimi, aile bağlarının güçlenmesi ve yaşam kalitesinin artırılması gibi çok boyutlu katkılar sağladığını belirtmiştir. "*Beden ve ruh sağlığını birlikte destekler", "aile içi anı biriktirme", "odaklanma ve dikkat gelişimi"* gibi ifadeler, ebeveynlerin bu konuda oldukça bilinçli olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca çocukların fiziksel, sosyal ve bilişsel gelişimlerine yönelik katkılar da birçok ebeveyn tarafından açıkça ifade edilmiştir.

Ancak bu farkındalık, çalışmanın nicel bulguları ile değerlendirildiğinde; davranışsal düzeyde lokomotor becerilerin gelişmesine tam olarak yansımamaktadır. Nitekim ebeveynlere yöneltilen "*Çocuğunuz düzenli bir fiziksel aktivite/egzersiz/spor yapıyor mu?*" sorusuna verilen yanıtlarda, sadece %32,6'sı çocuklarının düzenli bir fiziksel aktiviteye katıldığını belirtmiştir. Buna karşılık %67,4'ü çocuklarının herhangi bir düzenli fiziksel aktiviteye katılmadığını ifade etmiştir. Bu sonuç, ebeveynlerin fiziksel aktivitenin önemine ilişkin farkındalık düzeyinin, çocukların hareket becerilerini destekleyecek düzeyde davranışa dönüşmediği şeklinde yorumlanabilir. Nitel bulgularda sıkça tekrar eden "*zaman yetersizliği*", "*iş-ev dengesi kuramama*" ve "*imkân olsa çocuğum spor yapsın isterim*" ifadeleri, ebeveynin fiziksel aktiviteyi destekleme isteğine rağmen yeterli fırsat yaratamadığını ortaya koymaktadır. Bu durum, ebeveynlerin tutumlarının olumlu olmasına rağmen, bu tutumların davranışa dönüşmesi sürecinde yapısal ya da zaman temelli engellerin de etkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, çocukların hareket gelişimini desteklemek için yalnızca ebeveyn tutumları değil; aynı zamanda davranışsal destek ve fiziksel çevrede sunulan olanaklar da belirleyici bir rol oynamaktadır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve literatür ışığında yapılan tartışmanın neticesinde çocukların lokomotor becerilerinin sadece ebeveyn tutumlarından etkilenmediğini süreçte başka değişkenlerin de (zaman, fiziksel ortam, aile imkanları vb.) etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, motor gelişimin çok katmanlı bir süreç olduğunu da ortaya koymaktadır. Ebeveyn tutumlarının etkisi, çocuğun çevresiyle kurduğu etkileşim, günlük fiziksel aktiviteye katılım fırsatları, oyun alanlarına erişim, okul ortamı, arkadaş çevresi ve bireysel motivasyon gibi faktörlerle birlikte değerlendirilmelidir.

5.2 Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Manipülatif Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Araştırma bulgularına göre, ebeveyn tutumu alt boyutlarının çocukların manipülatif becerileriyle olan ilişkileri istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Demokratik tutum ile manipülatif beceriler arasında pozitif yönde, ancak oldukça zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki saptanırken; otoriter tutum ile manipülatif beceriler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aşırı koruyucu tutum ile manipülatif beceriler arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan negatif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. İlgisiz tutum ile manipülatif beceriler arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Bu bulgular, ebeveyn tutumlarının çocukların manipülatif becerileriyle ilişkili olmadığını göstermektedir.

Literatürde, özellikle ince motor gelişiminin desteklenmesinde ebeveynin çocuğa sunduğu çevrenin ve deneyim fırsatlarının kritik rol oynadığı vurgulanmaktadır (Özer ve Özer, 2021). Manipülatif beceriler; nesne kontrolü, el-göz koordinasyonu, parmak kaslarının kullanımı gibi işlevleri kapsamakta olup (Çelebi, 2010), bu becerilerin gelişimi çocuğun erken yaşta çeşitli deneyimlere maruz kalmasıyla önemli ölçüde desteklenmektedir (Gümüşdağ ve Yıldırım, 2021).

Ebeveynin aşırı koruyucu veya ilgisiz tutumları, çocuğun nesnelerle doğal etkileşim fırsatlarını azaltabilir. Örneğin çocuğun eline dökülebilir, kırılabilir veya dağılabilir endişesi ile nesnelerin verilmemesi, güvenlik kaygıları nedeniyle bağımsız oyun oynama fırsatlarının sınırlandırılması ya da dijital içeriklerin fiziksel oyunun yerini alması bu süreci olumsuz etkileyebilir. Bu durum özellikle kent yaşamında daha belirgin hale gelmektedir. Yapılan nitel görüşmelerde de bazı ebeveynlerin çocuklarına fiziksel etkinlik ortamı sağlayamadığı, *"zaman bulamama", "güvenlik endişesi"* veya *"evde yeterli alan olmaması"* gibi gerekçelerle çocukların fiziksel oyunlar yerine pasif etkinliklere yönlendirildiği görülmüştür. Bu bulgu, literatürde aşırı koruyucu ebeveynlik davranışlarının çocukların serbest oyunlarını sınırladığına, karar verme mekanizmalarının gelişmediğine ve çevreyi keşfetme olanaklarının olmadığına dair vurgularla örtüşmektedir (Alisinanoğlu, 2003).

Bu bağlamda, çocuğun gün içinde ne kadar süreyle oyun oynadığı, hangi tür oyunları tercih ettiği ve ev ortamında hangi fırsatlara sahip olduğu kritik bir öneme sahiptir. Ev ortamındaki uyarıcı materyal çeşitliliğinin sınırlı olması, çocukların nesne kontrolüne dayalı manipülatif deneyimlerini azaltabilir. Bu da manipülatif becerilerin gelişimini destekleyecek yeterli fırsatların oluşmasını engelleyebilir. Nitekim Çankaya, Martin ve Haugen (2025) tarafından çocukların kapalı alanlarda serbest materyallerle oynamasına yönelik gerçekleştirilen bir çalışmada, etkileşimli ve açık uçlu oyuncaklarla oynama davranışının; bilişsel esneklik, dikkat kontrolü ve planlama gibi yürütücü işlevlerle ilişkili olabileceği ifade edilmektedir. Bu bulgular doğrultusunda, materyal kullanımının bilişsel gelişimi desteklediği; nesneyle etkileşimin ise bilişsel gelişimle bağlantılı olarak manipülatif beceriler üzerinde dolaylı biçimde olumlu etkiler oluşturabileceği söylenebilir. Demokratik ebeveyn tutumu ile manipülatif beceriler arasındaki ilişkinin düşük düzeyde çıkması ise, ebeveynlerin tutumlarının destekleyici olmasına rağmen çocuklara bu becerileri geliştirebilecekleri uygun fiziksel ortamların, oyun rutinlerinin ve deneyim temelli etkinliklerin yeterince sunulamamasıyla ilişkili olabilir.

Bu bulgular, Vygotsky'nin Sosyokültürel Kuramı ve özellikle Yakınsal Gelişim Alanı (Zone of Proximal Development) kavramı ile açıklanabilir (Kapanadze, 2019). Vygotsky'e göre çocuğun halihazırdaki gelişim düzeyi ile potansiyel gelişimi arasındaki fark, yetişkin rehberliği ve sosyal çevrenin sunduğu öğrenme fırsatları aracılığıyla desteklenmelidir (Aylar, 2012). Bu süreçte, yetişkin desteği çeşitli biçimlerde sunulabilir. Örneğin; görevin daha küçük ve anlaşılır parçalara ayrılması, açık ve yapılandırılmış yönergeler verilmesi, dikkat ve motivasyonun sürdürülmesi, somut örneklerle açıklamalar yapılması ve yönlendirici sorular sorulması gibi stratejiler, çocuğun öğrenme sürecine aktif katılımını artırarak gelişimini destekleyen unsurlar arasında yer almaktadır (McDevitt ve Ormrod, 2002, aktaran; Kapanadze, 2019).

Bu süreçte yalnızca ebeveynin olumlu bir tutum sergilemesi yeterli değildir. Ebeveynin çocuğa fiziksel fırsatlar sunması, becerilerin gelişimi için kritik bir faktördür. Demokratik bir ebeveynlik yaklaşımı, çocuğun gelişimini destekleyen bir başlangıç noktası olabilir; fakat bu tutumun, çocuğun eline nesne verilmesi, çevresini keşfetmesine fırsat tanınması ve etkinliklere katılmasının teşvik edilmesiyle somut bir şekilde hayata geçirilmesi gerekir (Ünveren-Kapanadze, 2019). Aksi takdirde, ebeveynin düşünsel düzeydeki

olumlu yaklaşımı davranışa dönüşmediğinde, çocuğun motor becerilerinde beklenen gelişim sağlanamayabilir.

Özmert'in (2006) erken çocukluk gelişimine dair çalışmasında da belirtildiği gibi, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimini destekleyen en önemli unsurlardan biri tekrar eden, çocuğun ilgisine uygun ve duyusal bütünlüğü sağlayan oyunlardır. Ebeveynlerin çocuklarıyla bu tür oyunlara zaman ayırmamaları ya da fiziksel uyaran eksikliği, manipülatif becerilerin gelişimini sınırlayabilmektedir. Nitel görüşme bulgularında da "*İmkânınız olsa çocuğunuzun düzenli bir fiziksel aktivite/egzersiz/spor yapmasını ister miydiniz?"* sorusuna verilen yanıtlar da bu bulguları desteklemektedir. Bu soruya yanıt verenlerin yalnızca %1,7'si "*hayır"* demiştir. Bu sonuçlar, araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük oranda, çocuklarının düzenli bir fiziksel aktivite içinde olmasına yönelik olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir. Nitekim ebeveynlerin bu desteği gerekçelendirirken; *''fiziksel-zihinsel gelişim'', ''özgüven'' ve ''disiplin kazanımı'', ''çocuğun ilgi ve istekleri'', ''ailevi yönlendirme'', ''güvenlik kaygıları ve geleneksel değerler''* gibi çok boyutlu açıklamalara yer verdikleri görülmüştür. Bununla birlikte, birçok ebeveyn *''zaman yetersizliği''*, *''okul temposu''* ya da *''çocuğun isteksizliği''* gibi gerekçelerle bu desteği hayata geçiremediklerini belirtmiştir. Ancak manipülatif becerilerin gelişimi yalnızca belirli spor branşlarına yönlendirme ile değil; çocuğun yaşam alanında yer alan erken dönem serbest oyun deneyimleri, el-göz koordinasyonunu ve ince motor gelişimini destekleyen aktiviteler ve bu süreçlere ebeveynin zaman ayırma kapasitesiyle de yakından ilişkilidir. Ebeveynlerin çoğu, çocuklarının düzenli bir şekilde fiziksel olarak aktif olmasını desteklemek istediğini belirtmiş; ancak zamansal kısıtlılıklar, ebeveynlerin çalışma temposu, ev ortamının sınırlılığı ve güvenlik kaygıları nedeniyle bu desteğin oluşamadığı anlaşılmıştır. Buradan yola çıkarak çocukların manipülatif becerilerinin gelişiminin, yalnızca ebeveyn tutumlarıyla değil; çocuğun yaşam çevresi, oyun deneyimleri, ebeveynin zaman ayırma kapasitesi ve çevresel donanımın yeterliliğiyle de bağlantılı olduğu söylenebilir.

Bu araştırma bulguları, manipülatif becerilerin gelişiminin çok boyutlu bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Ebeveynin demokratik veya destekleyici tutumu önemli bir başlangıç noktası olarak görülebilir ancak bu tutumun çocuğa uygun çevresel fırsatlar ve nitelikli etkileşimlerle desteklenmesi gerekmektedir.

5.3 Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Hareket Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, ebeveyn tutumları ile çocukların genel hareket becerileri arasında çok zayıf ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, ebeveyn tutumlarının çocukların hareket becerileri üzerinde doğrudan ve belirleyici bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç, ebeveyn tutumlarının çocukların genel hareket becerileriyle ilişkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bulgular, ebeveyn tutumlarının hareket becerilerinin gelişimiyle doğrudan ilişkisinin sınırlı kalabileceğini ya da bu ilişkinin daha çok dolaylı yollarla ortaya çıkabileceğini düşündürmektedir.

Özellikle erken çocukluk döneminde, çocukların hareket becerilerinin gelişebilmesi için bu becerilerin yalnızca gözlemlenmesi veya yönlendirilmesi yeterli değildir. Çocuğa hareketi deneyimlemesi için somut fırsatlar sunulmalı, uygulamalı olarak bu becerileri geliştirebileceği ortamlar oluşturulmalıdır. Nitekim Kılıç (2024), çocuklarda yaşa bağlı olarak gelişmesi beklenen hareket becerilerinin desteklenebilmesi için; yapılandırılmış etkinlikler, tekrar fırsatları ve uygun çevresel koşulların sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, çocuklara hareket becerileri deneme şansı verilmediğinde ya da bu süreç sistemli olarak desteklenmediğinde, gelişimsel ilerlemenin sınırlı kalması hareket becerisinin ustalaşma aşamasına taşınamaması beklenen bir durum olarak yorumlanabilir. Araştırma bulguları da bu durumu destekler nitelikte olup, ebeveyn tutumlarının tek başına çocukların hareket gelişiminde tek başına belirleyici bir unsur olmadığını düşündürmektedir.

Literatürde ebeveyn tutumlarının gelişim üzerindeki etkisi sıklıkla vurgulanmakla birlikte, motor gelişim söz konusu olduğunda bu ilişkinin çok boyutlu ve karmaşık olduğu belirtilmektedir (Gallahue ve Ozmun, 2020). Hareket becerilerinin gelişimi yalnızca ebeveynin yaklaşımıyla değil; çocuğun yaşadığı çevrenin fiziksel olanakları, okul öncesi eğitim programlarının niteliği, çocuğun bireysel özellikleri, oyun alışkanlıkları ve hareketi deneyimleme sıklığı gibi birçok faktörle şekillenmektedir (Kılıç, 2024). Özellikle erken çocukluk döneminde motor gelişim ve motor gelişime paralel ilerleyen hareket becerilerinin gelişimi; çevresel zenginlik, uyarıcı ortam, fiziksel aktivite fırsatları

ve aile-çocuk etkileşiminin niteliğiyle doğrudan ilişkilidir (Özmert, 2006). Bu araştırmanın bulguları da bu çok boyutluluğu destekler niteliktedir. Genişletmek gerekirse; demokratik ebeveyn tutumuna sahip bir ebeveyn, çocuğun gelişimini destekleyici bir süreç oluşturmak isteyebilir ve buna bağlı bir ortam yaratabilir; ancak bu ortamın çocuğun fiziksel olarak aktif olması için somut fırsatlar içermemesi durumunda demokratik tutumun hareket becerilerine etkisi sınırlı kalabilir. Benzer şekilde, ebeveyn demokratik bir tutuma sahip olsa bile, çalışma koşullarının yoğunluğu nedeniyle çocuğuyla fiziksel etkinliklere, oyun zamanlarına vakit ayıramayabilir. Bu durumda çocuk, gün içinde büyükanne veya bakıcı gibi ikinci bir yetişkinin bakımı ile zaman geçirebilir. Ancak bu kişilerin çocuğun hareket gelişimini destekleyici bilinç veya motivasyona sahip olmaması, çocuğun motor gelişim fırsatlarını kısıtlayabilir. Dolayısıyla ebeveynin olumlu tutumu, pratikte çocuğa yeterli hareket fırsatı sunulmadığında hareket gelişimi üzerinde beklenen etkiyi yaratamayabilir şeklinde bir yorum yapılabilir. Ancak bu durumun her çocukta aynı düzeyde yansımasını beklemek uygun olmayabilir çünkü çocuğun mizacı, çevresel faktörler ve ebeveynin tutumunu uygulama biçimi gibi değişkenler, bu sürecin etkilerini farklılaştırabilmektedir. Nitekim Arabacı ve Özyürek (2022)'in çalışmasında, çocukların benzer ebeveynlik tutumlarına verdiği tepkilerin farklı olduğunu bu noktada çocuğun mizaç özelliklerinin öne çıktığını ancak aynı zamanda ebeveyn tutumlarının da çocuğun mizacına göre şekillenebildiğini belirtmiştir. Örneğin, uyumlanabilen, yatıştırılması kolay ya da girişken bir çocuk, ebeveynin daha sıcak ve duyarlı davranışlar sergilemesini kolaylaştırabilirken; sinirli, talepkâr ya da içe dönük bir çocuk, ebeveynde öfke tepkilerine veya geri çekilmeye yol açabilmektedir. Bir başka çalışmada, katı disiplin ve otoriteye dayalı bir ebeveynlik anlayışı, genellikle çocukların pasif, içe kapanık, kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanan ya da saldırgan davranışlar sergileyen bir kişilik yapısı geliştirmesiyle ilişkilendirilmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2002; akt; Kandır ve Alpan,2008). Ancak bu tür genellemelerin her çocuk için geçerli olmayabileceği, bireysel farklılıkların özellikle mizaç üzerinden sürece etki edebileceği Yavuzer (2020) tarafından belirtilerek, bazı durumlarda çok katı bir disiplin anlayışının çocuklarda içe kapanma yerine, tam tersine dik başlılık ve inatçılık gibi tepkisel davranışları da tetikleyebileceğini ifade etmektedir. Aynı ebeveynlik yaklaşımı, bir çocukta gelişimsel açıdan destekleyici etkiler oluştururken; başka bir çocukta sınırlayıcı ya da tepkisel sonuçlar doğurabilir. Çocuğun

ve ebeveynin mizaç özellikleri, ebeveyn-çocuk ilişkisini şekillendirmektedir (Wambolt, 2000, akt; Kırman ve Doğan, 2017). Bu bağlamda ebeveyn tutumları ile çocukların manipülatif becerileri arasındaki ilişki, sabit ve tek yönlü bir yapıdan ziyade, çocuğun bireysel özellikleri ve çevresel koşullarla şekillenen çok boyutlu bir etkileşim süreci olarak yorumlanabilir.

Benzer şekilde, aşırı koruyucu ya da ilgisiz tutumlar da çocuğun fiziksel etkinliklerini sınırlandırabilmektedir. Aşırı koruyucu ebeveynlik, çoğunlukla çocuğun hareket gelişimini güvenlik kaygıları üzerinden sınırlayabilmektedir. Cengiz'in (2023) çalışmasında da belirtildiği gibi, aşırı koruyucu ebeveynler çocuklarının bağımsız hareket etmelerine, çevreyi keşfetmelerine ve yeni deneyimler yaşamalarına müsaade etmemektedirler. Oysa literatürde, çocuğun kontrollü risk aldığı, denge, denetim ve sınırlarını test ettiği serbest oyunların, özellikle hareket gelişiminde kritik bir rol oynadığı belirtilmektedir (Kılıç, 2021). Çocuğun yüksekten atlama, hızlı koşma, tırmanma gibi kontrollü risk içeren aktiviteleri yapması, denge, koordinasyon, kuvvet ve hız gibi temel motor yeterliliklerin gelişimi için gereklidir (Dereobalı ve Çandır, 2021). Ancak aşırı koruyucu tutum bu doğal öğrenme süreçlerini engelleyebilmektedir. Bu durum yalnızca hareket gelişimini değil, aynı zamanda çocukların özgüven, bağımsızlık, karar verme ve problem çözme becerilerini de sınırlandırmaktadır (Harper, 2017). Günümüzde artan güvenlik kaygıları, ebeveynlerin ve eğitimcilerin çocukların riskli oyunlara katılımına mesafeli yaklaşmasına neden olmaktadır (Karaca ve Aral, 2020). Oysa riskli oyunların çocuklara hem motor hem bilişsel hem de sosyal açıdan çok yönlü katkı sağladığı bilinmektedir (Dereobalı ve Çandır, 2021).

İlgisiz tutum ise çocuğun hareket becerilerinin gelişimini farklı bir mekanizma üzerinden sınırlayabileceği düşünülmektedir. İlgisiz ebeveyn, çocuğun hareket gelişimini önemsemeyebilir, fiziksel aktiviteyi desteklemeyebilir ya da çocuğun oyun ihtiyacını fark edemeyebilir. Bu durum, çocuğun hem yönlendirilmediği hem de gerekli fiziksel fırsatlara erişemediği bir ortam yaratır (Yavuzer, 2019). Özellikle erken çocukluk döneminde çocukların bu fırsatları kendiliğinden yaratması sınırlıdır ve ilgisiz tutum hareket deneyimlerinin eksik kalmasına, dolayısıyla hareket becerilerinin gelişiminde gecikmelere neden olabilir.

Bu bağlamda, aşırı koruyucu ve ilgisiz tutumların her ikisinin de çocukların hareket becerilerinin gelişimi için risk oluşturabileceği; ancak süreçlerinin ve etkilerinin farklılık gösterebileceği düşünülmektedir. Aşırı koruyucu tutum, çocuğun serbest zamanını sınırlandırabilir ve "fazla müdahale" ile gelişimi engelleyebilir. İlgisiz tutum ise, "yetersiz rehberlik" yoluyla fırsat eksikliği yaratabilir. Her iki durum da çocukların fiziksel bağımsızlık kazanma süreçlerini olumsuz etkileyebilir.

Bu noktada, araştırmada anlamlı bir ilişki saptanmamış olsa da otoriter tutumun da tartışılması önemlidir. Otoriter ebeveynler genellikle çocuklarının davranışlarını sıkı kurallarla kontrol etmekte, serbest oyun alanlarını sınırlandırabilmektedir (Kaya, 1997). Bu durum çocuğun fiziksel olarak aktif olma fırsatlarını da doğrudan engelleyebilir. Dolayısıyla, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmasa dahi, otoriter tutumun çocukların hareket fırsatlarını sınırlayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Vygotsky'nin (1978) Sosyokültürel Kuramı da (Kapanadze, 2019) hareket gelişimini destekleyen çevresel ve sosyal etmenlerin önemini açıklamak açısından yol göstericidir. Çocuğun mevcut kapasitesi ile potansiyel kapasitesi arasındaki fark, yetişkin rehberliği ve çevresel olanaklarla desteklendiğinde gelişim fırsatına dönüşmektedir. Bu araştırmanın nitel bulgularına bakıldığında; ebeveynlerin birçoğu, zaman eksikliği, alan yetersizliği veya güvenlik kaygıları nedeniyle çocuklarının hareket gelişimini desteklemek için gerekli fırsat ortamlarını yaratamadıklarını belirtmiştir. Ebeveynlerin belirttiği olumsuz etkenler göz önüne alındığında çevresel destek eksikliğinin çocukların hareket gelişimini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın nitel verilerinden elde edilen diğer bulgulara göre ise, ebeveynlerin büyük çoğunluğu (%98,3) çocuklarının düzenli bir fiziksel aktiviteye katılmasını istediklerini belirtmiştir. Ancak bu yönlendirme daha çok jimnastik, yüzme, futbol gibi belirli spor branşlarına odaklanmaktadır. Oysa hareket gelişimi, yalnızca belirli branşlara yönlendirme ile değil; erken dönemde kazanılan serbest oyun alışkanlıkları, hareketli yaşam tarzı ve çocuğun gün içinde aktif kalma süresiyle doğrudan ilişkilidir (Özer ve Özer, 2021). Bununla birlikte, araştırmanın nitel verileri ebeveynlerin kendi fiziksel aktivite düzeylerinin de sınırlı olduğunu göstermektedir. Katılımcı ebeveynlerin büyük çoğunluğu fiziksel aktivite düzeyini "orta" olarak belirtmiş, bir kısmı ise "hiç

yapmıyorum" yanıtını vermiştir. Haftalık fiziksel aktivite sıklığı da benzer bir tabloyu göstermektedir; ebeveynlerin çoğunluğu haftada yalnızca 1-2 gün aktif olduğunu belirtmiştir. Ebeveynlerin cevapları dikkate alındığında, kendilerinin fiziksel aktivite düzeylerinin azlığı dikkat çekmektedir ve çocuklarına fiziksel olarak aktif bir hayat tarzı için rol model olamadıkları düşünülmektedir.

Bu bulgular, ebeveynlerin kendi çocukluk ve ergenlik dönemlerindeki fiziksel aktivite alışkanlıklarıyla da desteklenmektedir. Katılımcıların %46,2'si çocukluk veya ergenlik döneminde düzenli bir fiziksel aktiviteyle ilgilendiklerini belirtirken, %53,8'i herhangi bir aktiviteye katılmadığını ifade etmiştir. Dolayısıyla çocukların hareket gelişimini destekleyen yaşam alışkanlıklarının, sadece mevcut ebeveyn tutumlarıyla değil; ebeveynin kendi yaşam pratiğinde yer etmiş fiziksel aktivite kültürüyle de yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

Çakmak, Tican-Başaran ve Özaydınlık da (2025) ailelerin çocuklarına yönelik fiziksel aktiviteyi destekleyen davranışsal modeller geliştirmelerinin motor gelişimi doğrudan etkilediğini belirtmektedir. Çocuğun dünyaya geldiği aile ortamı, onun hareketle kuracağı ilişkinin temelini oluşturmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarının ilk motor beceri girişimlerine verdikleri tepkiler ve bu süreçte sundukları destek de ebeveyn tutumunun önemli bir yansımasıdır (Solmaz vd., 2022). Ebeveynlerin günlük yaşamda benimsediği fiziksel aktivite alışkanlıkları, çocuğun hareketle olan etkileşiminde kritik bir rol üstlenmektedir (Kılıç, 2020). Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre çocuklar, özellikle erken yaşlarda çevrelerindeki yetişkinlerin davranışlarını gözlemleyerek öğrenmekte ve taklit etmektedirler (Baştan ve Dülek, 2023). Ebeveynlerin fiziksel aktiviteye yönelik tutum ve davranışları, çocuklar için doğrudan bir gözlem modeli oluşturmaktadır. Bu süreçte çocuklar, sadece sözel yönlendirmelerle değil; ebeveynlerinin sergilediği aktif yaşam biçimini görerek motor davranışları içselleştirirler (Arslan, 2022). Dolayısıyla ebeveynin kendi günlük yaşamında fiziksel aktiviteyi rutin hâline getirmemesi, çocuğun da hareketli yaşama katılımını sınırlayabilir. Ailelerin çocuklarına yönelik fiziksel aktiviteyi destekleyen davranışsal modeller geliştirmelerinin çocukların hareket gelişimini doğrudan etkilemektedir (Çakmak, Tican-Başaran ve Özaydınlık, 2025). Alanyazındaki çalışmalar ve bu araştırmanın bulguları göz önünde bulundurulduğunda, olumlu ebeveyn tutumları olsa dahi ebeveynin kendi hayatındaki

fiziksel aktivite eksikliğinin çocuğa rol model olması ve çocuğa fiziksel aktivite imkânı yaratması noktasında yeterli olmayacağını ve bu durumun da çocuğun hareket gelişiminin desteklenmesinde yetersiz kalabileceği düşünülmektedir. Bu durum, ebeveyn tutumlarının olumlu olması halinde dahi, pratikte çocuğa yeterince fiziksel fırsat sunulmadığında hareket becerilerinin gelişiminin sınırlı kalabileceğini göstermektedir.

Tüm bu araştırma sonuçları dikkate alındığında, çocukların hareket becerilerinde meydana gelen gelişimin yalnızca ebeveyn tutumlarıyla açıklanamayacağı, bu gelişimin çocuğun günlük yaşamda ne kadar aktif olduğu ve ne sıklıkla hareket deneyimi yaşadığıyla doğrudan bağlantılı olduğu söylenebilir. Kılıç'ın da (2024) belirttiği gibi, aile desteği hareket gelişimini destekleyen önemli bir faktör olsa da çocuğun bireysel aktiflik düzeyi bu süreçte esas belirleyici değişkenlerden biridir.

Sonuç olarak, bu çalışmada ebeveyn tutumları ile çocukların genel hareket becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, hareket gelişiminin çok yönlü bir yapı olduğunu ve ebeveyn tutumlarının bu gelişim üzerinde belirleyici tek etken olarak değerlendirilemeyeceğini göstermektedir.

5.4 Ebeveyn Eğitim ve Gelir Durumuna Göre Çocukların Hareket Becerilerindeki Farklılıklara Yönelik Tartışma

Bu araştırmanın bulgularına göre, ebeveynlerin eğitim ve gelir düzeyine göre çocukların hareket becerilerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, ilk bakışta literatürdeki genel bilgiler ile örtüşmüyor gibi görünse de erken çocukluk döneminde hareket gelişimini etkileyen faktörlerin çok boyutlu yapısı göz önüne alındığında farklı yorumlara da açıktır. Literatürde eğitim ve gelir düzeyinin çocuğun bütüncül gelişimi üzerindeki etkisi vurgulanmakta; eğitim düzeyi arttıkça ebeveynlerin çocuklarına karşı daha bilinçli, demokratik ve destekleyici tutumlar sergilediği ifade edilmektedir (Yaprak, 2017). Aydoğdu ve Dilekmen'in (2016) araştırmasına göre, ailelerin eğitim düzeyi yükseldikçe demokratik tutumlarının arttığı ve otoriter ya da ilgisiz tutumların azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Alpoğuz (2017) tarafından yürütülen çalışmada ise, ailenin gelir düzeyi yükseldikçe ebeveynlerin çocuklarına karşı daha demokratik bir yaklaşım benimsediği; ekonomik kaygıların azalmasının ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerinde daha ilgili ve ihtiyaçları karşılamaya yönelik daha olumlu tutumlar

geliştirmelerine olanak sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Özellikle anne ve babanın eğitim düzeyinin yükselmesi, çocuğun problem çözme yetenekleri, özgüveni ve gelişim fırsatlarını olumlu yönde etkileyen bir faktör olarak kabul edilmektedir (Eskicumalı ve Eroğlu, 2014). Bu bağlamda, ebeveynin eğitim ve gelir durumunun çocuğun gelişiminde önemli bir değişken olduğu düşünülmektedir; ancak araştırma sonuçlarının, hareket becerileri ile doğrudan bir ilişki göstermemesi, bu konunun daha derinlemesine değerlendirilmesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Ebeveynlerin eğitim ve gelir düzeylerinin; çocukların hareket becerilerinin gelişimi üzerindeki etkisi, her zaman doğrudan ve tek yönlü bir ilişki kurmayabilir; bu faktörler farklı değişkenlerle birlikte değerlendirilebilir.

Ancak eğitim düzeyi yükseldikçe, ebeveynlerin zaman yönetimi, çalışma temposu ve çocuğa ayırabilecekleri vakit konusunda farklı sınırlılıklarla karşılaşmaları da mümkündür (Şanlı ve Öztürk, 2012). Çalışan ebeveynlerin çocuklarına zaman ayırmada yaşadıkları güçlükler, bazen hareket gelişimini destekleyici fırsatların oluşmasını zorlaştırabilir (Altınay, 2012). Bu durumun ebeveynlere yansıması çalışmanın nitel araştırma kısmında mevcuttur. Dolayısıyla eğitimli ebeveyn, çocuğunun gelişimini önemsese de pratikte bu ilgisini çocuğun gelişimini destekleyici uygulamalara dönüştüremeyebilir. Bu durum, araştırmada ilişki çıkmamasının nedenlerinden biri olarak yorumlanabilir.

Bununla birlikte, gelir ve eğitim düzeyinin çocukların hareket gelişimindeki olumlu rolü tamamen göz ardı edilmemelidir. Gelir düzeyinin artması çocuğun yaşamında pek çok fırsat yaratabilmektedir. Yüksek gelirli aileler çocuklarına daha fazla sosyal ve fiziksel etkinlik imkânı sunabilmekte ve bu etkinliklerde çocuğa eşlik etmekte, çocuklarını spor kurslarına yönlendirebilmekte veya çeşitli ekipman ve oyuncaklarla destek sağlayabilmektedir (Kurt ve Taş, 2019). Düzenli spor alışkanlığı kazandırmak, çocuklukta başlayan fiziksel aktivite eğilimini yaşam boyu sürdürmenin temel yollarından biridir ve bu süreçte ebeveyn desteği önemli bir motivasyon kaynağıdır (Kılıç, 2021). Dolayısıyla, bu araştırmada anlamlı bir ilişki saptanmamış olsa da ailelerin sosyoekonomik özelliklerinin çocukların hareket gelişimi üzerinde doğrudan olmasa da dolaylı etkileri olduğu söylenebilir.

Gelir düzeyinin çocukların hareket gelişimi üzerindeki etkisini değerlendirirken, bununla birlikte ele alınması gereken önemli bir diğer faktör de mekânsal koşullardır. Özellikle büyükşehirlerde yaşayan çocuklar için güvenli oyun alanlarının yetersizliği, apartman yaşamının yaygınlaşması ve sokakta oyun oynama kültürünün giderek azalması, çocukların fiziksel aktivite düzeyini sınırlandırabilmektedir (Karakuzu ve Aksu, 2022). Bu durum, bazı ailelerin çocukları için ücretli spor kursları veya alternatif fiziksel etkinlikler sağlayabilmesini gerektirebilir. Ancak yüksek maliyetli bu imkânlara erişim, çoğunlukla daha yüksek gelir grubuna sahip aileler için mümkün olabilmektedir. Uygun ve Yamaner'in (2017) çalışmasında şehir merkezindeki ve kırsal bölgedeki öğrenciler karşılaştırıldığında, cinsiyet farkı gözetilmeksizin şehirde yaşayan çocukların çabukluk, yakalama, durarak uzun atlama, fırlatma ve kısa mesafe sürat koşusu gibi becerilerde anlamlı düzeyde daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, yaşanılan çevrenin çocukların hareket gelişimi üzerinde belirleyici bir etkisi olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Buna karşılık, kırsal bölgelerde ya da küçük şehirlerde çocuklar için doğal oyun alanlarının daha fazla bulunması, zaman zaman sosyoekonomik düzeyden bağımsız olarak çocuklara daha fazla hareket fırsatı sağlayabilir. Bu durum, ebeveynlerin çocukların motor gelişimini destekleyici faaliyetlere yeterince zaman ve kaynak ayıramamalarına neden olabilmektedir. Bu bağlamda mekân avantajının çocukların motor gelişimine olumlu yansıması, yalnızca fiziksel ortamın varlığıyla sınırlı değildir. Çocukların bu alanlardan etkin şekilde faydalanabilmesi için ebeveynlerin yönlendirmesi ve teşvik edici bir rol üstlenmesi önemlidir. Dolayısıyla, çocukların hareket gelişimini desteklemek için çevresel imkânların varlığı kadar, bu olanakların çocukların kullanımına açılması ve ebeveynlerin bu süreci aktif biçimde desteklemesi de büyük önem taşımaktadır. Her iki durumda da çocukların motor gelişimini desteklemek için çevresel olanakların erişilebilirliği ve ebeveyn yönlendirmesi birlikte değerlendirilmelidir.

Ailelerin ekonomik düzeyi, çocukların sadece eğitim veya hareket fırsatlarını değil; aynı zamanda beslenme alışkanlıklarını da doğrudan etkileyen bir faktördür. Yetersiz ve dengesiz beslenme, çocuklarda hem bilişsel hem fiziksel gelişimi olumsuz etkileyebilmekte; bu durum hareket becerileri üzerinde de belirleyici bir rol oynamaktadır (Erden ve Oğuz, 2009). Özellikle protein, vitamin ve mineral eksiklikleri kas gelişimini,

kemik sağlığını ve enerji düzeyini sınırlayarak çocuğun hareket becerilerini etkileyebilir (Özmert, 2005). Bu bağlamda, sosyoekonomik düzeyi daha yüksek olan aileler çocuklarına daha dengeli ve yeterli bir beslenme düzeni sunabildiklerinde, bu durum çocuğun hareket gelişimi açısından bir avantaj yaratabilmektedir. Ancak bu avantaj da her zaman tek başına belirleyici değildir. Dengeli beslenen bir çocuğun motor becerileri, eğer yeterince fiziksel fırsat ve aktif yaşam alışkanlığı kazanmazsa, yine istenen düzeye ulaşamayabilir. Erden ve Oğuz (2009) çalışmasında, durarak uzun atlama, koşu gibi kuvvet ve sürat gerektiren performans testlerinde, üst sosyoekonomik düzeydeki çocukların daha başarılı olduklarını belirterek bu durumu çocukların daha fazla okul içi sportif faaliyete erişebilmesi, sosyal imkânlarının daha gelişmiş olması, dengeli ve düzenli beslenme alışkanlıklarının desteklenmesi ve kaliteli bir eğitim ortamına sahip olmaları gibi faktörlerle ilişkilendirmiştir. Bu durum, motor gelişimin çok boyutlu bir süreç olduğu ve yalnızca tek boyutta değerlendirmenin yeterli olmadığını göstermektedir. Ebeveyn eğitim durumu ve ekonomik düzeyi, beslenme, çevresel olanaklar, oyun fırsatları ve hareketli bir yaşam tarzı birlikte değerlendirildiğinde daha bütüncül bir gelişim tablosu ortaya çıkmaktadır

Okul öncesi eğitime başlangıç ve devam durumu da gelir ve eğitimle bağlantılı bir başka etkendir. Ekonomik düzeyi daha elverişli olan ailelerin çocukları genellikle bir okul öncesi kuruma devam etmekte; bu da çocuğun sosyal ve fiziksel becerilerini destekleyen bir çevre oluşturmasına olanak sağlamaktadır. Bu noktada bazı araştırmalarda, okul öncesi kurumlarda fiziksel aktivitelere ayrılan sürenin yetersiz olduğu, öğretmenlerin akademik içerikli etkinliklere daha fazla ağırlık verdikleri görülmektedir (Purtaş ve Duman, 2017). Ancak çocuğun hareket gelişimi, okulda aldığı eğitimin niteliği ve süreci yöneten öğretmenin bilgi, beceri ve yaklaşımıyla da doğrudan ilişkilidir (Uygun ve Yamaner, 2017). Dolayısıyla okul öncesi eğitime erişim sağlanması önemli bir fırsat oluşturmakla birlikte, kurumların hareket gelişimini destekleyici uygulamaları da önemli bir belirleyicidir.

Araştırmada gelir ve eğitim düzeyi ile çocukların motor becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaması, hareket gelişiminin çok faktörlü bir süreç olduğu şeklinde yorumlanabilir. Çocuğun mizaç özellikleri, yaşadığı çevre, ebeveynin zaman ayırma

kapasitesi, okul öncesi kurumun fiziksel aktiviteye ayırdığı süre gibi birçok faktör bu ilişkiyi gölgeleyebilmektedir.

5.5 Kardeş Sayısına Göre Çocukların Hareket Becerilerindeki Farklılıklara Yönelik Tartışma

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, çocukların kardeş sayısına göre hareket beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmaya katılan çocukların %38'i tek çocuk, %50'si bir kardeşe sahip, %12'si ise iki kardeşe sahiptir.

Gallahue (2020), motor gelişimin yalnızca çevresel uyaranlara bağlı olmadığını; çocuğun bireysel farklılıkları, çevresel fırsatları değerlendirme biçimi ve motivasyonel özellikleriyle şekillendiğini ifade etmektedir. Her ne kadar kardeş sayısının fazla olması, çocuğun sosyal etkileşim fırsatlarını artırarak oyun ortamında daha çok yer almasını sağlayabilse de bu durumun motor gelişimi olumlu yönde etkilediği söylenemez. Bu araştırmanın nitel bulgularında da benzer bir durum gözlemlenmiştir. Örneğin, katılımcılardan biri "Ablaları voleybola gitmekte olup kızımın yaşı küçük olduğundan henüz gidemedi" ifadesiyle, kardeş varlığının tek başına çocuğun fiziksel aktiviteye katılımını artırmadığını; yaş farkı ve organizasyonel koşulların da belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Kardeş sayısının fazla olması bazı durumlarda çocuklar için doğal bir oyun ortamı oluşturabilmektedir. Ancak bu ortamın motor gelişimi destekleyici şekilde işlemesi, ebeveynin rehberliği ve yönlendirmesi ile mümkündür. Nitekim Akduman'ın (2010) çalışmasında da çoklu kardeş ortamının her zaman olumlu etkileşimler üretmediği; fiziksel-sözel saldırı veya ilişkisel çatışmaların da kardeş etkileşimlerinin bir parçası olabileceği ve bu durumun sosyal-duygusal gelişim kadar fiziksel deneyimleri de etkileyebileceği belirtilmiştir.

Öte yandan, kardeş sayısının artması ebeveyn ilgisinin bölünmesine yol açarak çocukların birebir destek alma olanaklarını sınırlandırabilmektedir (Çınarbaş ve Nilüfer, 2019). Kardeş sayısının fazla olması çocukların oyun süresini artırabilir; ancak bu sürecin niteliği belirleyici öneme sahiptir. Bengisu ve Akkaynak (2021), kardeş ilişkilerinin

sosyal oyun becerilerinin gelişimini destekleyebileceğini ancak bu durumun yaş farkı, kardeş ilişkilerinin niteliği, ebeveyn rehberliği ve sosyoekonomik koşullara bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğini belirtmiştir. Ayrıca Yuvacı ve Ceylan (2024), özellikle erken çocukluk döneminde kardeş kıskançlığı, dikkat çekme davranışları ve regresif eğilimlerin gözlemlenebileceğini ve bu durumların çocukların fiziksel etkinliklere katılımını sınırlayabileceğini ifade etmektedir.

Bazı çalışmalar kardeşi olan çocukların daha fazla fiziksel etkileşim yaşadığını ve bunun motor gelişimi desteklediğini belirtmektedir. Dunn (1994; akt. Altıntaş, 2024), okul öncesi dönemin çocuklarının yardım etme, iş birliği kurma, sosyal ilişkilerde karşılaşılan sorunlarla baş etme ve çatışma çözme gibi becerilerinin gelişiminde kardeşleriyle kurdukları ilişkilerin önemli bir rol oynadığını belirtmektedir. Benzer şekilde, Ögelman ve Erten-Sarıkaya (2014), kardeş ilişkilerinin bireyin sosyal ve duygusal gelişimini desteklediğini, kişilik oluşumuna katkı sağladığını ve yaşam tercihlerine dahi yön verebileceğini ifade etmektedir.

Bu bulgular ışığında, kardeş sayısının motor gelişim üzerinde tek başına belirleyici bir değişken olmadığı; sosyal çevre, ebeveyn tutumu, yaş farkı, ekonomik koşullar, kültürel değerler ve bireysel farklılıklar gibi birçok etkenin bu süreçte birlikte rol oynadığı yorumu yapılabilir.

6.SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırma, 2024–2025 eğitim-öğretim yılı güz döneminde İstanbul ili Kartal ilçesinde yer alan resmi bağımsız anaokullarında eğitim alan 106 çocuk (48-60 aylık) ve bu çocukların ebeveynleriyle yürütülmüştür. Karma yöntem desenine uygun olarak yapılandırılan araştırmada nicel veriler "CHAMPS Motor Beceriler Protokolü" ve "Ebeveyn Tutum Ölçeği" aracılığıyla; nitel veriler ise anket yoluyla toplanmıştır.

Yapılan analizler neticesinde araştırmanın nicel boyutunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

-Ebeveyn tutumları ile çocukların lokomotor becerileri arasında ilişki olmadığı,

-Ebeveyn tutumları ile çocukların manipülatif becerileri arasında ilişki olmadığı,

-Ebeveyn tutumları ile çocukların genel hareket becerileri arasında ilişki olmadığı,

-Anne ve baba eğitim durumuna göre çocukların hareket becerilerinde anlamlı bir farklılık olmadığı,

-Ailelerin gelir durumuna göre çocukların hareket anlamlı bir farklılık olmadığı,

-Çocukların kardeş sayısına göre motor becerilerinde anlamlı bir farklılık olmadığı,

-Ebeveynlerin fiziksel aktivite düzeyi ile çocukların motor becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutuna yönelik yapılan analizler sonucunda ise;

-Ebeveynlerin yarıdan fazlasının kendi fiziksel aktivite düzeylerinin çok düşük olduğu, ebeveynlerin neredeyse tamamına yakının çocuklarının fiziksel olarak aktif olmasını istediği,

-Ebeveynlerin çocuklarını spora yönlendirme gerekçelerinin çok boyutlu olduğu (fiziksel ve zihinsel gelişimin desteklenmesi, özgüven ve disiplin kazandırması, çocuğun ilgisi,

gibi pek çok faktör etkili olurken; güvenlik kaygılarının, zaman ve erişim kısıtlılıklarının sürece engel teşkil ettiği belirlenmiştir),

-Düzenli fiziksel aktiviteye katılan çocukların en çok jimnastiğe yönlendirildiği, bunu yüzme, basketbol, futbol, bale, voleybol ve karate gibi branşların takip ettiği,

-Ebeveynlerin imkanları olsa çocukları için en çok tercih edeceği düzenli fiziksel aktivite türlerinin jimnastik ve yüzme olduğu, bunu futbol, dans, voleybol, savunma sporları ve basketbolun takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak oluşturulan öneriler; ebeveynlere, öğretmenlere ve araştırmacılara olmak üzere sunulmuştur.

-Nitel araştırma bulguları, ebeveynlerin fiziksel aktivitenin gelişimsel katkılarına dair farkındalık sahibi olduklarını, ancak bu farkındalığın davranışa dönüşmesinde çeşitli engeller yaşandığını göstermektedir. Bu nedenle, ebeveynlerin sadece olumlu tutum sergilemeleri değil, çocuklarına günlük yaşamda düzenli fiziksel etkinlikler sunmaları da önemlidir. Bu amaçla ebeveynlere yönelik bilgilendirici seminerler ve rehberlik hizmetleri sağlanabilir, fiziksel aktivitenin ev ortamına nasıl entegre edileceğine dair örnek uygulamalar sunulabilir.

-Özellikle çalışan ebeveynlerin zaman kısıtlılığı nedeniyle çocuklarına fiziksel aktivite ortamı sağlayamadığı nitel araştırma bulgularında sık yer alan bir cevaptır. Bu noktada, ebeveynlerin çocuklarıyla kısa ama kaliteli fiziksel aktivite/hareketli oyun zamanları oluşturmaları, çocukların eğitim aldığı kurumlarda görev yapan öğretmenler tarafından teşvik edilebilir.

-Kardeşi olan çocukların birlikte oyun oynayabilmeleri için zaman ve uygun ortam yaratılması, hareket becerilerinin gelişimini destekleyici sosyal etkileşimlerin artmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle ebeveynlerin, kardeşler arası oyunlara zaman ayırmaları ve bu süreci desteklemeleri önerilmektedir.

-Nitel araştırma bulguları, birçok ebeveynin çocuklarının düzenli fiziksel aktiviteye katılımını istediğini ancak zaman yetersizliği, erişim engelleri ve yönlendirme eksikliği gibi çeşitli nedenlerle bu isteğin uygulamaya yansımadığını ortaya koymuştur. Bu

bağlamda öğretmenler, aile katılımı etkinlikleri kapsamında, çocukların fiziksel gelişim sürecine dair gözlemlerini velilerle paylaşarak, evde fiziksel aktiviteyi teşvik edecek uygun ortamların nasıl oluşturulabileceği konusunda rehberlik edebilirler. Ayrıca, öğretmenlerin ebeveynlere çocuklarının hareket ihtiyaçlarını fark ettirecek bilgi notları, ev temelli etkinlik örnekleri göndermeleri önerilmektedir.

-Bu çalışmada ebeveyn tutumları ile çocukların motor gelişimi arasındaki ilişki karma yöntemle incelenmiş olsa da bu konunun farklı bağlamlarda (şehir-kırsal farkı, kültürel farklılıklar, ebeveynin çalışma koşulları) ele alındığı yeni araştırmalar yapılabilir. Özellikle sosyoekonomik düzey ve ebeveynin fiziksel aktiviteye katılımı gibi değişkenlerin modele dâhil edildiği çok değişkenli analizlerin yapılması önerilmektedir.

-Yapılacak çalışmalarda çocukların mizacı, ebeveynin tutumunu uygulama biçimi ve fiziksel çevre koşullarını da daha ayrıntılı olarak incelenmesi önerilmektedir.

-Bu araştırmanın çalışma grubu belirli bir yaş grubuyla sınırlı tutulmuştur. Farklı yaş gruplarında, farklı gelişim dönemlerinde ebeveyn tutumu ve hareket becerisi ilişkisini inceleyen karşılaştırmalı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

-Bu araştırmanın katılımcısı olan ebeveynlerin çoğunluğu üniversite mezunlarından oluşmaktadır. Bu nedenle sosyoekonomik yapı ve ebeveyn eğitim düzeyi açısından homojen bir grup oluşmuştur. Farklı sosyoekonomik düzeylerden ve eğitim geçmişine sahip ailelerin yer aldığı gruplarla yapılacak çalışmalar önerilmektedir.

-Bu araştırma yalnızca İstanbul ili Kartal ilçesi ile sınırlı tutulmuştur. İlerleyen çalışmalarda farklı şehir ve bölgelerde daha geniş bir örneklemle benzer çalışmalar yapılması önerilmektedir.

-Gelecek araştırmalarda yalnızca ebeveyn tutumları değil; çocukların günlük oyun davranışları, ev içi fiziksel ortamın niteliği, nesneyle etkileşim düzeyleri, ekran süresi gibi faktörler de motor gelişimle ilişkilendirilerek analiz edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Açıkel Korkmaz, G. ve Kandır, A. (2025). Duygusal durumlarda empati testinin 48-72 aylık çocuklar için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 10(1), 9-26. https://doi.org/10.37754/ijeces.1620975

Afat, N. (2013). Çocuklarda üstün zekânın yordayıcı olarak ebeveyn tutumları. *Hayef Journal Of Education,* 10(1), 155-168.

Ahmetoğlu. E, Akşin Yavuz. E. (2021). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Ankara: Nobel Akademi.

Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156–174. https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720171234

Alisinanoğlu, F. (2003). Çocukların Denetim Odağı ile Algıladıkları Anne Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çocukların Denetim Odağı ile Anne Tutumları). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1).

Akagündüz, D. (2018). *Duyu Eğitimi Programının Korunma ve Bakım Altındaki Bebeklerin Motor Gelişimine Etkisinin İncelenmesi* (Yayın No. 876562) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Akçinar, B. ve Özbek, E. (2021). İş-aile çatışmasının depresyon, ebeveynlik davranışları ve çocukların sosyal-davranışsal gelişimi ile ilişkisi. *Nesne,Psikoloji Dergisi* 9(22), 838-862. doi: 10.7816/nesne-09-22-06

Alkan, V., Şimşek, S., ve Armağan Erbil, B. (2019). Karma yöntem deseni: öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 559-582.

Alpoğuz, D. U. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına* etkisi (Yayın no: 353354). [Yüksek lisans tezi. Ahi Evran Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Altınay, D. (2012). Çalışan ve çalışmayan annelerin başa çıkma tutumları ve çocuk yetiştirme tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesi (Yayın No: 327766). [Yüksek lisans tezi; Meltepe Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Altıntaş, T. (2019). *Algılanan ebeveyn tutumlarının koşullu öz değerde ve depresyondaki yeri*. İstanbuş: Hiper Yayın.

Altıntaş, E. (2024). Doğum sırası ve kardeş sayısının psikolojik dayanıklılık ile ilişkisinin incelenmesi (Yayın no:904490). [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Arabacı, N., Özyürek, A., ve Gözün Kahraman, Ö. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının mizaç özellikleri ve baba-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(2), 656-675. https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1023795

Arslan, A. (2022). Erken çocukluk döneminde çocuğun gelişiminin desteklenmesinde aile. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi,* 11(4), 1676-1684.

Aydın, O. (2021). Covid 19 salgın sürecinin çocuklar üzerindeki etkileri. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 163-195. https://doi.org/10.29228/tead.11

Aydoğdu, F., ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi,* 11(2).

Aylar, E. (2012). Bir örnek olay incelemesi: sosyo-kültürel teori bağlamında geleceğe yönelik hedefler ve öz-düzenleme. *Kastamonu Education Journal*, 20(3), 767-782.

Başmanav, G. (2024). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında (Resmî ve Özel) Eğitim Gören 4-5 Yaş Çocuklarının Motor Gelişim Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayın No. 88497*)* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Baştan, A., Dülek, A. (2023). Learned vıolence: bandura's socıal learnıng theory ın edward bond's the chıldren. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi,* 13(1), 106-118. https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1123069

Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development,* 37(4), 887-907.

Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95. https://doi.org/10.1177/0272431691111004

Baysal Metin, N., (2019), *Doğum öncesinden ergenliğe çocuk gelişimi*. Ankara:Pegem Akademi.

Bektaş, F. (2024). *İlkokul ve Okul Öncesi Çocuklarda Beden Eğitimi Dersinin Motor Gelişime Etkisi ve Aile Görüşlerinin İncelenmesi* (Yayın No. 872284) [Yüksek lisans tezi, Muş Alparslan Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Bengisu, F., Akkaynak, M. (2021). Bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların kardeş çizimlerinin incelenmesi. *International Primary Education Research Journal*, 5(1), 29-45.

Bornstein, M. H., ve Lamb, M. E. (2011). Developmental science: An advanced text book *Psychology Press.*

Bushnell EW, Boudreau JP. Motor development and the mind: the potential role of motor abilities as a determinant of aspects of perceptual development. *Child Dev*. 64(4), 1005-21.

Cengiz, Ö. (2023). *Erken çocukluk döneminde aşırı annelik davranışı gösteren anneler ile çocuklarının davranışsal ve gelişimsel özelliklerinin incelenmesi* (Yayın No: 821860*)*. [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Cevher Kalburan, N. (2016). Rısky play durıng early years. *Kastamonu Education Journal*, 22(3), 943-960.

Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Cizrelioğulları, M. N., ve Kilili, R. (2021). Ebeveyn tutumlarının çocukların yetenek ve becerilerine etkisi. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1), 130-142.

Çakmak, K., Tican Başaran, S., ve Özaydınlık, K. (2025). Okul öncesi eğitime devam etmekte olan çocukların motor gelişimi: uzmanların görüş ve önerileri. *International Primary Education Research Journal,* 9(1), 132-155.

Cankaya, O., Martin, M. ve Haugen, D. (2025). Çocukların kapalı alanda serbest parçalarla oynamaları ve bilişsel gelişimleri arasındaki ilişki: sistematik bir inceleme. *Zekâ Dergisi,* 13 (5), 52. https://doi.org/10.3390/jintelligence13050052

Çelebi, B. (2010). *Hareket eğitiminin okulöncesi eğitim kurumlarındaki 5–6 yaş grubu çocuklarda fiziksel ve motor gelişime etkisi* (Yayın No: 264292). [Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Çınarbaş, D. C., Nilüfer, G. (2019). Adler ve sulloway'ın doğum sırası kuramları ve görgül bulgular ile ilgili bir derleme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi,* 59(1), 125-151. https://doi.org/10.33171/dtcfdergisi.1044578

Çoknaz, H. (2016). Motor Gelişim Boyutuyla Çocuk ve Spor. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi,* 1(2), 83-91. https://doi.org/10.22396/sbd.2017.18

Çukur, D. (2011). Okul öncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekân tasarımı. *Turkish Journal of Forestry*, 12(1), 70-76. https://doi.org/10.18182/tjf.08746

Dağlı, G., ve Beyazsaçlı, M. (2010). Ana-baba tutumu ve kendini gerçekleştirme düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (7), 17–29.

Demirel Temel, S., Temel, T. (2016). Bedensel-zihinsel gelişim, hareket kabiliyeti ve öğrenme sürecine dans eğitiminin katkıları. *Fine Arts*, 11(4), 171-180.

Dereobalı, N., ve Çandır, T. (2021). Erken Çocukluk Döneminde Motor Gelişim Ve Riskli Oyun ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (60), 560-581. https://doi.org/10.21764/maeuefd.951824

Dılımulati, B. (2021*). Okul öncesi dönemdeki çocuklarda motor gelişimi ile ilgili Türkiye'de yapılan çalışmaların incelenmesi* (Yayın No: 682100). [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]

Dokuz Sayıner, S. S. (2024). *24-72 aylık çocuğu olan annelerin duygu düzenleme stratejileri ve çocuklarının sosyal duygusal gelişim dönemine özgü zorluklarının incelenmesi* (Yayın No: 896314*).* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Duman, G. (2019). Temel motor beceriler kazandırma eğitim programının analizi. *Turkish Journal of Primary Education*, 4(2), 112-120.

Durmuşoğlu, M., İlhan İyi, T., Yıldız Taşdemir, C. (2024). The relationship between parental attitudes and parent-child relationship. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (61), 2214-2231. https://doi.org/10.53444/deubefd.1450045

Durualp, E. (2024). Ergenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerinin cinsiyet ve sinifa göre incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8(26), 13-25.

Erbaş, M. K., Güçlü, M., Zorba, E. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin anne-baba tutumlarının, psikomotor beceri düzeylerine etkisi. *Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4), 131-138. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000230

Erden, S., Oğuz, H. (2009). Bursa ilinde farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip aile çocuklarının fiziksel performans özelliklerinin incelenmesi. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 22(1), 279-292.

Ergin, B., Ergin, E., Arslan Kılıçoğlu, E. (2023). The relation between social development ındicators in early childhood and parenting practices. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 12(1), 43-59. https://doi.org/10.15869/itobiad.1123477

Eskicumalı, A., Eroğlu, E. (2014). Ailenin sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyleri ile çocukların problem çözme yetenekleri arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (1), 160-182.

Erten Yaşa, M. (2024). *Etkileşimli kitap okuma süreçlerinin çocukların dil gelişimine olan etkisi: bir meta-analiz çalışması* (Yayın no: 853492) [Yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Eroğlu F., Parlar H., (2018). Evli kadın ve erkeklerde psikolojik iyi oluşun ebeveyn tutumuna etkisinin incelenmesi., *Istanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 89- 101.

Eskicumalı, A., Eroğlu, E. (2014). Ailenin sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyleri ile çocukların problem çözme yetenekleri arasındaki ilişki. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (1), 160-182.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. and Hyun, N. (2012). *How to design and evaluate research in education. New York: McGraw-Hill Book Company*.

Gallahue D., Ozmun J., Goodway J., (2020), *Motor gelişimi anlamak*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Gander, M. J., Gardiner, H. W. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi*. Ankara: İmge Kitabevi.

Gençtürk, B. (2022). *Kaba motor gelişim testi-3'ün (TGMD-3) Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirliği* [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]

Gökçay, G. (2011). Çocuklarda ilk iki yılda gelişimi etkileyen faktörler. *Journal of Istanbul Faculty of Medicine*, 63(4).

Göksüçukur, B. (2023). *Algılanan ebeveyn tutumlarının genç yetişkinlerin benlik saygısı ve öz güven tutumlarına etkisi* (Yayın no: 803419) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Gökşin, Ş. Ö. ve Kırandı, Ö. (2024). Okul çağındaki çocuklarda bütünleştirici nöromüsküler egzersizler ve motor beceriler: güncel bulgular ve öneriler: geleneksel derleme. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi,* 3(2), 81-94. https://doi.org/10.70007/yalovaspor.1510212

Gönül, T. (2023). *Sosyal öğrenme kuramı perspektifinden ortaöğretim öğrencilerinin şiddet algılarının incelenmesi,* (Yayın No:781735) [Yüksek Lisans Tezi. Karatay Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Gümüşdağ, H. ve Yıldırım, B. (2021). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Ankara:Nobel Yayıncılık.

Gülay Ogelman, H. Ve Kahveci, D. (2023). Küçük çocukların sosyal becerileri ile sosyal duygusal iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, 4(2), 75-90.

Güller, B., Güvenir, T., Buran, B. Ş., Aydemir, Ö., Varol, F., Özbek, A., Gencer Kıdak, Ö. (2020). Klinik ve toplum örneklemlerinde anne babalık ve aile uyum ölçeği'nin, 2-12 yaş aralığındaki çocukların anne babaları için türkçe geçerlik ve güvenirlik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(4), 464–475. https://doi.org/10.5505/kpd.2020.25002

Gültekin Akduman, G., (2010). Erken çocukluk döneminde kardeş istismarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 13-24, 115-126.

Gürleyen, G. (2024). Hayatın ilk yılları: 0-3 yaş gelişim rehberi [E-kitap]. 12.05.2025 tarihinde.https://books.google.com.tr/books/edition/Hayat%C4%B1n_%C4%B0lk_Y%C4%B1llar%C4%B1_0_3_Ya%C5%9F_Geli%C5%9Fi/W9Y4EQAAQBAJ?hl=tr&gbpv=1 adresinden alındı.

Gürsel, F. Ve Yıldız, N. (2008). Temel hareketler kontrol listeleri güvenirlik çalışması. Spormetre. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 199-205. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000113

Görgü, E. Sezer. T. (2020). *Erken çocuklukta güncel konular.* Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık.

Harper, N. J. (2017). Outdoor risky play and healthy child development in the shadow of the "risk society": A forest and nature school perspective. *Child & Youth Services*, 38(4), 318–334. https://doi.org/10.1080/0145935X.2017.1412825

Haywood, K. M., Getchell, N. (2018). Life span motor development.. *Human Kinetics*

Haywood, K., Getchell, N. (2020). Life span motor development (Seventh edition). *Human Kinetics.*

Hestbaek L, Andersen ST, Skovgaard T, Olesen LG, Elmose M, Bleses D, Andersen SC, Lauridsen HH. (2017). Influence of motor skills training on children's development evaluated in the Motor skills in PreSchool (MiPS) study-DK: study protocol for a randomized controlled trial, nested in a cohort study. *Trials 18* (1):400. doi: 10.1186/s13063-017-2143-9.

Hu J, Zhang S, Ye W, Zhu Y, Zhou H, Lu L, Chen Q, Korivi M. (2023). Influence of different caregiving styles on fundamental movement skills among children. *Front Public Health*. 11:123. doi: 10.3389/fpubh.2023.1232551.

Huver, R. M. E., Otten, R., de Vries, H., Engels, R. C. M. E. (2010). Personality and parenting style in parents of adolescents. *Journal of Adolescence*, 33(3), 395-402. doi: 10.1016/j.adolescence.2009.07.012

Işık, E. (2021). Erken çocuklukta görülen davranış problemlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(40), 183-226. https://doi.org/10.21550/sosbilder.854768

Kadıoğlu, H. Çalışkan, B., (2023). Sosyal öğrenme kuramıyla öğrenmenin ilkokulda kullanılması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, DOI: 10.29228/JASSS.67363

Kalaylı, A., Gültekin Akduman, G. Ve Özyürek, A. (2023). Investigation of factors affecting the child-rearing attitudes of mothers and fathers with chaıd analysis. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* (14), 53-75. https://doi.org/10.21733/ibad.1164499

Kanbir, Ö., Akkoç, Ö., Kırlangıç, S., Erkut, A. O. (2021). Erken çocukluk ve çocukluk dönemini değerlendiren motor gelişim ölçeklerinin incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 6(2), 180-205.

Kandır, Y. D. D. A., Alpan, U. Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38. https://doi.org/10.21560/spcd.50742

Kale S. (2003*). Okul öncesi dönemde beden eğitimi ve oyun öğretimi.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karabulut Demir, E. (2007). *Ebeveyn tutum ölçeği* (ETÖ) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]

Karadağ, A. A., Mutlu, S., Sayın, Ş. (2021). Okul bahçelerinin oyun alanı olarak değeri: düzce kenti örneği. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 17(2), 445-458.

Karakuzu, E., Aksu, G., A., (2022). Çocuk dostu kent kavramının çocuk – oyun – mekan ilişkileri ve paydaşlar çerçevesinde değerlendirilmesi. *Journal of Technology and Applied Sciences* 4(2), 147-156

Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi* (11. Baskı). Ankara: Nobel Akademi.

Kavili Arap, S. (2024). Yaşanabilir kentler perspektifinden türkiye'de çocuk dostu olmak. *Tarsus Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 19-48. https://doi.org/10.56400/tarsusiibfdergisi.1455037

Kaya,M (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 193-204. https://doi.org/10.17120/omuifd.20359.

Kılıç, M. (2024). *Manipülatif beceri temelli tasarlanan eğitsel oyun programının öğrencilerin dikkat düzeyine ve motor gelişimine etkisi* (Yayın no: 885320). [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Kılıç, Z., (2018). *Champs motor beceriler protokolü'nün (cmbp) türkçeye uyarlanması ve catch programı hareket etkinliklerinin çocukların lokomotor ve nesne kontrolü becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayın No: 517643). [Doktora tezi. Marmara Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Kılıç, Z. (2020). *Çocuk ve hareket.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kılıç, Z. (2023). Motor gelişim. E. Ahmetoğlu ve E. Akşin Yavuz (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim* (ss. 41–63). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kılıç, Z. (2022). Erken çocuklukta motor gelişimin yolculuğu ve değerlendirme. Zembat. R. & Tunçeli. H. (Ed.), *Çocuğu tanıma ve değerlendirme* - erken çocukluk döneminde kullanılan teknikler ve güncel ölçme araçları (ss. 437-452). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kılıç, Z., (2024). *Okul öncesi dönem çocuklarına uygulanan fiziksel aktivite programının motor beceri ve beden imaj algısına etkisi* (Yayın no: 870225). [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Ketenci, R. (2024). *1-3 yaş aralığında çocuğu olan annelerin gelişime ilişkin bilgileri ile çocuklarının sosyal duygusal gelişim düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayın no: 877897). [Yüksek lisans tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Kırman, A., Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 4(1), 28-49.

Kıvanç, R. (2020). *24-36 aylık çocuğu olan annelerin özyeterlik algıları ve çocuk yetiştirme tutumları ile çocuğun motor gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayın no: 652442). [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Koçak, A., Sak, R., Nas, E. (2025). Açıklayıcı karma araştırma: okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (29), 161-179. https://doi.org/10.29029/busbed.1583267

Koçak Ç. (2019). Çocukların gelişim dönemi özellikleri ve sporun gelişim alanları üzerindeki etkileri. Canlı U., Taşkın C., Koçak Ç. (Ed). *Çocuklar İçin Spor Eğitimi* (1-31). Ankara: Gazi Kitabevi.

Kol, S. (2011). Çocukların bilişsel gelişiminde çevresel etkenler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 4(18), 307–316

Kurt, U., Taş, Y. (2019). Ebeveynlerin sosyoekonomik düzeyleri ile çocuklarının okul hayatına katılımları arasındaki ilişki. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(3), 978-991. https://doi.org/10.30831/akukeg.470256

Leslie, L. A., Cook, E. T. (2015). Maternal trauma and adolescent depression: Is parenting style a moderator. *Psychology*, 6(6), 686–694. http://doi.org/10.4236/psych.2015.66067

Lomax-Bream LE, Barnes M, Copeland K, Taylor HB, Landry SH (2007). The impact of spina bifida on development across the first 3 years. *Dev Neuropsychol*. 31(1):1-20. doi: 10.1207/s15326942dn3101_1. PMID: 17305435.

Metin, N. (2019). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.

Muslugüme, E. (2016). *Dil gelişimini destekleyici ebeveyn eğitim programının sosyo ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının dil gelişimine etkisi* (Yayın no: 433697). [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Nas, E. (2023). Ebeveynlik tutumuna yeni bir bakış: merhametli ebeveynlik. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 1924-1947. https://doi.org/10.15869/itobiad.1310451

Orhan, R., Ayan, S. (2018). Psiko-motor ve gelişim kuramları açısından spor pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.

Özdemir, C., Aksoy, Ş. (2025). Okul öncesi dönemde oyun ve akran ilişkilerinin ebeveyn görüşlerine göre incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 9(1), 28-40. https://doi.org/10.32960/uead.1539306

Özel, E., Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* (36). https://doi.org/10.21560/spcd.60151

Özer, D. S., Özer, M. K. (2021). *Çocuklarda motor gelişim*. Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık.

Pekşen Akça, R. (2012). Ana-babaların çocuk yetiştirmede aşırı koruyucu olmaları. *Akademik Bakış Dergisi,* (29), 1-13

Pınarcık Sakaryalı, Ö., Yıldırım, Y. (2022). *Erken çocukluk döneminde gelişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Piek JP, Hands B, Licari MK. (2012). Assessment of motor functioning in the preschool period. *Neuropsychol Rev*. 22(4):402-13. doi: 10.1007/s11065-012-9211-4.

Piek, J. P., Dawson, L., Smith, L. M., Gasson, N. (2008). The role of early fine and gross motor development on later motor and cognitive ability. *Human Movement Science*, 27(5), 668-681. doi: 10.1016/j.humov.2007.11.002

Pişkin, N. E., Şengür, E., Aktuğ, Z. B. (2020). Çocuklarda yaz spor okullarının motor beceri üzerine etkisinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 7(1), 25-37.

Purtaş, Ö., Duman, G. (2017). Okul öncesi eğitimde uygulanan hareket etkinlik planlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 2(1), 11-29.

Bayoğlu B. U., Elibol F., (Ed.) (2020). *Gelişimsel ebeveynlik: Erken çocuklukta etkileşimli ebeveynlik davranışlarını desteklemek*. Ankara:Nobel Akademik Yayıncılık.

Sak, R., Şahin Sak, İ., Atlı, S., Şahin, B. (2015). Okul öncesi dönem: anne baba tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991. https://doi.org/10.17860/efd.33313

Scott, R. B., Williams, M. B. (1953). Child-rearing practices associated with motor development in infants. *Child Development*, 24(2), 99–106. https://doi.org/10.2307/1126342

Schnabl-Dickey, E. A. (1977). Relationships between parents' child-rearing attitudes and the jumping and throwing performance of their preschool children (Master's thesis, University of Wisconsin–La Crosse).

Senemoğlu, N. (2023). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sert, S. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin motor gelişim alanına ilişkin görüşlerinin ve uygulamalarının incelenmesi* (Yayın No:429926). [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Solmaz, İ., Çıngıloğlu, P., Öğütveren, E., Özer, D. (2022). 5-6 yaş çocukların motor performansları üzerinde ebeveyn tutumları, beden kütle indeksi ve cinsiyetin etkileri. *Istanbul Kent University Journal of Health Sciences*, 1(1), 27-37.

Sönmez, V. (2000). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. İstanbul: Anı Yayıncılık

Spor İstanbul. (2024). Temel Antrenörlük Becerileri Rehberi 2024. 15.05.2025 tarihinde https://spor.istanbul/wp-content/uploads/2024/02/TEMEL-ANTRENORLUK-BECERILERI-REHBERI-2024.pdf Spor İstanbul adresinden alındı.

Tamis-LeMonda CS, Shannon JD, Cabrera NJ, Lamb ME (2004). Fathers and mothers at play with their 2- and 3-year-olds: contributions to language and cognitive development. *Child Dev.* 75(6):1806-20. doi: 10.1111/j.1467-8624.2004.00818.x.

Taştepe, T. (2018). *36-47 aylık çocuklara ve annelere uygulanan motor gelişim destek programının çocukların motor gelişimine etkisinin incelenmesi* (Yayın no:510770). [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Taştepe, T., ve Köksal Akyol, A. (2019). 36-47 aylık çocuklarda peabody motor gelişim ölçeği-2' nin uyarlama çalışması ve motor gelişimin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(223), 61-82.

Temizyürek, F. (2007). Çocukta dil gelişim süreci. *Hacettepe üniversitesi türkiyat araştırmaları. Hütad* (7), 169-176.

Tezcan, M. (2013). *Sosyolojik kuramlarda eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Trawick-Smith, J. W. (2019). *Erken çocukluk döneminde gelişim: Çok kültürlü bir bakış açısı*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

Tunçeli, H. İ. ve Zembat, R. (2017). Erken çocukluk döneminde gelişimin değerlendirilmesi ve önemi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12.

Turan, Z., ve Çamlıyer, H. (2016). Dans eğitiminde temel hareket becerilerinin sınıflandırılması. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 9(17), 9-28.

Turgut, Ö., Koca, S. (2019). The Investigation of the Parenting Styles in Terms of Several Variables. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi, 2*(2), 60-71

Ulutaş, A., Demir, E., & Yayan, E. H. (2017). Motor gelişim eğitim programının 5-6 yaş çocukların kaba ve ince motor becerilerine etkisinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 17(3), 1523-1538. https://doi.org/10.17240/aibuefd.2017.17.31178-338846

Uyanık Balat, G., (2007). İlköğretme başlayan çocukların anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının okul öncesi eğitimden yararlanma düzeylerine göre incelenmesi. *Egitim ve Bilim-Education And Science* , vol.32, 89-99.

Uyanık Balat, G., Bilgin, H., Ünsal, F. Ö. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ve sınıf yönetimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 114-126.

Uygun, N., ve Kozikoğlu, İ. (2020). Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3), 1494-1507. https://doi.org/10.33206/mjss.639099

Uygun, F., & Yamaner, F. (2017). Şehir ve kırsalda öğrenim gören çocukların bazı motorik özelliklerinin karşılaştırılması. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 98-106. https://doi.org/10.17155/omuspd.322776

Ünveren Kapanadze, D. (2019). Vygostky'nin sosyo- kültürel ve bilişsel gelişim teorisi bağlamında türkçe öğretiminin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(47), 181-195. https://doi.org/10.35237/sufesosbil.565193

Venetsanou, F., Kambas, A. Okul Öncesi Çocukların Motor Gelişimini Etkileyen Çevresel Faktörler. *Erken Çocukluk Eğitimi* 37, 319–327 (2010). https://doi.org/10.1007/s10643-009-0350-z

Von Hofsten C. (2004). An action perspective on motor development. *Trends Cogn Science*. 8(6):266-72. doi: 10.1016/j.tics.2004.04.002.

Yamaner, F., Çalbıyık, M. (2021). *Çocuklarda motor gelişim ve oyun*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yaprak, B. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumunun diskriminant analiziyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama* (Yayın no:179010) [Yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Yarımkaya, E., Ulucan, H. (2015). Çocuklarda hareket eğitimi programının motor gelişimi üzerine etkisi. *Uluslararası Sanatta Yeni Eğilimler Dergisi*, (4), 37-48.

Yavuzer, H. (2019), *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Yavuzer, H. (2019), *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi

Yıldırım, A., Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, E., ve Çetin, Z. (2018). Sporun Psiko-Motor Gelişim ve Sosyal Gelişime Etkisi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 5(2), 54-66. https://doi.org/10.21020/husbfd.427140

Yuvacı, M., Ceylan, Ş. (2024). Erken çocukluk döneminde kardeş kıskançlığı temalı resimli çocuk kitaplarına yönelik bir analiz. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 7(2), 222-239. https://doi.org/10.55150/apjec.1448607

Zembat, R., Yılmaz, H., İlçi Küsmüş, G. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları

arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Education, Theory and Practical Research*, 5(2), 172-186.

Zembat R., Tunçeli H. İ., Yavuz E. A., (2019). *Erken çocuklukta eğitim programları ve uygulamalar*. Ankara: Anı Yayıncılık.

EKLER

Ek-1: Etik Kurul İzni

“Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.”

Ek-2 MEB İzni

“Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.”

Ek-3 CHAMPS Motor Beceriler Ölçeği (Örnek maddeler)

CHAMPS MOTOR BECERİLER PROTOKOLÜ (CMBP)

YERDEĞİŞTİRME ALT ÖLÇEĞİ

BECERİ	1. Deneme	2. Deneme	HAREKETİN ÖZELLİĞİ
	0 1	0 1	1. Kollar dirseklerden bükülü halde bacaklarla zıt şekilde hareket eder.
Koşma	0 1	0 1	2. Kısa bir an iki ayak da zemine temas etmez.
(Toplam puan 12)	0 1	0 1	3. Dikkatli bir şekilde topuğu ya da ayak parmakları üzerine iner (düz bir taban basışı değil).
Toplam……..	0 1	0 1	4. Yatay düzlemde hareket edilir.
	0 1	0 1	5. Desteksiz bacak yaklaşık 90^0 bükülür.
	0 1	0 1	6. Gözler ileriye bakar.

Ek-4 Ebeveyn Tutum Ölçeği (Örnek maddeler)

	CÜMLELER	Her zaman böyledir	Çoğu zaman böyledir	Bazen böyledir	Nadiren böyledir	Hiçbir zaman böyle değildir
1	Ben bir başkasıyla konuşurken çocuğumun araya girmesine izin veririm.					
2	Çocuğumun kendine özgü bir bakış acısı olduğunu kabul ederim.					

Ek-5 Anket Soruları

“Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.”

Ek-5 Ölçek İzinleri

“Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.”

ÖZGEÇMİŞ

Sezin TAŞKIRAN

Eğitim

Yüksek Lisans	2023-2025	İstanbul Maltepe Üniversitesi. Okul Öncesi Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans
Lisans	2019-2023	İstanbul Medipol Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı

İş/İstihdam

2024-2025	Anadolu Adalet Sarayı Anaokulu / Okul Öncesi Öğretmeni

Alınan Burs ve Ödüller

2019-2023	İstanbul Medipol Üniversitesi Eğitim Bursu
2020	Erken Çocukluk Eğitimine Giriş dersi kapsamında tasarlanan Projeden "En iyi Okul Tasarımı" 2.lik ödülü
2023	İstanbul Medipol Üniversitesi Onur Belgesi ile mezuniyet